EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 17.7.2026.
COM(2026) 600 final

2026/0203 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni Uredbe (EU) 2019/943 u pogledu postizanja dugoročne održivosti računa za električnu energiju u Uniji kroz smanjenje troškova sustava i poticanje elektrifikacije i digitalizacije

{SWD(2026) 600 final}

(Tekst značajan za EGP)

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Europska komisija („Komisija”) donijela je u veljači 2025. Akcijski plan za priuštivu energiju[1] s mjerama za smanjenje troškova energije za građane i poduzeća, većina kojih će se provesti u kratkoročnom razdoblju. U Akcijskom planu razmotreni su čimbenici koji povećavaju cijene energije, a kao ključna područja u kojima je potreban daljnji rad kako bi se doprinijelo smanjenju računa za energiju europskih potrošača utvrđeni su troškovi opskrbe energijom, oporezivanje i troškovi mreže i sustava. Na temelju tog plana Komisija je pokrenula nekoliko inicijativa, uključujući Smjernice za naknade za mrežu otporne na buduće promjene[2], Paket mjera za europske mreže[3], Energetski paket za građane[4] i Strateški plan za digitalizaciju i umjetnu inteligenciju u energetskom sektoru[5].

S obzirom na događaje na Bliskom istoku Europsko vijeće pozvalo je 19. ožujka 2026. Komisiju da hitno predstavi ciljane mjere za konkretne aktivnosti kojima bi se smanjile sve komponente cijena električne energije.

Komisija je na to odgovorila objavom Komunikacije AccelerateEU[6] u kojoj je objasnila potrebu za smanjenjem troškova energije ubrzavanjem uvođenja domaće čiste energije i povećanjem stope elektrifikacije. To bi trebalo kombinirati s daljnjom modernizacijom elektroenergetskog sustava mjerama za izgradnju nove mrežne infrastrukture, korištenje postojeće infrastrukture i oporezivanje.

Ovim se Prijedlogom doprinosi ostvarenju cilja Komunikacije AccelerateEU tako što se poboljšavaju modeli naknada za mrežu kako bi se osigurala troškovna učinkovitost prijenosnih i distribucijskih mreža te kako bi se i operatore sustava i korisnike sustava potaknulo da bolje iskoriste postojeću infrastrukturu. Uz to se uvode mjere oporezivanja kako bi se, među ostalim ciljevima, električna energija oporezivala manje od prirodnog plina. Prijedlogom se pojašnjava i uloga nacionalnih regulatornih tijela u osiguravanju učinkovitog, transparentnog i nediskriminirajućeg pristupa prijenosnim i distribucijskim mrežama[7], među ostalim u situacijama zagušenja mreže zbog kojih bi moglo biti potrebno primijeniti mjere kojima se osiguravaju odgovarajuća dovršenost i napredak zahtjeva za priključenje na mrežu, kao i u utvrđivanju uvjeta za određivanje prioriteta.

Naknade za mrežu

Zajedničko tržište električne energije jedan je od temelja konkurentnosti i blagostanja u našoj Uniji. Unija nastoji postići dekarbonizaciju uz paralelno povećanje energetske priuštivosti i sigurnosti. To je ključno za konkurentnost europskih industrija, kako je navedeno u Planu za čistu industriju[8], u kojem se razmatra i potreba za podupiranjem strateške autonomije, osiguravanjem ključnih lanaca opskrbe i održavanjem gospodarskog blagostanja. Međutim,

---

1 COM(2025) 79.
2 C/2026/126.
3 COM(2025) 1005.
4 COM(2026) 115.
5 COM(2026) 501.
6 COM(2026) 370.
7 Članak 3. točka (q) Uredbe (EU) 2019/943.
8 COM(2025) 85.

posljednjih godina i tijekom dvije krize Unija se suočila sa sve većim troškovima energije, što ugrožava našu konkurentnost.

Europska elektroenergetska mreža najpovezanija je na svijetu i temelj europskog tržišta električne energije. Zbog sve veće potražnje za električnom energijom, sve veće elektrifikacije krajnje potrošnje, decentralizacije proizvodnje električne energije i ubrzanog uvođenja obnovljivih izvora energije bit će potrebna znatna ulaganja u modernizaciju i širenje elektroenergetske mreže te optimizaciju načina na koji su elektroenergetske mreže projektirane i vođene. U vremenskim razdobljima kad se velika količina električne energije proizvodi iz obnovljivih izvora, niske ili negativne cijene električne energije, koje su posljednjih godina sve redovitije[9], pokazuju da sustav treba biti fleksibilniji. To je ključno za iskorištavanje potencijala obnovljivih izvora energije i izbjegavanje troškovno neučinkovitog ograničavanja, uz istovremeno poticanje potrošnje u vrijeme i na lokacijama na kojima su dostupni najjeftiniji izvori energije, a troškovi rada sustava svedeni na najmanju moguću mjeru.

Troškovi elektroenergetskog sustava pokrivaju se naknadama za mrežu. Financiraju fizičku nadogradnju mreža, održavanje i rad sustava. To je ključno za uvođenje obnovljivih izvora energije, elektrifikaciju i stvaranje nove industrijske i poslovne potražnje. Naknade za mrežu posljednjih su godina u prosjeku činile između 24 i 29 %[10] računa za električnu energiju za kućanstva (ostali glavni čimbenici su cijena energetske robe, porezi i pristojbe te troškovi ugljika). Očekuje se da će se komponenta energije u cijeni električne energije smanjiti, ali i da će troškovi mreže postati još veći dio računa za električnu energiju. Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora (ACER) procjenjuje da će za izgradnju dekarboniziranog energetskog sustava EU-a biti potrebna dosad nezabilježena ulaganja u mreže za prijenos i distribuciju električne energije[11]. Time bi se udvostručile, pa čak i utrostručile godišnje stope ulaganja iz posljednjih desetljeća. Povećanje troškova sustava moglo bi s vremenom dovesti do znatnog povećanja ukupnih troškova mreže za do 60 % do 2050. u odnosu na 2022.

Optimalno iskorištavanje postojeće mrežne infrastrukture te pametno i učinkovito osmišljavanje naknada za mrežu bit će ključni za povećanje učinkovitosti infrastrukture i optimizaciju ukupnih troškova sustava. Konkretno, naknadama za mrežu koje potiču učinkovitost sustava mogu se smanjiti ukupni troškovi rada sustava i komponenti za mrežu na računu za energiju, npr. smanjenjem potrebe za redispečiranjem i povezanih troškova ili smanjenjem vršne potražnje, a time i potreba za ulaganjima u mrežu[12].

---

9 ACER (2026.), *Key developments in EU electricity and gas markets* (Ključna kretanja na tržištima električne energije i plina u EU-u): https://www.acer.europa.eu/monitoring/electricity-gas-key-developments-2026.

10 ACER (2024.), *Retail Market Monitoring Report* (Izvješće o praćenju maloprodajnog tržišta): https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER-CEER_2024_MMR_Retail.pdf.

11 Izvješće ACER-a *Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system* (Razvoj infrastrukture za električnu energiju radi potpore konkurentnom i održivom energetskom sustavu), ACER_2024_Monitoring_Electricity_Infrastructure.pdf. Prema izvješću, „procjenjuje se da će se godišnja ulaganja u mrežu u Europi udvostručiti do 2050. i dosegnuti 100 milijardi EUR, uz najniži procijenjeni iznos ulaganja od 75 milijardi EUR”.

12 U Sloveniji je tarifna reforma iz 2024. dovela do smanjenja vršnog opterećenja za više od 2,4 %. Studija organizacije Agora Energiewende provedena u Njemačkoj pokazala je da bi dinamične tarife mogle znatno povećati fleksibilnost potrošača uz mogućnost pomicanja 10 % ukupne godišnje potrošnje električne energije u 2035. Izvješće koje je naručio SmartEN pokazalo je da dobro osmišljene tarife mogu smanjiti vršno opterećenje za više od 20 % uz visoku razinu prihvaćenosti električnih vozila.

Stoga je važno pobrinuti se da naknade za mrežu potiču operatore sustava da učinkovito upravljaju mrežom, upotrebljavaju fleksibilnost i razvijaju pametne elektroenergetske mreže te upotrebljavaju bežična rješenja kao što su tehnologije za poboljšanje mreže, a da se pritom i dalje potiču ulaganja u mrežu i osiguraju ravnopravni uvjeti. Korisnike mreže trebalo bi poticati da se ponašaju na način prilagođen sustavu, prilagođavajući svoju potrošnju energije ili je preusmjeravajući prema vremenima i mjestima na kojima su dostupni najjeftiniji izvori energije i kad je to troškovno najučinkovitije za cjelinu sustava. Kako bi se to postiglo, u Akcijskom planu za priuštivu energiju predloženo je podnošenje zakonodavnog prijedloga o modelima naknada za mrežu. Zbog toga je predsjednica Komisije 16. ožujka 2026. najavila da će Komisija pripremiti zakonodavni prijedlog za poboljšanje produktivnosti mrežne infrastrukture.

Ovaj je Prijedlog odgovor na zabrinutost zbog rastućih troškova energije jer na njih ne utječu samo visoke i nestabilne cijene, nego i rastući troškovi sustava. Mjere u pitanju su poboljšanje modela naknada za mrežu kako bi se zajamčila troškovna učinkovitost prijenosnih i distribucijskih mreža te osiguravanje da se operatore i korisnike sustava potakne na smanjenje troškova sustava, među ostalim boljim iskorištavanjem postojeće infrastrukture.

Predlažu se bolji poticaji za operatore sustava kako bi se povećala troškovna učinkovitost i omogućio pravodoban pristup mreži, potaknuli korisnici mreže da prilagode svoje obrasce potrošnje, potaknula veća transparentnost i obvezala regulatorna tijela da utvrde pokazatelje uspješnosti kako bi se povećala učinkovita upotreba mreže i učinkovitost sustava. Sve te mjere trebale bi pomoći da naknade za mrežu odražavaju stvarne troškove sustava i dodatno poduprijeti učinkovitu upotrebu mreže.

Prijedlog predviđa primjenu posebnih režima naknada za mrežu koje odražavaju troškove na određene kategorije korisnika sustava, kao što su energetski intenzivne industrije i podatkovni centri, na temelju njihova obrasca potrošnje. Ta se opcija kombinira sa zaštitnim mjerama kako bi se izbjegle negativne posljedice na priuštivost za kućanstva i MSP-ove.

Kako bi te promjene bile operativne, Prijedlog je potrebno popratiti tercijarnim zakonodavstvom o zajedničkoj strukturi i usklađenoj metodologiji za naknade za mrežu, slično postojećem zakonodavstvu u sektoru plina.

Pametna brojila i pametne elektroenergetske mreže

Kako bi se poboljšala učinkovitost mrežne infrastrukture, elektroenergetski sustav mora imati tehničke i digitalne sposobnosti za praćenje stanja mreže i optimizaciju upotrebe mreže gotovo u stvarnom vremenu te za poticanje ili usmjeravanje korisnika mreže da optimiziraju upotrebu mreže, posebno u kombinaciji s fotonaponskim instalacijama i baterijama za kućanstvo i/ili dinamičnim tarifama. Time bi se mogli dodatno smanjiti troškovi sustava, posebno smanjenjem vršne potražnje. Te sposobnosti operatorima sustava omogućuju da reagiraju brže i učinkovitije te pritom bolje iskoriste postojeću infrastrukturu, a korisnicima sustava omogućuju da reagiraju na cjenovne signale. Kako bi se to postiglo, potreban je širi poticajni okvir u kojem se kombiniraju pametni sustavi mjerenja, pametne i digitalizirane mreže i učinkovitija ponovna upotreba podataka o elektroenergetskoj mreži. Bez takvih poticajnih uvjeta mogućnosti potrošača, agregatora, opskrbljivača i operatora sustava da reagiraju na cjenovne signale, među ostalim signale iz pametnih naknada za mrežu, kako bi se osigurala fleksibilnost i optimizirao rad sustava i dalje su strukturno ograničene.

Zbog toga je prijedlog o naknadama za mrežu popraćen ograničenim, ali ciljanim mjerama za pametna brojila i pametne elektroenergetske mreže. Sadržava obvezu minimalne stope uvođenja pametnih sustava mjerenja na razini Unije kako bi se osiguralo da do 2030. najmanje 50 % krajnjih kupaca u svakoj državi članici bude opremljeno pametnim brojilima. Taj bi se udio do 2033. trebao postupno povećati na najmanje 75 % krajnjih kupaca kako bi se ojačala tehnička osnova za aktivno sudjelovanje potrošača i omogućio detaljniji uvid u stanje sustava. Za države članice u kojima je razina uvođenja ispod 30 % na dan stupanja na snagu ove Uredbe bilo bi primjereno kratko produljiti rok koji se odnosi na cilj od 50 %.

Taj pristup temelji se na trenutačnom stanju u cijeloj Uniji, u kojoj je ukupni udio pametnih brojila iznosio oko 60 % u 2024.[13], a petnaest država članica već je pokrilo više od 80 % krajnjih kupaca, u skladu s razinama uvođenja utvrđenima u Prilogu II. Direktivi (EU) 2019/944[14], što pokazuje da su više stope pokrivenosti ostvarive, dok su druge države članice i dalje znatno ispod tog praga ili još nisu pokrenule masovno uvođenje. Tim neujednačenim uvođenjem narušava se učinkovito funkcioniranje unutarnjeg tržišta i razvoj inovativnih proizvoda i usluga. Osim toga, predloženom obvezom uvođenja trebala bi se stvoriti dovoljno raširena primjena u cijeloj Uniji kako bi se pospješila učinkovitija upotreba postojeće infrastrukture elektroenergetske mreže i potrošačima omogućilo da bolje razumiju svoju potrošnju energije i troškove te da njima bolje upravljaju. Osim toga, u Prijedlogu se pojašnjava da će se procjene troškova i koristi na temelju Direktive (EU) 2019/944 primjenjivati samo na uvođenje iznad razine od 75 %, čime će se zajamčiti dosljedan pristup na razini Unije uz istodobno očuvanje fleksibilnosti za daljnje uvođenje na temelju gospodarskih razmatranja. Njime se predviđa i razvoj zajedničkih pokazatelja uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže kako bi se olakšalo dosljednije praćenje primjene pametnih i inovativnih mrežnih rješenja i ojačala veza između regulacije mreže, performansi i učinkovite upotrebe postojeće infrastrukture. Što je najvažnije, njime se uspostavlja ciljani okvir za poboljšanje razmjene i sigurnu ponovnu upotrebu podataka o elektroenergetskoj mreži. Ujedno se omogućuje učinkovit, siguran i fleksibilan rad elektroenergetskog sustava te razvoj inovativnih digitalnih alata i alata temeljenih na podacima, uključujući aplikacije umjetne inteligencije, kojima se mogu poboljšati performanse mreže i optimizacija. To je izravan odgovor na poziv predsjednice mrežnim operatorima da povećaju produktivnost postojeće infrastrukture potpunim iskorištavanjem inovativnih tehnologija[15].

Tim se mjerama zajedno nastoji zajamčiti da poticaji stvoreni pametnim naknadama za mrežu mogu dovesti do konkretne operativne učinkovitosti i nižih ukupnih troškova sustava.

Oporezivanje

Elektrifikacija europskog gospodarstva strateški je imperativ za Unijine ciljeve konkurentnosti, energetske sigurnosti i dekarbonizacije. Potrebna su znatna ulaganja u elektroenergetske mreže i infrastrukturu da bi energetski sustav postao elektrificiraniji i klimatski neutralan. Naknade za mrežu i oporezivanje energije zajedno su glavni regulatorni uzroci povećanja troškova koji su sastavni dio računa za električnu energiju i kao takvi su

[13] ACER/CEER, *Energy Retail Market Monitoring Report* (Izvješće o praćenju maloprodajnog energetskog tržišta, studeni 2025.); prikazi stanja po zemljama (srpanj 2025.).

[14] Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

[15] Pismo predsjednice von der Leyen od 16. ožujka 2026. uoči sastanka Europskog vijeća: „Iako su naknade za mrežu ključne […]. I mrežni operatori mogu učiniti više kako bi poboljšali produktivnost mrežne infrastrukture, **uz potpuno iskorištavanje inovativnih tehnologija**."

neraskidivo povezani mehanizmi za poticanje elektrifikacije. Bavljenje samo naknadama za mrežu, a da se pritom ne usklade načela oporezivanja električne energije s elektrifikacijom u EU-u, narušilo bi usklađenost i djelotvornost energetske politike Unije. Ovaj Prijedlog može strukturno smanjiti troškove električne energije za potrošače i znatno pridonijeti ostvarenju ciljeva Unije za elektrifikaciju samo ako se koordinirano utječe na oba ta elementa.

U skladu s ciljevima Akcijskog plana za priuštivu energiju i Komunikacije AccelerateEU reforma naknada za mrežu trebala bi biti popraćena ciljanim mjerama za oporezivanje električne energije i, konkretnije, poticajima za elektrifikaciju koji su u njih ugrađeni; u suprotnom, postoji rizik da neće biti dovoljna da bi se postigao cilj trajnog smanjenja uzroka povećanja troškova računa za električnu energiju. Takav bi pristup stoga uvelike negativno utjecao na priuštivost za potrošače u Uniji i konkurentnost gospodarstva Unije.

U tu se svrhu ovim Prijedlogom usklađuju i načela oporezivanja električne energije s energetskim, okolišnim i klimatskim politikama EU-a, što će doprinijeti radu EU-a na smanjenju emisija. Kako bi se povećala elektrifikacija europskog energetskog sustava, kako je detaljno opisano u Komunikaciji AccelerateEU, u sustavima oporezivanja država članica trebalo bi ukinuti poticaje za upotrebu prirodnog plina umjesto električne energije.

Osim te šire mjere, u Prijedlogu je navedena prilagođena i usmjerenija mogućnost smanjenja oporezivanja električne energije za energetski intenzivne industrije kako bi se porezi na električnu energiju za te korisnike dodatno smanjili i kako bi se potaknula elektrifikacija.

Te će mjere dovesti do smanjenja konačnih troškova energije za potrošače i bolje usklađenosti regulacije troškova energije s europskim ciljevima elektrifikacije.

Načela oporezivanja energije utvrđena u ovoj izmjeni Uredbe (EU) 2019/943 (Uredba o električnoj energiji) odnose se na provedbu odredaba EU-a kojima se uvodi minimalna stopa za električnu energiju i prirodni plin te regulira mogućnost dana državama članicama da primjenjuju snižene stope oporezivanja električne energije koja se upotrebljava u energetski intenzivnim industrijama kako je utvrđeno Direktivom Vijeća 2003/96/EZ. U skladu s ciljevima te direktive države članice i dalje mogu slobodno određivati visine svojih poreza na energiju, pod uvjetom da poštuju odredbe direktive, dok će načela iz Uredbe o električnoj energiji omogućiti smanjenje postojećih razlika u poticajima za elektrifikaciju u okvirima država članica za oporezivanje energije.

Ovim se Prijedlogom uvode ograničene i ciljane izmjene Uredbe o električnoj energiji koje su nužne za postizanje ciljeva prijedloga. Daljnje moguće izmjene te uredbe u potpunosti su izvan područja primjene i ciljeva ovog Prijedloga. Komisija će konstruktivno surađivati sa suzakonodavcima kako bi osigurala da se u provedbi zakonodavnog postupka za ovaj Prijedlog u potpunosti poštuje njegovo osnovno područje primjene i da ga se ne naruši.

Mjere priključenja na mrežu u slučaju zagušenja mreže

Pravodoban pristup elektroenergetskoj mreži ključan je za konkurentnost i dekarbonizaciju europske industrije, automobilskog i prometnog sektora, npr. skupnih mjesta za punjenje, te za digitalizaciju gospodarstva, uključujući uspostavu podatkovnih centara. To je i ključan uvjet za ispunjavanje ciljeva Plana za čistu industriju i Komunikacije AccelerateEU te postizanje klimatske neutralnosti do 2050. Presudan je i za ispunjavanje stambenih potreba i povezanih osnovnih društvenih potreba. Kašnjenja u priključivanju na mrežu usporavaju čistu tranziciju i europski gospodarski rast. Dokazi prikupljeni 2025. pokazuju da se na priključenje

na mrežu čeka u najmanje 16 država članica[16]. Zbog toga je u cijelom EU-u hitno potrebno skratiti vrijeme čekanja za priključenje na mrežu.

Iako je dugoročno rješenje za problem nedovoljnog kapaciteta mreže ubrzana izgradnja mreža u kojoj se u obzir uzimaju buduće potrebe, istodobno se može provesti više kratkoročnih rješenja kako bi se osiguralo pravodobno priključivanje izvora proizvodnje čiste energije i elektrificiranih izvora opterećenja na mrežu. Na temelju postojećeg pravnog okvira Komisija je u okviru Paketa mjera za europske mreže izradila Smjernice za učinkovita i pravodobna priključenja na mrežu[17] („Smjernice"). U Smjernicama se daju konkretne preporuke za koordinirano planiranje mreže u koje su uključeni društvo i industrija, učinkovitiju upotrebu postojećih mreža, među ostalim osmišljavanjem modela mrežnih tarifa, naknada za priključenje ili fleksibilnosti te, naposljetku, transparentnost kapaciteta za povezivanje na mrežu i postupaka priključenja. U Smjernicama se naglašava da se potrebno odmaknuti od dodjele kapaciteta mreže prema redoslijedu zaprimanja u postupcima priključenja na mrežu i dati prednost sustavu u kojem se u obzir uzimaju odgovarajuća dovršenost i napredak zahtjeva za priključenje na mrežu te njihovi učinci na zagušenje ili okolišna, socijalna i gospodarska pitanja.

Ovim se zakonodavnim prijedlogom odredbe Smjernica koje se odnose na učinkovite i nediskriminirajuće postupke priključenja na mrežu u slučaju zagušenja uvode u pravni okvir EU-a, pri čemu se dodatno specificiraju postojeća pravila iz članka 6. Direktive (EU) 2019/944 tako što se izričito navodi mogućnost davanja prednosti sektorima ili korisnicima mreže unutar sektora ili mogućnost razmatranja učinaka na zagušenje mreže, gospodarska, socijalna ili okolišna pitanja, pod uvjetom da se temelje na transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima. Postojećim zakonodavstvom nisu izričito obuhvaćeni ni kriteriji dovršenosti i napretka kako bi se odvratili špekulativni ili nerazvijeni zahtjevi za priključenje. Potrebna su pojašnjenja kako bi se omogućila potpuna provedba odredaba Smjernica i kako bi se razjasnila uloga regulatornih tijela u utvrđivanju uvjeta za pristup mreži, u skladu s postojećim odredbama članaka 6. i 59. Direktive (EU) 2019/944. Pritom je Prijedlogom omogućeno da se uzmu u obzir nacionalni uvjeti tako što se nacionalnom regulatornom tijelu daje puno diskrecijsko pravo da odabere odgovarajuće mjere. Međutim, moraju osigurati uspostavu drugih mjera za rješavanje problema zagušenja mreže, kojima se provodi postojeći pravni okvir EU-a, kao što su međusektorsko planiranje mreže u kojem sudjeluju dionici, fleksibilni ugovori o priključenju ili upotreba bežičnih i digitalnih rješenja kako bi se osigurala učinkovitost mreže.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području i drugim politikama Unije**

Predložena inicijativa u skladu je s ciljevima povećanja elektrifikacije u kojoj se ujedno osigura priuštivost, kako je utvrđeno u Komunikaciji AccelerateEU i Planu za čistu industriju. Stoga je ovaj Prijedlog usklađen i s ciljem Akcijskog plana za elektrifikaciju[18], a to je ubrzanje elektrifikacije u energetskom sektoru kako bi se osigurala troškovno učinkovita i sigurna energetska tranzicija i smanjila ovisnost o uvozu. Akcijski plan za elektrifikaciju uključuje horizontalne mjere za postizanje okvirnih ciljeva elektrifikacije, kao i sektorske

16 Fraunhofer ISI, Fraunhofer IEG, Guidehouse, REKK, *Study on network development planning, tariff structures and connection requests for electricity distribution grids* (Studija o planiranju razvoja mreže, strukturama tarifa i zahtjevima za priključenje na elektroenergetske distribucijske mreže), rujan 2025., https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/08843617-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1.

17 Obavijest Komisije „Smjernice za učinkovita i pravodobna priključenja na mrežu" (C/2025/6703).

18 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Akcijski plan za elektrifikaciju (COM(2026) 595).

mjere usmjerene na promet, zgrade i industriju. Učinkovite naknade za mrežu te upotreba i razvoj mreže ključni su za uspjeh tog akcijskog plana.

Ciljevi Prijedloga koji se odnose na smanjenje troškova za potrošače, poboljšanje konkurentnosti industrije EU-a te poticanje ulaganja u obnovljive izvore energije i niskougljična ulaganja u skladu su s okvirom europskog zelenog plana i Plana za čistu industriju te s trenutačnim inicijativama. Prijedlogom se rješavaju problemi utvrđeni u Komisijinu Akcijskom planu za priuštivu energiju iz veljače 2025., tj. da visoki troškovi energije ugrožavaju konkurentnost europskih poduzeća i uvelike opterećuju potrošače.

Stoga je nužno pobrinuti se da učinkovito korištenje energetskog sustava, koje prati odgovarajuća porezna struktura, bude važan čimbenik koji korisnicima električne energije omogućuje da ostvare korist od predvidljivijih i nižih troškova energije.

Predložena inicijativa usko je povezana i u skladu je sa zakonodavnim prijedlozima iznesenima u Paketu mjera za europske mreže. Njome se nastoji na najbolji način iskoristiti postojeća mrežna infrastruktura kako bi se troškovi mreže smanjili na ono što je nužno. Stoga ona dopunjuje Paket mjera za europske mreže, kojim se nastoji postići da planiranje nove mrežne infrastrukture bude učinkovitije i isplativije. To uključuje da se pri planiranju mreže na nacionalnoj razini i razini Unije prednost daje alternativama razvoju mreže kao što su bežična, pametna i digitalna rješenja ili nefosilna rješenja za fleksibilnost kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje. Dok je Paket mjera za europske mreže više fokusiran na prekograničnu infrastrukturu, Prijedlogom se jača regulatorni okvir za uvođenje bežičnih, pametnih i digitalnih rješenja i njihovu upotrebu u radu sustava na nacionalnoj razini. To se postiže osiguravanjem da se takva rješenja promiču kad god mogu poboljšati iskoristivi kapacitet, fleksibilnost i pouzdanost elektroenergetskih mreža na troškovno učinkovit način. Njime se jača smjer politike koji je već uspostavljen u okviru Paketa mjera za europske mreže kako bi se u planiranju mreže prednost dala bežičnim rješenjima, uz nefosilna rješenja za fleksibilnost. Kad je riječ o pristupu mreži, zakonodavni prijedlog u potpunosti je u skladu s ciljevima Paketa mjera za europske mreže jer se njime odredbe Smjernica za učinkovita i pravodobna priključenja na mrežu koje se odnose na učinkovite i nediskriminirajuće postupke priključenja na mrežu u slučaju upravljanja zagušenjem uvode u pravni okvir EU-a, čime se jača aktualni rad na provedbi tih smjernica.

U skladu s ciljevima Energetskog paketa za građane[19] da se ojača položaj potrošača i njihovo sudjelovanje na energetskom tržištu, Prijedlogom se ujedno nastoje smanjiti konačni troškovi energije za potrošače tako što se pružaju odgovarajući poticaji za optimalno korištenje europskih mreža. To je u skladu s nalazima izvješća o cijenama opskrbe električnom energijom utemeljenima na tržištu i promicanju naknade za fleksibilnost u maloprodajnim ugovorima[20] u okviru skupa mjera za provedbu Energetskog paketa za građane, u kojem se ističe važnost uvođenja pametnih brojila. Prijedlog to postiže boljim praćenjem mreže pomoću pametnih brojila, čime se omogućuje aktivnije sudjelovanje potrošača i olakšava fleksibilnost potrošnje uz bolju zaštitu potrošača od sve većih troškova energije i očuvanje konkurentnosti europskih industrija. U tu se svrhu uvodi koncept osnovne stope uvođenja pametnih brojila na razini Unije, čiji je cilj da se ta brojila uvedu u dovoljnoj mjeri da se poboljšaju responsivniji rad sustava i iskorištavanje kapaciteta mreže. Istovremeno se pojašnjava da se procjena troškova i koristi primjenjuje samo na uvođenje nakon postizanja te

[19] COM(2026) 115 final.
[20] COM(2026) 850 final.

osnovne stope, čime se osigurava dosljedan pristup u cijeloj Uniji u kombinaciji s ostavljanjem određene fleksibilnosti državama članicama.

U skladu je i sa širim okvirom digitalne i energetske politike Unije, uključujući Uredbu o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu (Akt o podacima)[21], Uredbu o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu (Akt o umjetnoj inteligenciji)[22] i postojeće zakonodavstvo o tržištu električne energije[23] koje se odnosi na upravljanje podacima i interoperabilnost. Prijedlogom se ti instrumenti upotpunjuju tako što se ispunjavaju sektorske potrebe povezane s razmjenom podataka o elektroenergetskoj mreži i uređuje pitanje razvoja inovativnih digitalnih rješenja i rješenja koja se temelje na umjetnoj inteligenciji (UI) za rad i optimizaciju elektroenergetskog sustava. Osim toga, njime se osigurava usklađenost s pravilima Unije o zaštiti podataka, kibernetičkoj sigurnosti, transparentnosti i zakonitoj upotrebi podataka te potiče razvoj europskih digitalnih rješenja i rješenja koja se temelje na UI-ju za kritičnu energetsku infrastrukturu, čime se doprinosi strateškoj autonomiji Unije. Prijedlog ujedno pridonosi ostvarenju ciljeva Akta o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije (CADA), posebno poboljšanjem upotrebe postojeće infrastrukture, čime se omogućuje pravodobnije priključenje na mrežu, a time i pravodobno uvođenje infrastrukture u oblaku i infrastrukture umjetne inteligencije, uključujući podatkovne centre.

Nadalje, Prijedlog je u skladu i s Europskim zakonom o klimi jer se njime potiče smanjenje emisija zahvaljujući boljoj energetskoj učinkovitosti, fleksibilnosti potrošnje i integraciji obnovljivih izvora energije, što doprinosi dekarboniziranijem i otpornijem energetskom sustavu.

Ovim se Prijedlogom ispunjava i politička obveza koju je preuzela predsjednica von der Leyen, koja je u svojem pismu od 16. ožujka 2026. upućenom šefovima država i vlada uoči sastanka Vijeća EU-a u ožujku 2026. izjavila da očito ima prostora za smanjenje oporezivanja električne energije, među ostalim u okviru zakonodavstva. To se može postići povoljnijim oporezivanjem električne energije od plina i poticanjem smanjenja oporezivanja električne energije koju upotrebljavaju poduzeća koja su veliki potrošači energije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Prijedlog se temelji na članku 194. stavku 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), koji predstavlja pravnu osnovu za predlaganje mjera čiji je cilj, među ostalim, osigurati funkcioniranje energetskog tržišta, promicati energetsku učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije[24]. U području energetike Unija ima podijeljenu nadležnost u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (i) UFEU-a.

Prijedlog uključuje i ciljane mjere oporezivanja, koje isključivo dopunjuju glavni cilj energetskog sustava da se osigura funkcioniranje energetskog tržišta kako je navedeno u članku 194. stavku 2. UFEU-a. Točnije, mjere oporezivanja osmišljene su kako bi se doprinijelo ostvarenju tog cilja na način da dopunjuju i jačaju cilj povećanja troškovne učinkovitosti naknada za mrežu ciljanim mjerama usmjerenima na smanjenje troškova

21 Uredba (EU) 2023/2854.
22 Uredba (EU) 2024/1689.
23 Direktiva (EU) 2019/944, Uredba (EU) 2019/943.
24 Članak 194. stavak 1. UFEU-a.

električne energije za potrošače, čime se povećava njezina priuštivost, osiguravaju ravnopravni uvjeti za potrošače energije u cijelom EU-u i podupiru ciljevi EU-a za elektrifikaciju. Te se mjere sastoje od općih načela i pojašnjenja te dopunjuju postojeći usklađeni okvir EU-a kako je utvrđen u Direktivi Vijeća 2003/96/EU.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Potreba za djelovanjem EU-a

Zbog sve većeg udjela jeftine, promjenjive i decentralizirane električne energije iz obnovljivih izvora u cijeloj Uniji u kombinaciji s ciljem povećanja elektrifikacije radi osiguravanja energetske autonomije europske su mreže izložene sve većem pritisku. Zato su potrebna znatna ulaganja u mrežu, što dovodi do viših troškova mreže, barem u kratkoročnom razdoblju dok se potražnja u potpunosti ne ostvari i troškovi ne raspodijele na širu bazu potrošača. Kućanstva i poduzeća u cijeloj Uniji izložena su tim višim troškovima, što utječe na priuštivost i konkurentnost.

To je pitanje koje je važno za cijelu Uniju i iziskuje dosljedan pravni okvir unutar Unije, a može se riješiti samo djelovanjem na razini Unije. Nekoordinirane nacionalne politike o načelima tarifa za prijenos i distribuciju mogu narušiti unutarnje tržište na način da se na proizvodnju, usluge skladištenja energije ili potrošače primjenjuju vrlo različiti poticaji za sudjelovanje na tržištu. Poticaje za upotrebu električne energije umjesto prirodnog plina u nacionalnim sustavima oporezivanja trebalo bi pojednostavniti na razini Unije kako bi cjenovni signali bili dosljedni na cijelom energetskom tržištu EU-a, čime bi se potaknuo jedinstven pristup elektrifikaciji, a time i energetskoj sigurnosti.

Postojeća pravila nacionalnim regulatornim tijelima daju veliko diskrecijsko pravo u provedbi. To je dovelo do toga da se sustavi naknada za mrežu uvelike razlikuju među državama članicama. No povećana integracija tržišta električne energije u EU-u zahtijeva bolju koordinaciju među nacionalnim akterima. Nacionalne intervencije politike u sektoru električne energije izravno utječu na susjedne države članice zbog interkonekcija mreža. Potreban je zajednički pristup za funkcionalan elektroenergetski sustav, učinkovitu prekograničnu trgovinu i ulaganja te bržu i usklađeniju energetsku tranziciju prema integriranijem i energetski učinkovitijem energetskom sustavu koji se temelji na proizvodnji iz obnovljivih izvora.

Osim toga, uvođenje naknada za mrežu koje su prilagođenije sustavu trebalo bi biti popraćeno zajedničkim uvjetima koji omogućuju provedbu u cijeloj Uniji. Pametna brojila, pametne elektroenergetske mreže i učinkovita razmjena podataka o elektroenergetskoj mreži olakšavaju operatorima sustava i korisnicima mreže da reagiraju na cjenovne signale i učinkovitije upotrebljavaju postojeću infrastrukturu. Minimalna stopa uvođenja pametnih brojila u cijeloj Uniji doprinosi tom okruženju jer se njome osigurava dostatna primjena interoperabilnih rješenja, a daljnje uvođenje ovisi o procjenama troškova i koristi na nacionalnoj razini. Bez usklađenijeg okvira Unije u tim područjima nacionalni pristupi i dalje bi bili rascjepkani, što bi usporilo razvoj inovativnih rješenja temeljenih na podacima na razini Unije. Potrebno je uspostaviti sustav ponovne upotrebe podataka o elektroenergetskoj mreži na razini EU-a kako bi se omogućili razvoj, testiranje i skaliranje inovativnih digitalnih rješenja za rad mreže i upravljanje njome u EU-u. Ta rješenja ovise o pristupu dovoljno raznolikim, visokokvalitetnim i interoperabilnim podacima o mreži u raznim sustavima i državama članicama.

Kad je riječ o mjerama priključenja na mrežu u slučaju zagušenja mreže, u Prijedlogu se pojašnjava područje primjene postojećih pravila iz članka 6. Direktive (EU) 2019/944 u situacijama zagušenja mreže tako što se regulatornim tijelima omogućuje da nacionalne uvjete i mjere prilagode na način koji smatraju prikladnim kako bi se uzela u obzir posebna situacija u određenoj državi članici ili mrežnom području. Prijedlog ne proizvodi učinke iz perspektive supsidijarnosti jer nacionalna regulatorna tijela potpuno zadržavaju svoju odgovornost.

Predloženim izmjenama uspostavlja se ravnoteža između obveza i fleksibilnosti dane državama članicama da odluče kako da postignu da naknade za mrežu budu troškovno učinkovite, a pristup mreži učinkovit i pravodoban, uvedu pametna brojila, uspostave pametne elektroenergetske mreže te olakšaju razmjenu podataka i ponovno korištenje tih podataka u svrhu inovacija.

Prijedlozi u ovoj Uredbi usklađeni su s ciljevima utvrđenima u Direktivi Vijeća (EU) 2003/96, uključujući pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

- **Dodana vrijednost EU-a**

Uspostavljanje odgovarajućeg i sveobuhvatnog okvira za troškove energije koji obuhvaća naknade za mrežu i poreze na razini Unije učinkovitije je od jednostranih mjera pojedinačnih država članica jer se time izbjegava fragmentirani pristup koji bi mogao dovesti do neopravdano visokih naknada za mrežu ili narušavajućih razlika u poreznim strukturama. Predložene mjere za uklanjanje utvrđenih nedostataka bit će većih razmjera i isplativije ako se temelje na zajedničkom pravnom i političkom okviru. Osim toga, mjere na razini država članica bile bi ograničene postojećim okvirom na razini Unije za naknade za mrežu, kako je utvrđen u Uredbi o električnoj energiji, pa se njima ne bi mogle postići potrebne izmjene tog okvira.

Osim toga, u Prijedlogu se utvrđuje dosljedan okvir za promicanje bežičnih, pametnih i digitalnih rješenja na svim razinama elektroenergetskog sustava. Za to je potrebna minimalna stopa uvođenja pametnih brojila kako bi se omogućilo aktivno sudjelovanje potrošača i učinkovitija upotreba mreže, strukturirani postupak Unije na temelju preporuka ACER-a i izvješćivanje o napretku kako bi se pokazatelji uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže ustalili u regulatornoj praksi te koordiniran i interoperabilan pristup razmjeni i ponovnoj upotrebi podataka o elektroenergetskoj mreži u svrhu inovacija.

Predložene odredbe o mjerama priključenja na mrežu u slučaju zagušenja mreže potrebne su kako bi se razjasnila primjena članka 6. Direktive (EU) 2019/944 u slučaju zagušenja mreže tako što će se regulatornim tijelima dati pravo da utvrde mjere i uvjete za prioritetno razmatranje gospodarskih, socijalnih i okolišnih učinaka te učinaka na mrežu, odgovarajuće dovršenosti i napretka podnositelja zahtjeva za pristup mreži te da, prema potrebi, razlikuju sektore i dijelove sektora ili skupine korisnika mreže, na temelju transparentnih i nediskriminirajućih kriterija.

Isto tako, ako te promjene prati istodobno uklanjanje nedosljednosti u sustavu oporezivanja energije na razini Unije, osigurala bi se njihova djelotvornost u svim državama članicama.

Stoga države članice ne mogu same ostvariti ciljeve ove inicijative. To je područje u kojem djelovanje na razini Unije donosi dodanu vrijednost.

- **Proporcionalnost**

Predložene izmjene Uredbe o električnoj energiji smatraju se razmjernima.

Kako bi se pružili bolji poticaji za učinkovitu upotrebu europskih mreža, predloženim mjerama uvode se, među ostalim, stroža pravila o transparentnosti i pokazatelji uspješnosti koje će upotrebljavati nacionalna regulatorna tijela. Nova pravila o transparentnosti mogu dovesti do povećanog administrativnog opterećenja i većih troškova, posebno s obzirom na dodatne elemente koje će nacionalne uprave morati objaviti. Međutim, učinak toga bit će ograničen jer su dodatni elementi za koje je potrebna transparentnost svedeni na najmanju moguću mjeru i u skladu su s elementima na koje je ACER ukazao u svojem najnovijem izvješću o najboljoj praksi[25], objavljenom 26. ožujka 2025. Nadalje, njihov je učinak nužan i proporcionalan za postizanje cilja da se poveća usporedivost određivanja tarifa, da korisnici sustava bolje razumiju tarife koje plaćaju, da se korisnicima omogući da prilagode svoje ponašanje kako bi bilo prilagođeno sustavu i, u konačnici, da se smanje troškovi sustava.

Predložene mjere za bežična, pametna i digitalna rješenja proporcionalne su jer se njima ne nameće jedinstveni tehnološki model ili centralizirani sustav EU-a za pametne elektroenergetske mreže i razmjenu podataka. Ograničene su na ono što je potrebno za troškovno učinkovitiji rad mreže:

- prvo, propisivanjem obveze regulatornim tijelima da promiču bežična, pametna i digitalna rješenja ako ona dokazano poboljšavaju kapacitet, fleksibilnost ili pouzdanost mreže,
- drugo, uvođenjem zajedničkog okvira za ograničen broj pokazatelja uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže kako bi se omogućilo dosljednije praćenje i regulatorni poticaji;
- treće, utvrđivanjem ciljanih obveza razmjene podataka o mreži u kombinaciji s dobrovoljnim okvirom na razini Unije za razvoj inovativnih digitalnih alata.

To je dopunjeno osnovnom stopom uvođenja pametnih brojila, dok o daljnjem uvođenju iznad te stope odlučuju države članice na temelju procjena troškova i koristi.

U Prijedlogu se stoga kombiniraju samo ona zajednička pravila Unije koja su potrebna da bi se smanjila rascjepkanost i pomoglo unutarnjem tržištu tako što se državama članicama, regulatornim tijelima i operatorima sustava omogućuje velika fleksibilnost u njegovoj provedbi. Njime se daljnje usklađivanje ograničava na provedbene akte i to samo ako je potrebno uvesti jedinstvene tehničke zahtjeve i zahtjeve za upravljanje.

Načela oporezivanja ne prelaze ono što je potrebno za postizanje cilja usklađivanja sustava oporezivanja energije s izmjenama naknada za mrežu i omogućavanje fleksibilnosti radi promicanja elektrifikacije poduzeća koja su veliki potrošači energije.

Odredbe Prijedloga o mjerama priključenja na mrežu u slučaju zagušenja mreže daju potpuno diskrecijsko pravo nacionalnim regulatornim tijelima u skladu s njihovom isključivom nadležnošću za određivanje ili odobravanje uvjeta za pristup mreži, što znači da su u potpunosti proporcionalne i usklađene s ciljem omogućavanja učinkovitog pristupa mreži.

Naposljetku, cijeli predloženi paket mjera smatra se primjerenim s obzirom na glavni prevladavajući cilj osiguravanja pristupačnih cijena električne energije i konkurentnosti europskih poduzeća.

---

[25] Izvješće ACER-a o praksama u području mrežnih tarifa od 26. ožujka 2025., str. 75.

Izvješće je dostupno na: 2025-ACER-Electricity-Network-Tariff-Practices.pdf.

- **Odabir instrumenta**

Prijedlogom će se izmijeniti Uredba o električnoj energiji. S obzirom na to da je cilj Prijedloga dodavanje ograničenog skupa novih odredbi i izmjena ograničenog skupa postojećih odredbi u tom instrumentu, primjena akta o izmjeni je primjerena. Komisija je 2. srpnja 2025. objavila nacrt obavijesti sa smjernicama za naknade za mrežu otporne na buduće promjene radi smanjenja troškova sustava[26]. U toj obavijesti Komisija predlaže osmišljavanje tarifnih metodologija za naknade za mrežu kako bi se potaknula primjena fleksibilnosti i ulaganja radi optimizacije upotrebe postojeće mreže, širenja mreže uz najmanje troškove i uspostave poštene raspodjele mrežnih naknada koja odražava troškove i potiče europsku konkurentnost, veću elektrifikaciju i dekarbonizaciju. Međutim, za postizanje tih ciljeva iznimno je važno da se relevantna načela osmišljavanja provode u svim državama članicama. To se može postići samo pravno obvezujućim instrumentima, kao što su mjere iz ovog Prijedloga.

Načela oporezivanja energije utvrđena u ovoj izmjeni Uredbe o električnoj energiji odnose se na primjenu odredaba EU-a kojima se uvodi minimalna stopa za električnu energiju i prirodni plin te daju praktične smjernice o iskorištavanju mogućnosti dane državama članicama da primjenjuju snižene stope oporezivanja električne energije koja se upotrebljava u energetski intenzivnim industrijama kako je utvrđeno Direktivom Vijeća 2003/96/EZ. U skladu s ciljevima te direktive države članice i dalje mogu slobodno određivati svoje razine poreza na energiju, pod uvjetom da poštuju odredbe direktive, dok će načela iz ove Uredbe omogućiti smanjenje postojećih razlika u poticajima za elektrifikaciju u okvirima država članica za oporezivanje energije.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Savjetovanja s dionicima i procjena učinka**

Ovaj je Prijedlog dio reakcije Komisije na energetsku krizu uzrokovanu sukobom na Bliskom istoku i zatvaranjem Hormuškog tjesnaca. Iako je posljednjih godina Unija znatno ubrzala energetsku tranziciju prema učinkovitom, fleksibilnom i međusobno povezanom sustavu koji se temelji na domaćim i čistim izvorima energije, i dalje ovisi o uvozu fosilnih goriva. Više od pola (57 %) energije potrošene u Europi dobiva se iz uvezenih fosilnih goriva.

Rast cijena izravna je posljedica sukoba, zbog čega su troškovi fosilnih goriva za Uniju porasli za 500 milijuna EUR dnevno. Sigurnost opskrbe nije neposredno ugrožena, iako su zalihe nekih goriva niske. Unija postupno smanjuje udio fosilnih goriva u proizvodnji električne energije, ali plin i nafta i dalje dominiraju u grijanju, industriji i prometu te su ključni u industrijskim lancima vrijednosti (npr. kemikalije, plastika i gnojiva). Zbog toga su europska kućanstva i poduzeća, posebno MSP-ovi i energetski intenzivne industrije, te njihovi zaposlenici izloženi globalnom porastu cijena. Nadalje, mogući učinci krize na rast BDP-a i inflaciju znatni su, a njezin će se učinak vjerojatno osjećati najmanje nekoliko mjeseci i biti znatno širi od energetskog sektora, što će imati gospodarske i socijalne posljedice te posljedice za zapošljavanje.

U tom kontekstu Unija treba brzo djelovati kako bi se izbjegla znatna šteta za potrošače električne energije u EU-u, posebno kako bi se smanjili računi za električnu energiju i ovisnost EU-a o fosilnim gorivima. U ožujku 2026. Europsko vijeće pozvalo je Komisiju da

[26] C(2025) 4010.

„hitno predstavi ciljane mjere, u pogledu svih komponenti cijena električne energije, za konkretna djelovanja usmjerena na smanjenje cijena električne energije i pronalazak rješenja za prekomjernu nestabilnost u kratkom roku, među ostalim u energetski intenzivnim sektorima, uzimajući u obzir različite situacije u državama članicama”[27]. Komisija je odgovorila Komunikacijom AccelerateEU[28], u kojoj je najavljeno da će se u svibnju 2026. donijeti zakonodavni prijedlog o dvije važne komponente za električnu energiju, naknadama za mrežu i oporezivanje.

Stoga je zbog potrebe za hitnim djelovanjem i donošenjem ovog prijedloga u iznimno kratkom roku povjerenik nadležan za bolju regulativu odobrio posebno odstupanje od provedbe procjene učinka i posebnih savjetovanja s dionicima prije donošenja ovog Prijedloga. U skladu s načelima bolje regulative utvrđenima u Komunikaciji „Jednostavnija, jasnija i bolje provedena pravila EU-a”[29] uz Prijedlog je pripremljen i radni dokument službi Komisije. U radnom dokumentu službi Komisije utvrđuju se objašnjenje i obrazloženje prijedloga Komisije te način na koji će se mjerama sadržanima u njemu povećati troškovna učinkovitost rada mreže i potaknuti elektrifikacija, čime će se u konačnici smanjiti troškovi sustava. Osim toga, u radnom dokumentu službi Komisije izneseni su dostupni dokazi relevantni za predložene mjere.

Međutim, ta se inicijativa temeljila na zaključcima nedavnih javnih savjetovanja o Paketu mjera za europske mreže i Strateškom planu za digitalizaciju i umjetnu inteligenciju u energetskom sektoru. U okviru savjetovanja o Paketu mjera za europske mreže 76 % ispitanika složilo se da su potrebne dodatne mjere za povećanje učinkovitosti postojeće mreže a 62 % ispitanika ujedno se složilo da je potrebno povećati vidljivost i kvantificirane koristi digitalnih i inovativnih tehnologija te tehnologija za poboljšanje mreže.

Prema studiji koju je naručila Europska komisija[30] od sredine 2025. u najmanje 16 država članica čeka se na priključenje na mrežu. U nekim je zemljama to rijetko zbog sporije elektrifikacije ili uvođenja obnovljivih izvora energije, dok u drugima postoji ozbiljno zagušenje mreže. U drugoj analizi[31] utvrđeno je da su neki redovi čekanja bili 30 puta veći od vršnog opterećenja 2024., što upućuje na prisutnost špekulativnih i nerazvijenih zahtjeva u redu. Postojanje špekulativnih i nerazvijenih zahtjeva koji sprečavaju pravodoban pristup mreži potvrđeno je i u okviru ciljanog savjetovanja s dionicima o Paketu mjera za europske mreže, koje je trajalo od 25. lipnja do 25. srpnja 2025. Među ispitanicima koji su predstavljali operatore sustava, regulatorna tijela, države članice, dionike na energetskom tržištu i predstavnike civilnog društva njih 66 % složilo se da na njihovu geografskom području i u EU-u postoji problem sa špekulativnim i nerazvijenim zahtjevima, a 56 % složilo se da je kapacitet mreže popunjen zbog zahtjeva koji se dalje ne razvijaju. Nadalje, 82 % ispitanika složilo se ili djelomično složilo da bi mjere kojima se doprinosi smanjenju zagušenja u mreži u okviru postupaka priključenja na mrežu mogle biti korisne. Nešto manji broj ispitanika (71 %) složio se ili djelomično složio s dodanom vrijednošću mjera kojima se uzima u obzir

27 en-20260319-european-council-conclusions.pdf.

28 7fac9eea-5717-4182-a368-bd68c427ff4c_en.

29 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/qanda_26_902.

30 Fraunhofer ISI, Fraunhofer IEG, Guidehouse, REKK, *Study on network development planning, tariff structures and connection requests for electricity distribution grids* (Studija o planiranju razvoja mreže, strukturama tarifa i zahtjevima za priključenje na elektroenergetske distribucijske mreže), rujan 2025., https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/08843617-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1.

31 Centar za energetski učinak grupe Boston Consulting, *Mind the Queue: Connection Reform for the Electricity Grid*, 2025., https://web-assets.bcg.com/f5/79/77645d12463793d174af9ae00d4a/mind-the-queue-connection-reform-for-the-electricity-grid-r2.pdf.

doprinos zahtjeva za priključenje prelasku na čistu energiju, usluge od općeg interesa ili drugi kriteriji.

U okviru otvorenog javnog savjetovanja o Strateškom planu za digitalizaciju i umjetnu inteligenciju u energetskom sektoru većina sudionika složila se ili se u potpunosti složila da bi inicijativa na razini Unije za razvoj UI modela opće namjene ubrzala uvođenje digitalnih i UI rješenja u energetski sustav. Ta skupina ispitanih sudionika snažno vjeruje u poticanje suradnje kako bi se ubrzalo uvođenje digitalnih i UI rješenja u energetskom sektoru. Oko 60 % sudionika složilo se s uvođenjem UI modela opće namjene, ali većina njih (45 %) istaknula je da je potreban oprez. Trebalo bi istražiti mogućnost upotrebe UI modela opće namjene u posebnim slučajevima upotrebe, kao što su mreže, pri čemu je potrebno jasno definirati upravljanje i zaštitne mjere. Izgradnja partnerstava, posebno suradnje između mrežnih operatora, akademske zajednice i istraživačkih ustanova, ocijenjena je kao glavna mjera (uz fondove i financiranje) kojom bi se najučinkovitije povećao kapacitet Unije za inovacije uz pomoć pametnih energetskih sustava. Komentirajući dodatne mjere ispitanici su se jasno složili da su suradnička okruženja ključna. „Potpora razvoju ekosustava/centara u kojima investitori i akteri u području energetike mogu raditi na UI rješenjima, aplikacijama, UI modelima opće namjene itd.” spomenuta je 81 put. Osiguravanje regulatorne jasnoće i važnosti u predstojećem zakonodavstvu često se navodilo kao jedna od najučinkovitijih mjera za razvoj koordiniranog okvira za unapređenje UI-ja i digitalnih tehnologija u energetskom sektoru.

Komisija planira dodatno surađivati s dionicima kako bi osigurala uspješnu provedbu ove Uredbe.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Predložene izmjene Uredbe o električnoj energiji prvenstveno se odnose na ono što se smatra potrebnim da bi se postigao cilj rješavanja problema rastućih troškova sustava poticanjem operatora i korisnika sustava da postupaju na troškovno učinkovit način prilagođen sustavu. Izmjene nisu potpuna revizija tog instrumenta.

Prijedlog da naknade za mrežu postanu troškovno učinkovitije može dovesti do povećanja administrativnih zahtjeva za nacionalne uprave, ali su razmjerni kako je prethodno objašnjeno. Isto tako, predviđeni gospodarski učinak koristio bi poduzećima i potrošačima jer bi pridonio tome da računi za energiju budu manji. Učinak na nacionalnu upravu smatra se minimalnim u usporedbi s postojećim okvirom jer bi gospodarske koristi reforme nadmašile sve kratkoročne ili dugoročne troškove administrativne reorganizacije.

Kad je riječ o pokazateljima uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže, Prijedlog se temelji na postojećoj regulatornoj praksi. Nacionalna regulatorna tijela već su na temelju Direktive (EU) 2019/944 obvezna pratiti i ocjenjivati razvoj pametne elektroenergetske mreže, a ACER i Vijeće europskih energetskih regulatora (CEER) već su razvili analitički rad u tom području. Prijedlogom se stoga ne stvara potpuno nova logika izvješćivanja, već se strukturira i pojednostavnjuje postojeća praksa na razini Unije kako bi se olakšalo dosljednije praćenje i regulatorne daljnje mjere.

Prijedlogom se proširuje postojeći okvir iz Direktive (EU) 2019/944 tako što se propisuje minimalna stopa uvođenja pametnih sustava mjerenja u cijeloj Uniji te zadržava procjena troškova i koristi za uvođenje iznad te stope, čime se pojašnjava i dorađuje postojeći pristup bez uvođenja novog regulatornog mehanizma.

Kad je riječ o razmjeni podataka o mreži među operatorima sustava, Prijedlog se nadovezuje na postojeće, ali općenitije, obveze suradnje i razmjene podataka iz pravne stečevine u području električne energije, posebno na suradnju operatora prijenosnih sustava (OPS-ovi) i operatora distribucijskih sustava (ODS-ovi) u planiranju i radu mreže. Te obveze postaju operativnije i namjenske jer se specificira da razmjena podataka mora doprinijeti razvoju i učinkovitom korištenju pametnih elektroenergetskih mreža i inovativnih rješenja za rad sustava koja se temelje na podacima, čime se smanjuje pravna dvosmislenost i fragmentacija, a ne stvara nova razina obveza.

Prijedlogom se stvara okvir kojim se olakšava kontrolirano korištenje postojećih podataka o elektroenergetskoj mreži za potrebe istraživanja i inovacija na temelju inicijativa s odozdolnim pristupom koje već pripremaju mrežni operatori i njihova predstavnička tijela. Njime se ne nameće obvezno sudjelovanje, već se pruža jasniji pravni i upravljački okvir za dobrovoljnu suradnju koji se već pojavljuje u praksi kako bi se omogućilo njezino širenje, pravna sigurnost i zajedničke zaštitne mjere u cijeloj Uniji.

Predloženim izmjenama koje se odnose na oporezivanje smanjuje se regulatorno opterećenje za poduzeća koja su veliki potrošači energije i nacionalne uprave tako što se uklanjaju određeni preduvjeti za primjenu nižih stopa trošarine. Promjene stopa oporezivanja zbog izmjena ovog Prijedloga mogu se provesti na nacionalnoj razini ciljanim izmjenama domaćeg okvira u redovitim (fiskalnim) zakonodavnim postupcima i ne utječu na regulatorno opterećenje.

Kad je riječ o predloženim odredbama o mjerama priključenja na mrežu u slučaju zagušenja, Prijedlog se u potpunosti temelji na članku 6. Direktive (EU) 2019/944 i Smjernicama za učinkovita i pravodobna priključenja na mrežu te se njime pojašnjava postojeća odgovornost nacionalnih regulatornih tijela da utvrde uvjete za nediskriminirajući i transparentan pristup trećih strana mreži, pa stoga ne dovodi do dodatnog administrativnog opterećenja.

- **Temeljna prava**

Nije utvrđen negativan učinak na temeljna prava.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj na proračun povezan s ovim prijedlogom odnosi se na resurse ACER-a i Komisije koji su opisani u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom Prijedlogu. U osnovi, ACER-u će za nove zadatke koje će obavljati biti potrebna dva dodatna ekvivalenta punog radnog vremena (EPRV-a) od 2026. nadalje, kao i odgovarajuća financijska sredstva. Radno opterećenje Komisije povećat će se za pet EPRV-a.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Komisija će pratiti usklađenost država članica i drugih aktera s mjerama koje bi u konačnici trebalo donijeti i prema potrebi poduzeti mjere izvršavanja. Komisija će se povezati i s ACER-om i nacionalnim regulatornim tijelima.

Nadalje, kako bi se olakšala provedba konačno donesenih mjera, Komisija će biti dostupna za bilateralne sastanke i pozive s državama članicama kako bi odgovorila na konkretna pitanja.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

Izmjene postojećih načela koja se odnose na tarife za prijenosne i distribucijske mreže sadržavaju dodatne pojedinosti o postojećim i dodatnim kriterijima kojima se osigurava troškovno učinkovita upotreba elektroenergetskih mreža. Njima se Komisija dodatno ovlašćuje za donošenje delegiranih akata u obliku smjernica za zajedničku strukturu i usklađenu metodologiju za tarife za prijenos i distribuciju, uključujući detaljne uvjete pod kojima regulatorna tijela mogu uvesti zasebne sustave naknada za mrežu za određene kategorije korisnika sustava i usklađena pravila za postupovne i materijalne zahtjeve za javna savjetovanja o relevantnim nacrtima tarifnih metodologija.

Izmjenama se propisuje da regulatorna tijela promiču bežična, pametna i digitalna rješenja kako bi se potaknula troškovno učinkovitija upotreba postojeće infrastrukture prije pribjegavanja konvencionalnom širenju mreže.

Izmjenama se dodatno uspostavlja strukturirani okvir na razini Unije za pokazatelje uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže kako bi se omogućilo uvođenje uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže i inovativnih rješenja koja se temelje na podacima, a služe za praćenje, optimizaciju i koordinaciju rada mreže. ACER je zadužen za izdavanje preporuke o ograničenom skupu pokazatelja i objavljivanje redovitih izvješća o napretku na razini Unije, dok je Komisija ovlaštena za donošenje provedbenih akata.

Osim toga, predloženim izmjenama uvodi se jasnija i operativnija obveza operatora prijenosnih i distribucijskih sustava da upravljaju podacima o mreži i razmjenjuju ih na način kojim se omogućuje razvoj, uvođenje i učinkovita upotreba pametnih elektroenergetskih mreža.

Izmjenama se uspostavlja okvir za dobrovoljnu suradnju operatora sustava koji zajednički koordiniraju Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) i tijelo EU-a za ODS-ove radi razvoja, testiranja, integracije i uvođenja inovativnih digitalnih alata za rad i optimizaciju mreže. Formaliziraju se ključni elementi upravljanja, pristupa, kibernetičke sigurnosti, usklađenosti i upravljanja životnim ciklusom koji su potrebni za takvu suradnju. Njima se Komisiji omogućuje i da izda mišljenje o predloženom dogovoru te donese provedbene akte kojima se utvrđuju zajednički zahtjevi za podatkovne modele, formate, sučelja, transparentnost i upravljanje rizicima. Svrha je stvoriti sektorsku pravnu osnovu za zakonitu, sigurnu i kontroliranu ponovnu upotrebu podataka o elektroenergetskoj mreži za istraživanja i inovacije u javnom interesu, uključujući naprednu analitiku i rješenja koja se temelje na UI-ju.

Izmjenama se uvodi minimalni zahtjev za uvođenje pametnih sustava mjerenja na razini Unije, prema kojem su države članice dužne osigurati da najmanje 50 % krajnjih kupaca bude pokriveno do 31. prosinca 2030. i najmanje 75 % do 31. prosinca 2033., uz mogućnost kratkog produljenja roka radi postizanja ciljeva u opravdanim slučajevima.

Pojašnjava se da se procjene troškova i koristi iz Direktive (EU) 2019/944 mogu nastaviti primjenjivati, ali samo iznad praga od 75 %.

Prijedlogom koji se odnosi na oporezivanje električne energije trošarinama utvrđuje se da je najniža razina oporezivanja električne energije niža od najniže razine oporezivanja koja se primjenjuje na prirodni plin. Osim toga, smatra se da su ispunjeni uvjeti za primjenu snižene stope poreza do nulte stope za električnu energiju koju upotrebljavaju poduzeća koja su veliki potrošači energije s obzirom na pozitivan učinak upotrebe električne energije na okoliš i klimu i njezinu ulogu u postizanju ciljeva EU-a povezanih s nultom neto stopom emisija.

U Prijedlogu o mjerama priključenja na mrežu u slučaju zagušenja mreže navode se dodatna pojašnjenja postojećeg prava i odgovornosti regulatornih tijela da donose mjere i utvrđuju uvjete za nediskriminirajući, objektivan i transparentan pristup trećih strana u skladu s člankom 6. Direktive (EU) 2019/944. Pojašnjava se da regulatorna tijela mogu razmotriti učinke koje bi zahtjevi za priključenje na mrežu mogli imati na zagušenje mreže te mogu uzeti u obzir gospodarska, socijalna ili okolišna pitanja te stupanj dovršenosti zahtjeva za priključenje na mrežu i njihov napredak dok se nalaze u redu čekanja za priključenje na mrežu. Regulatorna tijela ujedno mogu donijeti uvjete za davanje prednosti gospodarskim sektorima ili skupini korisnika i utvrditi uvjete za postupanje prema korisnicima unutar sektora ili skupine korisnika, pri čemu se moraju pobrinuti da su takvi uvjeti nediskriminirajući, otvoreni i transparentni. Osim toga, regulatorna tijela trebala bi osigurati pravilnu provedbu primjenjivih mjera za rješavanje problema zagušenja mreže, posebno prioritetnog razmatranja bežičnih, pametnih i digitalnih rješenja, fleksibilnih ugovora o priključenju ili ranog uključivanja dionika u međusektorsko planiranje mreže.

2026/0203 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni Uredbe (EU) 2019/943 u pogledu postizanja dugoročne održivosti računa za električnu energiju u Uniji kroz smanjenje troškova sustava i poticanje elektrifikacije i digitalizacije

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

(1) Visoki troškovi električne energije negativno utječu na kućanstva i poduzeća u cijeloj Uniji i time ugrožavaju konkurentnost unutarnjeg tržišta i socijalnu koheziju. Iako je trošak za energetski proizvod na računu za električnu energiju određen ponudom i potražnjom, komponente regulatornih troškova na računima za električnu energiju, odnosno naknade za mrežu i oporezivanje mogu se dodatno uskladiti s energetskim i klimatskim ciljevima Unije. Kako bi se potrošačima električne energije pružila konkretna pomoć, potrebno je donijeti dosljedan skup mjera koje se odnose na te komponente računa za električnu energiju.

(2) Mjerama koje se odnose na naknade za mrežu utvrđenima u ovoj Uredbi nastoje se optimizirati troškovi mreže, među ostalim povećanjem učinkovitosti mreže, poboljšanjem mehanizama raspodjele troškova i većom fleksibilnošću potražnje. Kako bi se dodatno povećala fleksibilnost potražnje, uvođenjem i djelotvornim korištenjem pametnih mreža, sustava pametnog mjerenja i interoperabilnih podataka poboljšava se mogućnost praćenja i kontrole elektroenergetskog sustava. Ti alati omogućuju učinkovitiji rad i planiranje mreže te aktivaciju resursa za fleksibilnost uz najniže troškove. Tim će se mjerama, kroz smanjenje neučinkovitosti u prijenosu i distribuciji električne energije, među ostalim upravljanjem mrežom koje se u većoj mjeri temelji na podacima i točnijim cjenovnim signalima za fleksibilnu potrošnju i proizvodnju, u konačnici smanjiti komponente za mrežu na računima za električnu energiju, čime će se doprinijeti općem cilju smanjenja troškova energije za krajnje potrošače.

(3) Odredbe o oporezivanju sadržane u ovoj Uredbi dopunjuju mjere koje se odnose na naknade za mrežu i potrebne su kako bi se ispunio cilj smanjenja računa za električnu

energiju. Smanjenja naknada za mrežu možda se neće potpuno vidjeti u nižim računima za električnu energiju za krajnje potrošače ako se električna energija i dalje bude oporezivala više od fosilnih goriva. Takva neusklađenost mogla bi neutralizirati koristi nižih naknada za mrežu i ugroziti šire ciljeve Unije koji se odnose na priuštivost i elektrifikaciju.

(4) Ubrzavanje elektrifikacije energetskog sustava Unije može doprinijeti smanjivanju troškova energije i izloženosti nestabilnosti cijena fosilnih goriva tako što će povećati korištenje domaće električne energije iz obnovljivih izvora i niskougljične električne energije, a posebno ako je elektrifikacija popraćena odgovarajućim modelima tarifa, učinkovitim tehnologijama i fleksibilnošću. Pametna brojila i pametne mreže, uz sigurnu i interoperabilnu razmjenu podataka između operatora sustava, sudionika na tržištu i krajnjih kupaca, ključni su pokretači takve fleksibilnosti jer omogućuju da se potrošnja, proizvodnja i skladištenje električne energije učinkovitije prilagođavaju potrebama sustava i cjenovnim signalima. Međutim, elektrifikacija nije laka ondje gdje se u nacionalnim okvirima za oporezivanje i dalje daje prednost fosilnim gorivima u odnosu na električnu energiju jer to destimulira prelazak na jeftinija, obnovljiva i niskougljična energetska rješenja.

(5) Kako bi se računi za električnu energiju doista smanjili i kako bi se doprinijelo ostvarenju energetskih i klimatskih ciljeva Unije, potrebno je primijeniti dvojni pristup koji obuhvaća povećanje učinkovitosti elektroenergetskih mreža i usklađivanje načela oporezivanja. Svrha mjera koje se odnose na oporezivanje utvrđenih u ovoj Uredbi nije usklađivanje poreznih stopa ili razina, već jamčenje da se električna energija ne oporezuje više nego plin. Tim se odredbama uklanjaju regulatorne prepreke koje bi mogle negativno utjecati na priuštivost električne energije i na elektrifikaciju i pridonosi se ostvarenju primarnog cilja ove Uredbe, ali se i dalje poštuje nadležnost država članica u području oporezivanja.

(6) Primarni cilj tih mjera, tj. povećanje učinkovitosti mreže na temelju pametnijih naknada za mrežu, pametnih i digitalnih tehnologija te pojednostavnjene razmjene podataka, trebao bi ujedno doprinijeti i učinkovitom širenju elektroenergetske mreže. Širenje mreže često je potrebno kako bi se ubrzalo priključenje na mrežu i zadovoljila sve veća potražnja korisnika sustava za električnom energijom, kao što su podatkovni centri, energetski intenzivne industrije ili sudionici na tržištu u prometnom sektoru.

(7) Naknade ili tarife za mrežu obuhvaćaju naknade za priključenje i naknade za korištenje. Naknade za priključenje obično se plaćaju jednokratno za priključenje na elektroenergetsku mrežu. Naknade za korištenje povezane su s korištenjem elektroenergetske mreže. Naknade za korištenje obuhvaćaju naknade za izgradnju, nadogradnju, održavanje i rad prijenosne i distribucijske infrastrukture, naknade za gubitke u prijenosu i distribuciji, naknade za nabavu usluga sustava koju obavljaju operatori sustava i naknade za povlačenje električne energije iz mreže ili isporučivanje te energije u mrežu. S obzirom na to da su naknade za mrežu velik čimbenik u troškovima električne energije i da uvelike utječu na to da energetski sustav postane troškovno optimalan, usklađena pravila mogu doprinijeti stvaranju ravnopravnih uvjeta i proširiti dobru praksu na sve države članice. Time se promiče učinkovitiji pristup koji može smanjiti troškove i pozitivno utjecati na priuštivost električne energije za potrošače u Uniji i konkurentnost europskog gospodarstva. U tu bi svrhu naknade za mrežu trebale odražavati troškove, biti transparentne i nediskriminirajuće te pružati odgovarajuće poticaje operatorima i korisnicima sustava kako bi funkcioniranje elektroenergetskog sustava bilo troškovno učinkovito.

(8) Naknade za mrežu koje odražavaju troškove trebale bi odražavati troškove koje operatori sustava snose za razvoj i upravljanje troškovno učinkovitom mrežom, u mjeri u kojoj takvi troškovi odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora mreže, uzimajući u obzir operativne i kapitalne izdatke. Naknade za mrežu trebale bi uključivati i odgovarajući povrat ulaganja. Kako bi se postiglo troškovno učinkovito korištenje mreže i u skladu s načelom „energetska učinkovitost na prvom mjestu”, operatore sustava trebalo bi se tarifama poticati da smanje gubitke električne energije na najmanju moguću mjeru i da optimiziraju korištenje postojećih mreža, među ostalim uslugama fleksibilnosti i uvođenjem bežičnih i digitalnih rješenja, pametnih elektroenergetskih mreža i pametnih sustava mjerenja. Naknade za mrežu trebale bi biti osmišljene tako da korisnicima sustava pružaju potrebne poticaje kako bi se doprinijelo većoj fleksibilnosti mreže i izbjeglo neučinkovito ograničavanje te ujedno omogućilo da se energija koristi tamo gdje su dostupni najjeftiniji izvori energije i kad je to troškovno najučinkovitije za cjelinu sustava. Naknade za mrežu ujedno bi trebale pružati lokacijske signale za ulaganja te obuhvaćati elemente kapaciteta i vremenskog korištenja. Čimbenici vremena potrošnje mogli bi biti statični ili dinamični kako bi se korisnike sustava potaknulo na učinkovitije korištenje mreže. U općoj metodologiji naknada za mrežu trebalo bi uzeti u obzir i troškove koje stvaraju korisnici sustava koji isporučuju električnu energiju u mrežu ili je preuzimaju iz nje.

(9) Kako bi se zajamčili ravnopravni uvjeti za sve sudionike na međupovezanim europskim tržištima električne energije, naknade za mrežu trebale bi se primjenjivati tako da se ne pravi razlika između proizvodnje priključene na distribucijskoj razini i proizvodnje priključene na prijenosnoj razini. Nadalje, naknadama za mrežu ne bi se smjelo destimulirati agregiranje, energetske zajednice, vlastitu proizvodnju, vlastitu potrošnju, skladištenje ni sudjelovanje u upravljanju potrošnjom te bi se njima trebao omogućiti djelotvoran i pravodoban pristup trećih strana. Naknade za mrežu trebale bi se upotrebljavati tako da potiču ponašanje prilagođeno mreži u području skladištenja i trebale bi odražavati koristi za mrežu, a da se pritom ne obeshrabruje uvođenje skladištenja. U tarifnim režimima trebale bi se uzeti u obzir posebnosti postrojenja za skladištenje na način da se izbjegne „dvostruko naplaćivanje”, ali i odražava ukupni troškovni učinak skladištenja na troškove mreže.

(10) Svi posebni tarifni režimi za određene kategorije korisnika sustava, kao što su energetski intenzivne industrije i podatkovni centri, trebali bi biti u skladu s načelom odražavanja troškova. Iako se očekuje da će potrošnja električne energije podatkovnih centara znatno porasti u narednim godinama, što će povećati pritisak na elektroenergetske mreže i tarife, optimalna lokacija, vremenski profil rada i profil potrošnje centara mogu pridonijeti tome da ih se učinkovito priključi i integrira u elektroenergetski sustav te bi ih trebalo poticati u mrežnim tarifama, posebno ako podatkovni centri mogu pružati usluge energetskom sustavu, na primjer uvođenjem u mrežu usluga fleksibilnosti, dodatnog skladištenja energije i proizvodnje čiste energije.

(11) Regulatorna tijela imaju ključnu ulogu u osiguravanju da su tarife osmišljene na najprikladniji način da se osiguraju troškovna učinkovitost mreže i dostatna ulaganja za potreban rad i razvoj mreže. S obzirom na to da je potrebno zajamčiti ravnopravne uvjete i osigurati učinkovitu upotrebu europskih elektroenergetskih mreža, regulatorna tijela trebala bi primjenjivati dosljedne i objektivne kriterije ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima. U tom kontekstu regulatorna tijela trebala bi utvrditi pokazatelje uspješnosti, uključujući pokazatelje uspješnosti za pametne

elektroenergetske mreže, kako bi se procijenilo u kojoj mjeri operatori sustava upravljaju mrežom i razvijaju je na troškovno učinkovit način. Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora (ACER) trebala bi iskoristiti svoje stručno znanje i iskustvo kako bi pomogla regulatornim tijelima u toj zadaći, među ostalim uspoređivanjem učinkovitosti operatora prijenosnih sustava. S obzirom na vrlo raznoliko okruženje distribucijskih sustava u Uniji, u kojem dozvolu ima više od 2600 operatora distribucijskih sustava, regulatorna tijela u najboljem su položaju da uspoređuju učinkovitost operatora distribucijskih sustava na nacionalnoj razini.

(12) S obzirom na sve veće račune za električnu energiju, potrebu za znatnim ulaganjima u elektroenergetsku mrežu i nužnost da električna energija bude priuštiva, a europska industrija konkurentna, države članice trebale bi moći dodijeliti sredstva elektroenergetskoj mreži iz svojeg općeg proračuna, među ostalim dodjelom specifičnih dijelova sredstava iz kohezijskih fondova ili drugih dostupnih financijskih sredstava Unije za ulaganja u razvoj mreže. Takva ulaganja javnih sredstava za pokrivanje ukupnih troškova mreže trebala bi biti dopuštena samo u mjeri u kojoj su nediskriminirajuća, u skladu s važećim pravnim zahtjevima i načelom odražavanja troškova te ako se njima ne ugrožava unutarnje tržište. Važno je i da takva javna potpora bude ciljana i privremena te da općenito donosi koristi ubrzavanjem dekarbonizacije, npr. u obliku elektrifikacije industrijskih potrošača, i integracijom tržišta, kao što su ulaganja u interkonekcijske vodove, velike modernizacije mreže i infrastrukturu za priključivanje na odobalnu mrežu, te da ispunjava određene konkretne potrebe u mreži, kao što su ulaganja kojima se skraćuje vrijeme čekanja na priključenje na mrežu. Međutim, korištenje javnih sredstava ne bi smjelo odgoditi ulaganja u potrebnu infrastrukturu ni utjecati na optimalnu lokaciju jedinica za proizvodnju energije.

(13) Kako bi se korisnici sustava mogli ponašati na način prilagođen sustavu, ključno je da mogu uspoređivati tarife. To im ne bi samo pomoglo da bolje razumiju primjenjive tarife, već i kako mogu prilagoditi svoje ponašanje prema sustavu da bi plaćali niže tarife. Kako bi se povećala usporedivost u određivanju tarifa, potrebna je veća transparentnost. Povećanje transparentnosti omogućit će regulatornim tijelima da pri određivanju ili odobravanju tarifnih metodologija primijene najbolju praksu i provode vlastite procjene troškovne učinkovitosti. To je posebno važno za različite elemente koje treba uzeti u obzir u tarifnim metodologijama, kao i za složene kompromise na kojima se temelji procjena osnove upotrijebljene za određivanje ili odobravanje tarifnih metodologija. Prije određivanja ili odobravanja tarifnih metodologija regulatorna tijela trebala bi se javno savjetovati s relevantnim dionicima. Regulatorna tijela trebala bi uzeti u obzir kratkoročne distribucijske učinke svih promjena tarifnih metodologija i razmotriti treba li ih uvoditi postupno kako bi korisnici sustava imali vremena prilagoditi svoje ponašanje i obrasce potrošnje.

(14) ACER je od 2019. objavio nekoliko izvješća o najboljim praksama u području tarifnih metodologija. U tim su izvješćima prikazani problemi i nedavne promjene u određivanju mrežnih tarifa te iznesene specifične analize nacionalnih praksi određivanja tarifa. Izvješća su ujedno povećala transparentnost te omogućila razmjenu dobre prakse i usporedivost u određivanju tarifa. S obzirom na te pozitivne ishode ACER bi trebao nastaviti objavljivati takva izvješća. Ta bi izvješća trebala biti odvojena od izvješća ACER-a u kojima se uspoređuje učinkovitost operatora prijenosnih sustava i njihovi troškovi zbog različitog sadržaja tih izvješća.

(15) Kako bi se utvrdile pojedinosti potrebne da bi Uredba (EU) 2019/943 bila djelotvorna, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290.

Ugovora o funkcioniranju Europske unije radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem smjernica za zajedničku strukturu i usklađenu metodologiju za tarife, detaljne uvjete pod kojima regulatorna tijela mogu uvesti zasebne sustave naknada za mrežu za određene kategorije korisnika sustava i usklađena pravila za postupovne i materijalne zahtjev za javna savjetovanja koja je potrebno provesti u vezi s relevantnim nacrtima tarifnih metodologija. S obzirom na dugogodišnje iskustvo i stručno znanje regulatora u odobravanju tarifnih metodologija te nadzoru i kontroli povezanih aktivnosti, ACER bi trebao dati preporuku Komisiji prije nego što Komisija donese delegirane akte o zajedničkoj strukturi i usklađenoj metodologiji za tarife. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, i da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva[1] od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

(16) Uvođenje bežičnih, pametnih i digitalnih rješenja trebalo bi promicati kad god se njima učinkovito povećavaju iskoristivi kapaciteti, fleksibilnost i pouzdanost mreža za prijenos i distribuciju električne energije. Dopunjujući okvir za pametne elektroenergetske mreže uspostavljen Direktivom (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća[2] i Uredbom (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća[3], operatori prijenosnih i distribucijskih sustava trebali bi se pobrinuti da se u planiranju mreže i radu sustava prednost daje bežičnim, pametnim i digitalnim rješenjima uz nefosilna rješenja za fleksibilnost, npr. upravljanje potrošnjom, skladištenje i druga rješenja. Učinci tih rješenja na povećanje učinkovitosti trebali bi se dokazati na temelju objektivnih i transparentnih kriterija, kao što su njihov učinak na iskoristivi kapacitet mreže, zagušenje, otpornost, kvalitetu opskrbe ili integraciju obnovljive energije i fleksibilnost te troškovna učinkovitost u postizanju tih ciljeva u odnosu na fizički razvoj mreže. U tu svrhu regulatorna tijela trebala bi se moći osloniti na planove razvoja mreže, uključujući povezane procjene troškova i koristi te relevantne pokazatelje uspješnosti.

(17) Učinkovito korištenje elektroenergetske infrastrukture sve više ovisi o sposobnosti prijenosnih i distribucijskih sustava da učinkovito razviju mrežu za buduće potrebe elektroenergetskog sustava, uključujući područja za brži razvoj obnovljivih izvora energije i industrijska područja, te da integriraju fleksibilnost, digitalizaciju i rješenja temeljena na podacima. U tom kontekstu zajednički pokazatelji trebali bi omogućiti dosljedno mjerenje uspješnosti operatora sustava s obzirom na uvođenje funkcija pametne elektroenergetske mreže i učinkovito iskorištavanje postojeće infrastrukture. ACER bi na temelju svojeg dosadašnjeg analitičkog rada i rada nacionalnih regulatornih tijela trebao preporučiti mali skup zajedničkih pokazatelja kako bi se uspostavio dosljedniji okvir za praćenje, pospješilo konvergiranje regulatornih pristupa, olakšalo utvrđivanje najboljih rješenja iz praksa za regulatorne pristupe i

[1] SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

[2] Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

[3] Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L 152, 3.6.2022., str. 45., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

mjerio napredak u razvoju pametnih elektroenergetskih mreža kako su definirane u članku 2. točki 9. Uredbe (EU) 2022/869.

(18) Kako bi se poboljšala učinkovitost i prilagodljivost elektroenergetskih mreža i uspostavila dosljedna analitička osnova za razvoj regulatornih pristupa koji bolje obuhvaćaju učinkovitost sustava, koristi za širi elektroenergetski sustav i prihvaćanje inovativnih rješenja, trebalo bi redovito dostavljati podatke na razini Unije na temelju tih pokazatelja. ACER bi trebao primati podatke o uvođenju tehnologija uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže i o poticajnim regulatornim primjerima i nacionalnim pokazateljima pametnih mreža kako bi mogao ocijeniti postojeću praksu i utvrditi najbolje primjere iz prakse nacionalnih regulatornih tijela. Trenutačno se pokazatelji uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže ne primjenjuju usklađeno na razini Unije, a ta nedosljednost stvara različita regulatorna okruženja, čime se onemogućuje dosljedno mjerenje uvođenja i učinkovitosti pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama. Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za utvrđivanje pokazatelja uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže u svrhu mjerenja uvođenja i učinkovitosti pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama. Komisija bi trebala uzimati u obzir preporuke ACER-a.

(19) Kako bi se smanjili troškovi sustava i poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg energetskog tržišta, a time i smanjile cijene električne energije, postojeću mrežnu infrastrukturu potrebno je bolje iskoristiti osiguravanjem neometane razmjene podataka i korištenjem digitalnih alata. Da bi se to postiglo, razmjena relevantnih podataka o elektroenergetskoj mreži među operatorima sustava treba biti djelotvornija i pravodobna, čime će se omogućiti viša razina praćenja mreže zahvaljujući boljoj koordinaciji na razinama prijenosa i distribucije. Podaci o elektroenergetskoj mreži mogu, ovisno o namjeni, obuhvaćati topologiju mreže, parametre mreže i karakteristike sredstava, podatke o priključenju i kapacitetu, mjerenja u stvarnom vremenu iz sustava nadzora i prikupljanja podataka (SCADA) i druga operativna mjerenja, podatke o procjeni stanja i protoku električne energije, podatke o naponu, toku opterećenja i zagušenju, podatke o isključenju i održavanju, podatke o dispečiranju, redispečiranju i ograničavanju, potrebe za fleksibilnošću i operativna predviđanja te granične vrijednosti i ograničenja relevantna za rad prijenosnog i distribucijskog sustava.

(20) Operatori sustava trebali bi poboljšati produktivnost mrežne infrastrukture uvođenjem inovativnih tehnologija uz podršku mehanizama za razmjenu interoperabilnih podataka o mreži. Razlog za to jest što će alati za rad mreže temeljeni na podacima doprinijeti smanjenju ograničenja sustava, čime će se ograničiti opseg pojačanja mreže i ublažiti opterećenje sustava. Ako podaci o elektroenergetskoj mreži sadržavaju osobne podatke, obrada takvih podataka trebala bi biti u skladu s primjenjivim pravilima o zaštiti podataka, posebno s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća[4]. Za potrebe ove Uredbe operatori sustava u načelu bi trebali razmjenjivati samo agregirane ili anonimizirane podatke. Osobni podaci trebali bi se razmjenjivati samo ako anonimizirani podaci nisu dovoljni da bi se postigao željeni cilj. Ako su takvi podaci o elektroenergetskoj mreži obuhvaćeni područjem primjene

[4] Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

poglavlja II. Uredbe (EU) 2023/2854 Europskog parlamenta i Vijeća[5], primjenjuju se prava i obveze utvrđeni u tom poglavlju. Ovom Uredbom ne bi se trebao stvoriti paralelan ili proturječan sustav za pristup tim podacima i za njihovu razmjenu.

(21) Učinkovit i siguran rad elektroenergetskih mreža sve više ovisi o razvoju i uvođenju naprednih digitalnih rješenja i rješenja temeljenih na podacima. Dostupnost i pristupačnost relevantnih podataka o elektroenergetskoj mreži ključne su da bi se inovativna rješenja za rad i optimizaciju mreže mogla razvijati, testirati i proširiti na primjenu u većim razmjerima. Konkretan je problem što je korištenje podataka o elektroenergetskoj mreži u analitičke, istraživačke i inovacijske svrhe ograničeno pravnom nesigurnošću, visokim transakcijskim troškovima i nepostojanjem zajedničkih mehanizama za siguran pristup, obradu i upravljanje podacima. Stoga je primjereno uspostaviti okvir kojim se operatorima prijenosnih sustava i operatorima distribucijskih sustava omogućuje da surađuju, na dobrovoljnoj osnovi i kroz koordiniran mehanizam na razini Unije, s relevantnim dionicima u objedinjavanju podataka, stručnog znanja i računalnih resursa radi razvoja, testiranja, integracije i uvođenja inovativnih digitalnih alata za rad i optimizaciju elektroenergetskog sustava.

(22) Okvir za suradnju između operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava trebao bi doprinijeti široj dostupnosti rješenja koja su razvijena s ciljem da od njih koristi imaju operatori sustava u cijeloj Uniji. Trebao bi sadržavati i odgovarajuće zaštitne mjere za zaštitu podataka, povjerljivost, sigurnost, kibernetičku sigurnost i sigurnost sustava. Komisija je spremna poduzećima pružiti neformalne smjernice o usklađenosti suradničkih projekata koji doprinose ostvarenju prioriteta Unije s protumonopolskim pravilima, a posebno projekata povezanih s inovacijama, dekarbonizacijom i razvojem UI-ja.

(23) Kako bi razvoj koordiniranog mehanizma širokih razmjera bio dosljedan, na razini Unije trebalo bi utvrditi zajedničke zahtjeve za podatkovne modele, formate podataka, ontologije podataka, postupke pristupa, upravljanje, transparentnost i sigurnu razmjenu podataka o mreži. Oni bi se trebali temeljiti na postojećim standardima kao što je standard za razmjenu zajedničkih modela mreže. Kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu koordiniranog mehanizma, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za utvrđivanje tih zahtjeva i pravila za zakonitu, sigurnu i kontroliranu ponovnu upotrebu podataka u istraživanjima i inovacijama koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava.

(24) Učinkovito korištenje elektroenergetske mreže ovisi o dostupnosti točnih i detaljnih podataka o potrošnji i o sposobnosti krajnjih kupaca da pristupe tim podacima te da nešto poduzmu na temelju njih. Pametni sustavi mjerenja ključni su za upravljanje potrošnjom i ugovore s dinamičnim određivanjem cijena električne energije, koji mogu doprinijeti boljem iskorištavanju postojeće infrastrukture elektroenergetske mreže, među ostalim smanjivanjem ograničenja za proizvodnju obnovljive energije i poticanjem elektrifikacije. Pametni sustavi mjerenja mogu doprinijeti tome da računi za energiju budu priuštiviji i predvidljiviji jer potrošačima omogućuju da svoju potrošnju prilagode razdobljima nižih cijena i ostvare korist od učinkovitijeg korištenja elektroenergetskog sustava. Kako bi se brojila u dovoljnoj mjeri uvela u cijeloj Uniji i kako bi korištenje mreže bilo učinkovitije, među ostalim prekogranično na unutarnjem energetskom tržištu, države članice trebale bi se pobrinuti da najmanje

[5] Uredba (EU) 2023/2854 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2023. o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu i o izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive (EU) 2020/1828 (SL L, 2023/2854, 22.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj).

50 % krajnjih kupaca ima pristup pametnom brojilu jer je to kritična masa potrebna za sudjelovanje potrošača i za usluge fleksibilnosti te bi se taj udio trebao postupno povećavati tako da do 31. prosinca 2033. bude najmanje 75 %. Kako bi rokovi uvođenja bili izvedivi i da se opći cilj EU-a ne smanji, državama članicama u kojima je udio uvođenja manji od 30 % na dan stupanja na snagu ove Uredbe trebalo bi produžiti rok za postizanje tih ciljeva. Time se na proporcionalan način uzima u obzir trenutačna različita stopa uvođenja u Uniji, u kojoj ukupan udio iznosi oko 60 %, ali nekoliko država članica zaostaje ili još nije pokrenulo masovno uvođenje. Procjene troškova i koristi na temelju Direktive (EU) 2019/944 trebale bi se primjenjivati samo na uvođenje nakon što se postigne udio od 75 %, čime se osigurava proporcionalnost, ali i ispunjavaju ciljevi Unije koji se odnose na digitalizaciju i fleksibilnost. Kako bi djelotvorno ispunile te obveze kako su utvrđene u članku 18.b ove Uredbe, države članice trebale bi na odgovarajući način iskoristiti mogućnosti financiranja dostupne u okviru relevantnih programa i instrumenata Unije, u skladu s pravilima kojima se uređuju ti programi i instrumenti.

(25) S obzirom na važnost pametnih sustava mjerenja koji su uvedeni i korišteni u sve digitaliziranijem elektroenergetskom sustavu, tijekom njihova životnog vijeka trebalo bi zajamčiti visoku razinu kibernetičke sigurnosti te operativne otpornosti i otpornosti lanca opskrbe, uzimajući u obzir relevantno europsko zakonodavstvo o kibernetičkoj sigurnosti, uključujući Uredbu (EU) 2024/2847 Europskog parlamenta i Vijeća[6], a posebno ako su komponente za pametno mjerenje obuhvaćene područjem primjene programa certifikacije za ključne proizvode uspostavljenih na temelju Uredbe (EU) 2019/881 Europskog parlamenta i Vijeća[7], te potrebu da se izbjegnu sigurnosni rizici i ovisnosti u lancu opskrbe koji bi mogli ugroziti kontinuitet i sigurnost osnovnih funkcija mjerenja i zaštitu podataka. Budući da su pametni sustavi mjerenja dio šireg ekosustava tehnologije elektroenergetske mreže, potrebno je uzeti u obzir i relevantne aspekte održivosti, otpornosti i sigurnosti opskrbe iz Uredbe (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća[8], među ostalim, prema potrebi, u praksama nabave.

(26) Uspješnost elektrifikacije neodvojivo je povezana s troškovima električne energije, na koje pak ne utječu samo naknade za mrežu, nego i porezi na računima za električnu energiju. Kako bi doprinijele priuštivosti električne energije, njezinoj upotrebi kao izvora energije i prelasku na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika, države članice trebale bi se pobrinuti da se električna energija oporezuje povoljnije od prirodnog plina, čime bi se poslao cjenovni signal u prilog elektrifikaciji Unije. To je načelo u skladu s klimatskim ciljevima Unije i države članice mogu ga primijeniti u praksi na temelju postojećeg usklađenog okvira Unije kako je utvrđen Direktivom Vijeća

---

6 Uredba (EU) 2024/2847 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2024. o horizontalnim zahtjevima u pogledu kibernetičke sigurnosti za proizvode s digitalnim elementima i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013 i (EU) 2019/1020 te Direktive (EU) 2020/1828 (Akt o kibernetičkoj otpornosti) (SL L, 2024/2847, 20.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).

7 Uredba (EU) 2019/881 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o ENISA-i (Agencija Europske unije za kibersigurnost) te o kibersigurnosnoj certifikaciji u području informacijske i komunikacijske tehnologije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 526/2013 (SL L 151, 7.6.2019., str. 15., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

8 Uredba (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724, (SL L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

2003/96/EU[9]. Međutim, ako država članica to propisno opravda na temelju posebnih nacionalnih okolnosti, među ostalim s obzirom na fiskalno stanje države članice, Komisija bi trebala imati mogućnost provedbenim aktom ovlastiti državu članicu da odgodi primjenu prvog podstavka do trenutka u kojem se uspostavi ravnoteža između specifičnih nacionalnih okolnosti i potrebe da se ostvare Unijini ciljevi elektrifikacije.

(27) Taj cjenovni signal posebno je važan za poduzeća koja su veliki potrošači energije, kojima razlika u troškovima u odnosu na prirodni plin može otežati prelazak na čišće izvore energije. Na temelju članka 17. Direktive 2003/96/EU državama članicama dopuštena je primjena snižene razine oporezivanja, uključujući nultu stopu, na električnu energiju koju koriste poduzeća koja su veliki potrošači energije, pri čemu moraju biti ispunjeni određeni uvjeti koji se odnose na okoliš, vodu i energetsku učinkovitost. Budući da je elektrifikacija ključni dio strategije Unije za postizanje nulte neto stope emisija stakleničkih plinova, kako je nedavno potvrđeno u Planu za čistu industriju, ubrzavanje elektrifikacije gospodarstva neće samo doprinijeti ostvarenju klimatskih ciljeva, već može pomoći i u smanjenju troškova energije i povećanju konkurentnosti proizvodnog sektora Unije. Stoga bi trebalo smatrati da električna energija koju koriste poduzeća koja su veliki potrošači energije ispunjava ciljeve za okoliš i uvjet poboljšanja energetske učinkovitosti utvrđene u članku 17. stavku 4. Direktive 2003/96/EU.

(28) Ako dođe do nestašice raspoloživog kapaciteta mreže, regulatornim tijelima trebalo bi omogućiti odobravanje mjera za odvraćanje špekulativnih zahtjeva za priključenje na mrežu i upravljanje redovima čekanja za priključenje kako bi se osiguralo da se pristup mreži dobiva na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način u skladu s člankom 3. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 6. Direktive (EU) 2019/944. Države članice i regulatorna tijela trebali bi se uz to pobrinuti da se primjenjuju druge dostupne mjere za rješavanje problema nedovoljnog kapaciteta mreže, kao što su fleksibilni ugovori o priključenju ili međusektorsko planiranje mreže. Države članice mogu istražiti i dodatne mogućnosti za razmatranje stupnja dovršenosti i napretka zahtjeva za priključenje na mrežu u skladu s načelom prvog spremnog projekta ili anticipativnim planiranjem mreže, kako je objašnjeno u Smjernicama za učinkovita i pravodobna priključenja na mrežu[10]. U tu bi svrhu državama članicama trebalo dopustiti da stvore uvjete za određivanje specifičnih područja s dostupnim ili planiranim proširivanjima kapaciteta mreže kako bi se korisnicima mreže, npr. industrijskim kupcima i podatkovnim centrima, omogućio ubrzani pristup mrežama. Pri odobravanju mjera i uvjeta za pristup mreži, osobito za određene kategorije korisnika sustava kao što su podatkovni centri ili energetski intenzivna industrija i uzimajući u obzir njihove učinke na mrežu, regulatornim tijelima trebalo bi dopustiti i da unutar iste kategorije daju prednost korisnicima s fleksibilnim obrascima potrošnje koji doprinose skladištenju na lokaciji, proizvodnji dodatne čiste energije na lokaciji i održivom iskorištavanju resursa.

(29) Uredbu (EU) 2019/943 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti.

(30) Budući da se cilj ove Uredbe, a to je troškovna učinkovitost rada sustava i elektrifikacija mreže, ne može na zadovoljavajući način ostvariti na razini država članica, već se može bolje postići na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s

---

9 Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/96/oj).

10 Obavijest Komisije od 10. prosinca 2025., Smjernice za učinkovita i pravodobna priključenja na mrežu (C(2025) 8473 final).

načelom supsidijarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

(31) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća te je on dao mišljenje [datum].

(32) Odredbama ove Uredbe ne dovodi se u pitanje pravo država članica da prijave mjere državne potpore u skladu s primjenjivim postupcima i uvjetima utvrđenima u pravilima o državnim potporama. Države članice mogu, na primjer, za projekte industrijske elektrifikacije u kojima je potvrđen djelotvoran učinak dekarbonizacije uvesti mjere potpore u skladu sa Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju (CEEAG)[11] i Okvirom za državne potpore u sklopu Plana za čistu industriju (CISAF)[12]. Takve mjere državne potpore mogu se dodijeliti i za dodatne rashode povezane s priključenjem na elektroenergetsku mrežu ili produljenjem postojećeg priključka na elektroenergetsku mrežu, uključujući početne troškove, npr. priključenje lokacije krajnjeg korisnika na glavnu mrežu, i godišnje troškove, tj. redovnu mrežnu tarifu, pri čemu se moraju zadržati poticaji za korisnike sustava da odaberu svoju lokaciju i prilagode svoju potrošnju kako bi se smanjili ukupni troškovi prijenosnih i distribucijskih sustava,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

[11] Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022., C/2022/481.

[12] Komunikacija Komisije – Okvir za mjere državne potpore kojima se podupire plan za čistu industriju (okvir za državne potpore u sklopu plana za čistu industriju), C/2025/7600.

Članak 1.

Uredba (EU) 2019/943 mijenja se kako slijedi:

(1) članak 18. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 18.

Naknade za mrežu

1. Naknade za mrežu moraju odražavati troškove, biti transparentne i nediskriminirajuće, poticati operatore sustava da razviju i upravljaju prijenosnim i distribucijskim mrežama na troškovno učinkovit način i poticati korisnike sustava da svoje korištenje elektroenergetskog sustava prilagode tako da taj sustav funkcionira na troškovno učinkovit način.

2. Tarifne metodologije uključuju osmišljavanje naknada za mrežu koje se primjenjuju na korisnike sustava i određivanje prihoda koji operatori prijenosnih i distribucijskih sustava ostvaruju od tih naknada za upotrebu mreže. One moraju:

   (a) odražavati troškove operatora prijenosnih i distribucijskih sustava, u mjeri u kojoj ti troškovi odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora sustava, uzimajući u obzir kapitalne i operativne izdatke, uključujući troškove povezane s anticipativnim ulaganjima, ali ne i troškove za nepovezane ciljeve politike. Regulatorna tijela utvrđuju zajedničke pokazatelje uspješnosti za učinkovit rad i razvoj mreže, uključujući pokazatelje uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže u skladu s člankom 18.a;

   (b) uzimati u obzir isplate i primitke koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava, uključujući stvarno izvršene i primljene isplate te isplate koje se očekuju za buduća razdoblja, procijenjene na temelju prethodnih razdoblja;

   (c) davati odgovarajuće poticaje operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava za troškovno učinkovit rad i razvoj mreže u kratkoročnom i dugoročnom razdoblju te za optimizaciju postojećih mreža svih napona, među ostalim primjenom usluga fleksibilnosti, uvođenjem bežičnih i digitalnih rješenja, pametnih elektroenergetskih mreža i sustava pametnog mjerenja, uključujući poticaje za postizanje minimalnih razina raspoloživog kapaciteta za prekozonsku trgovinu utvrđenih u članku 16. stavku 8.;

   (d) odražavati troškove koje stvaraju korisnici sustava koji preuzimaju električnu energiju iz prijenosnih ili distribucijskih mreža i isporučuju električnu energiju u te mreže;

   (e) pružati odgovarajuće poticaje korisnicima sustava za preuzimanje električne energije iz prijenosnih ili distribucijskih mreža i isporuku električne energije u te mreže tako da doprinose učinkovitom funkcioniranju tih mreža;

   (f) davati lokacijske signale za ulaganja;

   (g) pružati odgovarajuće poticaje korisnicima sustava za smanjenje potrošnje kod vršnog opterećenja, među ostalim uključivanjem elementa kapaciteta u tarifnu strukturu;

   (h) sadržavati elemente vremenskog korištenja kako bi se uzelo u obzir korištenje mreže;

(i) ne stvarati razliku između korisnika sustava priključenih na distribucijskoj razini i korisnika sustava priključenih na prijenosnoj razini;

(j) ne destimulirati djelotvoran i pravodoban pristup trećih strana, agregiranje, energetske zajednice, vlastitu proizvodnju, vlastitu potrošnju, skladištenje ili sudjelovanje u upravljanju potrošnjom;

(k) omogućavati integraciju obnovljive energije razvijanjem i poticanjem nefosilnih rješenja za fleksibilnost (npr. skladištenje i upravljanje potrošnjom), inovacija, bežična rješenja, pametne elektroenergetske mreže i digitalizaciju;

(l) omogućavati fleksibilna priključenja, a da se pri tome ne odgađaju potrebna pojačanja mreže;

(m) ne uvoditi posebne naknade za mrežu na individualne transakcije za prekozonsku trgovinu električnom energijom; i

(n) osiguravati da naknade za mrežu koje se primjenjuju na postrojenja za skladištenje odražavaju sve koristi za mrežu i da su ograničene na troškove koje ta postrojenja stvaraju za prijenosne ili distribucijske mreže.

3. Posebni tarifni režimi mogu se primjenjivati na određene kategorije korisnika sustava, kao što su energetski intenzivne industrije ili podatkovni centri i energetske zajednice, pod uvjetom da regulatorna tijela mogu dokazati da profil potrošnje tih korisnika ima razmjerno manji ili veći utjecaj na ukupne troškove prijenosne ili distribucijske mreže te da se poštuje načelo odražavanja troškova.

4. Države članice mogu djelomično pokriti troškove mreže državnim sredstvima kako bi smanjile ukupni iznos naknada za mrežu koje se naplaćuju korisnicima sustava, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

   (a) državna sredstva za operatore prijenosnih ili distribucijskih sustava dodjeljuju se na nediskriminirajući način, pri čemu se određenim kategorijama korisnika sustava ne smije selektivno izravno ni neizravno davati prednost;

   (b) dodjelom državnih sredstava ne umanjuju se poticaji koji se pružaju operatorima sustava za učinkovit rad i razvoj mreže te korisnicima sustava da prilagode svoju potrošnju kako bi smanjili ukupne troškove prijenosnih i distribucijskih sustava;

   (c) državna sredstva su privremena i pokrivaju samo dodatne troškove koji proizlaze iz mjera za ubrzanje dekarbonizacije, elektrifikacije proizvodnih procesa i integracije tržišta;

   (d) dodjela državnih sredstava ne šteti tržišnom natjecanju ni učinkovitom funkcioniranju unutarnjeg tržišta električne energije.

   Ovim stavkom ne dovodi se u pitanje pravo država članica da u skladu s primjenjivim pravilima o državnim potporama prijave mjere za smanjenje troškova energije, uključujući naknade za mrežu, za određene kategorije korisnika, pri čemu se moraju zadržati poticaji za korisnike sustava da odaberu svoju lokaciju i prilagode svoju potrošnju kako bi smanjili ukupne troškove prijenosnih i distribucijskih sustava.

5. Od *[13 mjeseci od prvog dana mjeseca stupanja na snagu]* regulatorna tijela moraju osigurati transparentnost metodologija, parametara i vrijednosti koji se koriste za

određivanje ili odobravanje troškova koji se nadoknađuju operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava. Od tog datuma regulatorna tijela objavljuju ili zahtijevaju da relevantni operatori prijenosnih sustava ili operatori distribucijskih sustava objavljuju barem sljedeće podatke:

(a) troškove prijenosne infrastrukture, kao što su kapitalni izdaci, uključujući povrat kapitala i amortizaciju, i operativni izdaci;

(b) troškove distribucijske infrastrukture, kao što su kapitalni izdaci, uključujući povrat kapitala i amortizaciju, i operativni izdaci;

(c) troškove gubitaka u prijenosu;

(d) troškove gubitaka u distribuciji;

(e) troškove usluga mjerenja;

(f) troškove preuzimanja ili isporuke jalove snage izvan dopuštenih granica; i

(g) troškove operatora sustava za nabavu pomoćnih usluga i usluga upravljanja zagušenjem, uključujući troškove redispečiranja.

Regulatorna tijela nadalje objavljuju barem sljedeće podatke ili zahtijevaju da ih objavljuje relevantni operator prijenosnog ili distribucijskog sustava:

(a) procjenu na kojoj se temelje detaljne tarifne metodologije za prijenos i distribuciju;

(b) kategorije troškova i iznose takvih troškova nadoknađenih svakom vrstom tarifa koje primjenjuju;

(c) ako je primjenjivo, iznos naknada za mrežu nadoknađenih državnim sredstvima ili drugim javnim sredstvima na temelju stavka 4. i njihov udio u ukupnim naknadama za mrežu;

(d) godišnje vrijednosti tarifa za prijenos i distribuciju za svaku skupinu korisnika sustava;

(e) sve studije korištene za odlučivanje o dostupnim modelima tarifa;

(f) sve posebne tarifne režime odobrene korisnicima sustava i obrazloženje za primjenu tih režima;

(g) pokazatelje uspješnosti za učinkovit rad i razvoj mreže iz stavka 2. točke (a).

Podaci iz ovog stavka stavljaju se na raspolaganje u slobodno dostupnom formatu koji se može preuzeti i koji nije moguće mijenjati te, u mjeri u kojoj je to moguće, na najmanje jednom jeziku razumljivom većem broju ljudi, pri čemu se mora zaštititi povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

6. Prije određivanja ili odobravanja primjenjivih tarifnih metodologija u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Direktive (EU) 2019/944 regulatorna tijela moraju provesti najmanje jedno javno savjetovanje o relevantnim nacrtima metodologija.

7. ACER pomaže regulatornim tijelima u utvrđivanju pokazatelja uspješnosti u skladu sa stavkom 2. točkom (a) i uspoređuje učinkovitost operatora prijenosnih sustava i njihove troškove uzimajući u obzir te pokazatelje. Regulatorna tijela i operatori prijenosnih sustava dostavljaju ACER-u sve podatke potrebne za tu usporedbu. ACER do *[25 mjeseci od prvog dana mjeseca stupanja na snagu]* i svake četiri godine nakon toga objavljuje izvješće s usporedbom učinkovitosti operatora

prijenosnih sustava i njihovih utvrđenih troškova, pri čemu mora zaštititi povjerljivost poslovno osjetljivih podataka.

Regulatorna tijela uspoređuju učinkovitost operatora distribucijskih sustava u svojim jurisdikcijama i njihovih troškova ako postoji više operatora distribucijskih sustava, pri čemu uzimaju u obzir nacionalne posebnosti. Relevantni operatori distribucijskih sustava dostavljaju regulatornim tijelima sve podatke potrebne za to uspoređivanje. Do *[37 mjeseci od prvog dana mjeseca stupanja na snagu]* i svake četiri godine nakon toga regulatorna tijela objavljuju izvješće koje se temelji na rezultatima nacionalnog uspoređivanja učinkovitosti operatora distribucijskih sustava i njihovih troškova.

8. ACER do *[25 mjeseci od prvog dana mjeseca stupanja na snagu]* dostavlja izvješće o najboljoj praksi u području tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju, uzimajući u obzir nacionalne posebnosti. U izvješću o najboljoj praksi obrađene su barem sljedeće teme:

   (a) omjer tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i tarifa koje se primjenjuju na krajnje kupce;

   (b) troškovi koje tarife moraju pokriti;

   (c) vremenski diferencirane mrežne tarife;

   (d) lokacijski signali;

   (e) odnos između tarifa za prijenos i tarifa za distribuciju;

   (f) metode, koje treba utvrditi nakon savjetovanja s relevantnim dionicima, kako bi se osigurala transparentnost u utvrđivanju i strukturi tarifa, uključujući anticipativna ulaganja, koje su u skladu s relevantnim energetskim ciljevima Unije i nacionalnim energetskim ciljevima te uzimajući u obzir područja za brži razvoj kako su utvrđena u skladu s Direktivom (EU) 2018/2001;

   (g) skupine korisnika mreže koji podliježu tarifama, uključujući po potrebi karakteristike tih skupina, oblike potrošnje i sva izuzeća od tarifa;

   (h) gubici u visoko-, srednje- i niskonaponskim mrežama;

   (i) poticaji za učinkovito ulaganje u mreže i učinkovito korištenje postojeće mreže, uključujući resurse koji omogućuju fleksibilnost i fleksibilne ugovore o priključenju, te korištenje bežičnih, digitalnih i pametnih rješenja.

   ACER ažurira izvješće o najboljoj praksi barem svake dvije godine.

9. Regulatorna tijela temeljito razmatraju izvješće o najboljoj praksi kod određivanja ili odobravanja tarifa za prijenos i tarifa za distribuciju ili svojih metodologija u skladu s člankom 59. Direktive (EU) 2019/944.”;

(2) umeću se članci 18.a, 18.b, 18.c i 18.d:

„Članak 18.a

Pokazatelji uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže i inovacije

1. Regulatorna tijela promiču uvođenje bežičnih, pametnih i digitalnih rješenja kad god se takvim tehnologijama i rješenjima učinkovito povećavaju iskoristivi kapacitet, fleksibilnost i pouzdanost mreža za prijenos i distribuciju električne energije, pri čemu se služe regulatornim poticajima na temelju članka 18. i prioritetnim razmatranjem tih rješenja u okviru planova razvoja mreže na temelju članaka 32. i 51. Direktive (EU) 2019/944.
2. ACER do *[prvi dan mjeseca koji slijedi 12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe]* u bliskoj suradnji s Komisijom, ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove i relevantnim dionicima izdaje preporuku za pokazatelje uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže upućenu regulatornim tijelima kako bi se mjerilo uvođenje i učinkovitost pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama. Operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava dostavljaju ili osiguravaju dostavu u tu svrhu traženih podataka regulatornim tijelima i ACER-u. Ti podaci ne smiju sadržavati osobne podatke.
3. ACER najmanje svake tri godine nakon objave svoje preporuke iz stavka 2. objavljuje izvješće o napretku na razini Unije s ocjenom razvoja i uvođenja rješenja za pametne elektroenergetske mreže i učinkovitog korištenja elektroenergetske infrastrukture na temelju pokazatelja iz stavka 2. ovog članka i nacionalnih izvješća iz članka 59. točke (l) Direktive (EU) 2019/944. U izvješću ACER-a utvrđuju se najbolje prakse i, prema potrebi, preporučuju daljnje mjere regulatornim tijelima i Komisiji.
4. Operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava vode i razmjenjuju podatke o mreži kako bi omogućili razvoj, uvođenje i djelotvorno korištenje pametnih elektroenergetskih mreža u svrhu učinkovitog, sigurnog i fleksibilnog rada elektroenergetskog sustava. U tu svrhu surađuju, među ostalim sklapanjem sporazuma o dijeljenju podataka, kako bi na usklađen način koristili podatke o elektroenergetskoj mreži. To čine u skladu s poglavljem III. Uredbe (EU) 2023/2854 Europskog parlamenta i Vijeća*. Ako su podaci o elektroenergetskoj mreži obuhvaćeni područjem primjene poglavlja II. Uredbe (EU) 2023/2854 Europskog parlamenta i Vijeća*, primjenjuje se to poglavlje. Uz to razvijaju i primjenjuju najsuvremenija digitalna rješenja temeljena na podacima radi praćenja, optimizacije i koordinacije rada mreže, uključujući integraciju upravljanja potrošnjom, obnovljivih izvora energije i nefosilnih rješenja za fleksibilnost. Osobni podaci razmjenjuju se samo ako anonimizirani podaci nisu dovoljni da bi se postigao željeni cilj.
5. Do *[prvi dan mjeseca koji slijedi 12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe]* operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava, u suradnji s drugim operatorima sustava u mehanizmu koji zajednički koordiniraju ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove, uspostavljaju dobrovoljni okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži. Taj okvir omogućuje zakonito, sigurno i kontrolirano korištenje postojećih podataka za istraživanja i inovacije od javnog interesa radi razvoja, testiranja, integracije i uvođenja najsuvremenijih tehnologija koje doprinose učinkovitom i sigurnom radu i optimizaciji mreže. Pri primjeni odredaba ovog stavka operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava:

(a) poštuju zahtjeve koji se odnose na povjerljivost i sigurnost;

(b) surađuju s relevantnim europskim dionicima, uključujući istraživačke i tehnološke organizacije i pružatelje industrijskih rješenja, kako bi konsolidirali stručno znanje, podatke i digitalne resurse;

(c) dopuštaju primjenu najsuvremenijih rješenja svim europskim operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava koji podnesu zahtjev kroz koordinirani mehanizam ENTSO-a za električnu energiju i tijela EU-a za ODS-ove.

ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove, u bliskoj suradnji s operatorima prijenosnih sustava i operatorima distribucijskih sustava koji žele uspostaviti koordinirani mehanizam, sastavljaju i Komisiji dostavljaju:

(a) pravila za upravljanje, odlučivanje i sudjelovanje operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava, uključujući one koji se pridruže u kasnijoj fazi, raspodjelu uloga i odgovornosti, upravljanje intelektualnim vlasništvom i načine pristupa razvijenim najsuvremenijim rješenjima;

(b) tehničke i operativne mjere za usklađivanje s relevantnim zakonodavstvom o energiji, kibernetičkoj sigurnosti i podacima, a posebno s Uredbom (EU) 2023/2854, Uredbom (EU) 2016/679 i Uredbom (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća[**];

(c) sigurnosne mjere i mjere kibernetičke sigurnosti za sigurnu integraciju razvijenih rješenja u unutarnje procese i rad operatora prijenosnih i distribucijskih sustava;

(d) tehničke i operativne mjere za rad, održavanje i ažuriranje digitalnih alata razvijenih na temelju okvira za razmjenu podataka tijekom cijelog životnog ciklusa do uvođenja i operativne integracije tih alata u mrežu;

(e) zajedničke okvire za testiranje, ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima i validaciju rezultata.

Komisija daje mišljenje o elementima dostavljenima u skladu s točkama od (a) do (e) u roku od šest mjeseci od dana primitka informacija. Ako ti elementi uključuju obradu osobnih podataka, Komisija se savjetuje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka. ENTSO za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove te uključeni operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir to mišljenje u uspostavi i provedbi koordiniranog mehanizma. ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove informiraju Komisiju o tome kako je to mišljenje uzeto u obzir.

Nakon što Komisija donese provedbene akte na temelju članka 61. stavka 5. točke (b), svi operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava uključeni u koordinirani mehanizam moraju biti potpuno u skladu s tehničkim i operativnim zahtjevima te u njima utvrđenim zahtjevima za kibernetičku sigurnost i transparentnost. Taj zahtjev ne utječe na dobrovoljnu prirodu sudjelovanja.

Članak 18b.

Pametni sustavi mjerenja

1. Države članice na svojim državnim područjima moraju uvesti pametne sustave mjerenja kod najmanje 50 % svih krajnjih kupaca do 31. prosinca 2030. i 75 % svih krajnjih kupaca do 31. prosinca 2033. Ako je stopa uvođenja u državi članici manja od 30 % na datum stupanja na snagu ove Uredbe, rok za ostvarenje cilja od 50 % je 31. prosinca 2031., a rok za ostvarenje cilja od 75 % je 31. prosinca 2034. Funkcionalnosti tih pametnih sustava mjerenja moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u članku 20. Direktive (EU) 2019/944.
2. Za potrebe Direktive (EU) 2019/944 smatra se da se svako upućivanje na procjenu troškova i koristi u vezi s uvođenjem pametnih sustava mjerenja odnosi isključivo na uvođenje kad je stopa uvođenja veća od 75 % iz stavka 1. ovog članka.

Članak 18.c

Oporezivanje električne energije

1. Države članice promiču korištenje električne energije kao izvora energije donošenjem poticajnog poreznog okvira.
2. Države članice primjenjuju različite stope trošarina uređenih Direktivom Vijeća 2003/96/EZ*** na električnu energiju i prirodni plin tako da se električna energija oporezuje po stopi koja nije viša od stope koja se primjenjuje na prirodni plin, u skladu s načelom utvrđenim u stavku 1. Komisija može, ako država članica podnese odgovarajuće obrazložen zahtjev na temelju posebnih nacionalnih okolnosti, među ostalim s obzirom na fiskalno stanje države članice, provedbenim aktom ovlastiti državu članicu da odgodi primjenu prvog podstavka do trenutka u kojem se uspostavi ravnoteža između tih posebnih nacionalnih okolnosti i potrebe da se ostvare ciljevi Unije koji se odnose na elektrifikaciju.
3. Smatra se da električna energija koja se isporučuje poduzećima koja su veliki potrošači energije kako su definirana u članku 17. stavku 1. točki (a) Direktive 2003/96/EZ ispunjava zahtjeve iz stavka 4. tog članka.

-

* Uredba (EU) 2023/2854 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2023. o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu i o izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive (EU) 2020/1828 (SL L, 2023/2854, 22.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj).

** Uredba (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (SL L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

*** Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/96/oj).”;

Članak 18.d

Mjere priključenja na mrežu u slučaju zagušenja mreže

1. Kako bi se sudionicima na tržištu omogućio pristup prijenosnim i distribucijskim mrežama u skladu s člankom 3. točkom (q), u slučaju manjka raspoloživog kapaciteta mreže regulatorna tijela mogu odobriti mjere za odvraćanje špekulativnih zahtjeva za priključenje na mrežu, pobrinuti se da su projekti za koje se traži priključenje na mrežu dovoljno dovršeni i dati prednost kategorijama korisnika sustava kao što su javni sektor, socijalne usluge, energetske zajednice, kućanstva, mala i srednja poduzeća, podatkovni centri, energetski intenzivne industrije ili sudionici na tržištu u prometnom sektoru te utvrditi uvjete na temelju kojih je prema potrebi moguće dati prednost korisnicima unutar određene kategorije koji će se temeljiti na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućima kriterijima. Tim se kriterijima mogu uzeti u obzir učinak potencijalnih projekata na rješavanje problema zagušenja mreže te gospodarske, okolišne i društvene koristi.
2. Države članice i regulatorna tijela moraju se pobrinuti da se primjenjuju druge relevantne mjere za rješavanje problema nedovoljnog kapaciteta mreže, uključujući korištenje bežičnih, pametnih i digitalnih rješenja u skladu s člankom 18.a, fleksibilne ugovore o priključenju u skladu s člankom 6.a Direktive (EU) 2019/944 i međusektorsko planiranje mreže uz sudjelovanje dionika u skladu s člankom 55. Uredbe (EU) 2024/1788 i člankom 51. Direktive (EU) 2019/944.”;

(3) članak 61. mijenja se kako slijedi:

(a) dodaju se stavci 5.a i 5.b:

„5.a Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 68. kojima se dopunjuje ova Uredba utvrđivanjem smjernica za zajedničku strukturu i usklađenu metodologiju za tarife u skladu s člankom 18. Prije donošenja takvih akata i njihovih izmjena ACER na zahtjev Komisije daje preporuku iz članka 2. točke (c) Uredbe (EU) 2019/942 o zajedničkoj strukturi i usklađenoj metodologiji za tarife. U tim se smjernicama utvrđuju pravila o usklađenim strukturama tarifa za električnu energiju, uključujući detaljne uvjete pod kojima regulatorna tijela mogu uvesti zasebne sustave naknada za mrežu za određene kategorije korisnika sustava iz članka 18. stavka 3. i usklađena pravila za postupovne i materijalne zahtjev za javna savjetovanja iz članka 18. stavka 6.

Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata kojima se za potrebe članka 18.a utvrđuju pokazatelji uspješnosti za pametne elektroenergetske mreže za mjerenje uvođenja i učinkovitosti pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama. Komisija u pripremi, izmjeni i donošenju takvih provedbenih akata uzima u obzir preporuku ACER-a izdanu u skladu s člankom 18.a stavkom 2.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 67. stavka 2.

5.b Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata kojima se utvrđuju detaljni zahtjevi kako bi se omogućilo zakonito, sigurno i kontrolirano korištenje postojećih podataka u istraživanjima i inovacijama od javnog interesa koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava u skladu s člankom 18.a. Tim zahtjevima:

(a) utvrđuju se i ažuriraju tehnički podatkovni modeli, formati, ontologije, sučelja i interoperabilnost podataka;

(b) utvrđuju se uvjeti za transparentne i odgovorne operacije sigurnih okruženja za obradu kojima se omogućuje razmjena podataka u svrhu inovacija i zahtjevi za objavljivanje periodičnih izvješća o radu, uključujući podržane slučajeve upotrebe i sve utvrđene prepreke dijeljenju podataka;

(c) utvrđuju se zahtjevi za odgovornost, kibernetičku sigurnost, ublažavanje rizika i izvješćivanje o incidentima u skladu s postojećim zakonodavstvom Unije, posebno Uredbom (EU) 2024/1689.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 67. stavka 2. Komisija može zatražiti podatke, informacije i dokumentaciju izrađenu ili razmijenjenu u okviru koordiniranog mehanizma uspostavljenog u skladu s člankom 18.a stavkom 5. u mjeri u kojoj je to potrebno i proporcionalno za pripremu tih provedbenih akata.”

Članak 2.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu [*xxx*] dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednik	*Predsjednica*

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKIM I DIGITALNIM ASPEKTIMA ZAKONODAVNOG PRIJEDLOGA – AGENCIJE

1. OKVIR PRIJEDLOGA ... 3
1.1. Naslov prijedloga ... 3
1.2. Predmetno područje politike ... 3
1.3. Ciljevi ... 3
1.3.1. Opći ciljevi ... 3
1.3.2. Specifični ciljevi ... 4
1.3.3. Očekivani rezultati i učinak ... 6
1.3.4. Pokazatelji uspješnosti ... 8
1.4. Prijedlog se odnosi na: ... 8
1.5. Osnova prijedloga ... 8
1.5.1. Potrebe koje treba zadovoljiti kratkoročno ili dugoročno, uključujući detaljan vremenski okvir provedbe inicijative ... 8
1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ovog odjeljka „dodana vrijednost sudjelovanja EU-a" je vrijednost koja proizlazi iz djelovanja EU-a i dodatna je u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same ... 10
1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava ... 10
1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima ... 11
1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele ... 11
1.6. Trajanje prijedloga i njegova financijskog učinka ... 12
1.7. Planirani načini izvršenja proračuna ... 12
2. MJERE UPRAVLJANJA ... 13
2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja ... 13
2.2. Sustavi upravljanja i kontrole ... 13
2.2.1. Obrazloženje načina izvršenja proračuna, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole ... 13
2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima za njihovo smanjenje ... 13
2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrola i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju) ... 14
2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti ... 14
3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE ... 16

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak 16
3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva 17
3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje 17
3.2.2. Procijenjena ostvarenja financirana odobrenim sredstvima za poslovanje 20
3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva 21
3.2.4. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima 21
3.2.5. Pregled procijenjenog učinka na ulaganja povezana s digitalnom tehnologijom 25
3.2.6. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom 26
3.2.7. Doprinos trećih strana 26
3.3. Procijenjeni učinak na prihode 29
4. Digitalni aspekti 30
4.1. Zahtjevi relevantni za digitalizaciju 30
4.2. Podaci 32
4.3. Digitalna rješenja 36
4.4. Procjena interoperabilnosti 40
4.5. Mjere za potporu digitalnoj provedbi 41

1. OKVIR PRIJEDLOGA

1.1. Naslov prijedloga

Zakonodavni prijedlog o izmjeni Uredbe (EU) 2019/943 radi postizanja dugoročne održivosti računa za električnu energiju u Europskoj uniji

1.2. Predmetno područje politike

Područje politike: Energetika

Aktivnost: Akcijski plan za cjenovno pristupačnu energiju

1.3. Ciljevi

1.3.1. Opći ciljevi

Glavni je cilj ovog zakonodavnog prijedloga u području naknada za mrežu da prelazak na modele naknada za mrežu i rad mreže koji su prilagođeniji sustavu postane obvezan za nacionalna regulatorna tijela, pri čemu se doprinosi ostvarivanju šireg cilja Unije da se ubrza elektrifikacija i da regulatorna struktura troškova potrošnje električne energije bude usklađena s ciljevima EU-a koji se odnose na energiju, klimu i konkurentnost.

To uključuje bolje poticaje za operatore sustava kako bi se povećala troškovna učinkovitost i omogućio pravodoban pristup mreži, poticaje za korisnike mreže da prilagode svoje obrasce potrošnje, veću transparentnost i obveze za regulatorna tijela da utvrde pokazatelje uspješnosti kako bi se povećala učinkovitost sustava i korištenja mreže. Svi ti prijedlozi trebali bi pomoći da naknade za mrežu odražavaju stvarne troškove sustava i dodatno poduprijeti učinkovito korištenje mreže. Osim toga, Prijedlogom se nastoji osigurati da naknade za mrežu i oporezivanje električne energije zajednički doprinesu elektrifikaciji i snižavanju troškova električne energije za potrošače i industriju te jačanju konkurentnosti gospodarstva Unije.

Zakonodavnim prijedlogom uvode se ciljane mjere potpore kako bi se ubrzalo uvođenje pametnih brojila, operatorima sustava propisala obveza razmjenjivanja podataka o mreži za potrebe pametnih mreža i uspostavio dobrovoljni okvir na razini EU-a za sigurnu ponovnu upotrebu podataka o električnoj energiji kako bi se razvili i testirali inovativni digitalni alati za optimizaciju mreže, a svime time nastoji se poboljšati produktivnost postojeće mrežne infrastrukture i smanjiti ukupne troškove sustava. Te su mjere dopunjene ciljanim načelima oporezivanja električne energije, kojima se nastoji osigurati da okviri za oporezivanje ne odvraćaju od elektrifikacije i da se električna energija oporezuje povoljnije od konkurentnih fosilnih goriva, posebno prirodnog plina, u skladu s ciljevima Komunikacije AccelerateEU i Akcijskog plana za priuštivu energiju te Unijinim ciljevima dekarbonizacije.

Prijedlogom se ujedno nastoji doprinijeti smanjenju konačnih troškova električne energije za potrošače i energetski intenzivne industrije na način da interakcija između modela naknada za mrežu i poticaja u okvirima država članica za oporezivanje električne energije bude dosljednija, a da se pritom u potpunosti poštuje nadležnost država članica na temelju Direktive Vijeća 2003/96/EZ.

Naposljetku, Prijedlogom se pojašnjava pravo regulatornih tijela da u slučaju zagušenja mreže donose mjere priključenja na mrežu, odnosno da donose mjere i utvrđuju uvjete za nediskriminirajući, objektivan i transparentan pristup trećih strana, pri čemu mogu razmotriti učinke zahtjeva za priključenje na mrežu na zagušenje

mreže, gospodarske, socijalne ili okolišne aspekte i uzeti u obzir njihovu stupanj dovršenosti i napredak. Regulatorna tijela ujedno mogu donijeti uvjete za davanje prednosti gospodarskim sektorima ili skupini korisnika i utvrditi uvjete za tretman korisnika unutar sektora ili skupine korisnika, pri čemu se moraju pobrinuti da se ostale mjere za rješavanje problema zagušenja mreže uredno provode.

Za dodatne informacije vidjeti obrazloženje.

1.3.2. Specifični ciljevi

Sljedeći specifični ciljevi (SO) usmjereni su na one koji su obuhvaćeni odredbama za koje su potrebna dodatna sredstva za Komisiju (GU ENER i GU JRC):

SO1: Poboljšati učinkovitost, sigurnost i fleksibilnost rada elektroenergetskog sustava uspostavom namjenske pravne obveze za operatore prijenosnih i distribucijskih sustava da razmjenjuju podatke o mreži na usklađen način, čime se omogućuju razvoj, uvođenje i učinkovito korištenje pametnih elektroenergetskih mreža i inovativnih rješenja koja se temelje na podacima i služe za praćenje, optimizaciju i koordinaciju mreže.

SO2: Omogućiti razvoj, testiranje i uvođenje inovativnih digitalnih alata za rad i optimizaciju mreže tako što će se mrežnim operatorima propisati obveza uspostave dobrovoljnog okvira na razini Unije za sigurnu i kontroliranu ponovnu upotrebu podataka o elektroenergetskoj mreži u istraživanjima i inovacijama, čime će se osigurati pravna sigurnost, okvir i zajednički tehnički zahtjevi. Omogućiti Komisiji da donese provedbene akte kojima se utvrđuju smjernice kako bi se omogućila zakonita, sigurna i kontrolirana ponovna upotreba podataka o elektroenergetskoj mreži za istraživanja i inovacije od javnog interesa.

SO3: Omogućiti Komisiji da donese provedbeni akt kojim se utvrđuju smjernice za usklađenu metodologiju za tarife, što bi doprinijelo tome da regulatorni pristupi u cijeloj Uniji budu dosljedniji.

SO4: Omogućiti Komisiji da donese provedbeni akt o pokazateljima pametnih mreža, što bi doprinijelo tome da regulatorni pristupi u cijeloj Uniji budu dosljedniji.

SO5: Prijedlogom se uvodi ograničena nova zadaća Komisije povezana s člankom 18.b o pametnim sustavima mjerenja. Ta se zadaća u osnovi sastoji od praćenja provedbe zahtjeva o minimalnoj stopi uvođenja pametnih sustava mjerenja u državama članicama i praćenja primjene pojašnjenja da se procjene troškova i koristi smiju primjenjivati samo iznad minimalne stope pokrivenosti.

SO6: Prijedlogom se pojašnjavaju prava regulatornih tijela da donose mjere za priključenje na mrežu u slučaju zagušenja kako bi se osiguralo da postupci priključenja na mrežu budu pravodobni i učinkoviti te kako bi se potaknula elektrifikacija. U vezi s tim ne postoji zahtjev za Komisiju ili ACER i stoga za njih nema financijskih učinaka. Daljnji financijski učinci na institucije EU-a nisu procijenjeni jer je ispunjavanje tog SO-a u potpunosti u kontroli nacionalnih regulatornih tijela.

Prijedlog sadržava nove zahtjeve za Komisiju (GU ENER i GU JRC), koji su povezani s ostvarenjem ciljeva SO1 i SO2:

Zahtjev 1 (povezan s ciljevima SO1 i SO2): Kako bi pružila potporu mrežnim operatorima u aktivnostima razmjene podataka, Komisija će, s jedne strane, izraditi odgovarajuće odredbe o razmjeni podataka o energiji u okviru relevantnih instrumenata kao što su, na primjer, mrežna pravila za upravljanje potrošnjom

(članak 18.a stavak 4.), a s druge strane nadzirati provedbu novog okvira za razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži u svrhu inovacija. U skladu s tim okvirom ENTSO za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove te uključeni OPS-ovi i ODS-ovi dužni su uspostaviti i priopćiti sustav upravljanja, pravila sudjelovanja, tehničke i operativne mjere, zaštitne mjere u području kibernetičke sigurnosti, mehanizme za upravljanje životnim ciklusom te okvire za ispitivanje i validaciju koordiniranog mehanizma (članak 18.a stavak 5.). Komisija je dužna ocijeniti te elemente, dati mišljenje u roku od tri mjeseca i pratiti kako je to mišljenje uzeto u obzir. JRC pruža tehničku i znanstvenu potporu razvoju dobrovoljnog okvira za sigurnu razmjenu podataka o električnoj energiji na temelju članka 18.a stavka 5. To uključuje pripremu smjernica za pristupe testiranju i validaciji te bitnih zahtjeva kibernetičke sigurnosti.

Zahtjev 2 (povezan s ciljem SO2): Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata kojima se utvrđuju smjernice kako bi se omogućila zakonito, sigurno i kontrolirano ponovno korištenje postojećih podataka o elektroenergetskoj mreži u istraživanjima i inovacijama od javnog interesa koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava (članak 61. stavak 5.b). To uključuje tehničku i pravnu pripremu, savjetovanje s dionicima, izradu nacrta i praćenje provedbe. JRC će sudjelovati u pripremi tih provedbenih akata tako što će davati tehničke informacije, među ostalim o podatkovnim modelima, ontologijama, sučeljima, arhitekturama interoperabilnosti i tehničkim specifikacijama.

Zahtjev 3 (SO3): Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenog akta kojim se utvrđuju smjernice za usklađenu metodologiju za tarife u skladu s člankom 18. To će doprinijeti razvoju dosljednijeg i usklađenijeg regulatornog okvira u svim državama članicama.

Zahtjev 4 (SO4): Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenog akta o pokazateljima pametnih mreža u skladu s člankom 18.a. U tu svrhu Komisija će morati ocijeniti preporuku ACER-a o pokazateljima pametnih mreža, organizirati savjetovanja s dionicima i koordinaciju među službama te upravljati njima, prema potrebi izraditi nacrt provedbenog akta, zalagati se za njegovo donošenje i sudjelovati u naknadnom preispitivanju. To će doprinijeti razvoju dosljednijeg i usklađenijeg regulatornog okvira u svim državama članicama.

Zahtjev 5 (povezan s ciljem SO5): Povezana zadaća praćenja bila bi u nadležnosti samo GU-a ENER i očekuje se da će biti ograničena s obzirom na to da se napredak u uvođenju pametnog mjerenja već prati u okviru postojećih postupaka.

Sljedeći specifični ciljevi (SO) usmjereni su na one koji su obuhvaćeni odredbama za koje su potrebna dodatna sredstva za ACER:

SO6: Promicati uvođenje pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama uspostavom pokazatelja pametnih mreža, čime se potiče digitalizacija i modernizacija elektroenergetske infrastrukture.

SO7: Poboljšati praćenje razvoja i uvođenja rješenja pametnih mreža i učinkovitog korištenja elektroenergetske infrastrukture na razini Unije objavljivanjem redovitih izvješća o napretku, čime se poboljšava regulatorni nadzor i donošenje odluka na temelju dokaza.

SO8: Dodatno doprinijeti ostvarenju cilja povećanja učinkovitosti korištenja mreže i povećati učinkovitost sustava pomaganjem regulatornim tijelima u definiranju pokazatelja uspješnosti za učinkovit rad i razvoj mreže.

SO9: Dodatno doprinijeti ostvarenju cilja povećanja učinkovitosti korištenja mreže i povećati učinkovitost sustava uspoređivanjem učinkovitosti operatora prijenosnih sustava.

S10: Doprinijeti cilju usklađivanja metodologija određivanja tarifa izradom preporuke upućene Komisiji o prijedlogu usklađene metodologije za tarife prije nego što Komisija donese provedbeni akt o toj temi.

Prijedlog sadržava nove zahtjeve za ACER, koji su povezani s ostvarenjem ciljeva SO6, SO7, SO8, SO8 i S10:

Zahtjev 6 (povezan s ciljem SO6): ACER je dužan, u bliskoj suradnji s ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove i relevantnim dionicima, izdati preporuku o pokazateljima pametnih mreža upućenu regulatornim tijelima kako bi se mjerilo uvođenje pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama (članak 18.a stavak 2.).

Zahtjev 7 (povezan s ciljem SO7): ACER je dužan objaviti izvješće o napretku na razini Unije s ocjenom razvoja i uvođenja rješenja za pametne mreže te učinkovitog korištenja elektroenergetske infrastrukture (članak 18.a stavak 3.). To se izvješće objavljuje najmanje svake tri godine nakon objave preporuke ACER-a o pokazateljima pametnih mreža.

Zahtjev 8 (povezan s ciljem SO8): ACER treba pomagati regulatornim tijelima u utvrđivanju pokazatelja uspješnosti (članak 18. stavak 7.).

Zahtjev 9 (povezan s ciljem SO9): ACER je zadužen za objavljivanje izvješća o usporedbi učinkovitosti operatora prijenosnih sustava i njihovih troškova do prvog dana mjeseca koji slijedi 12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe i svake četiri godine nakon toga (članak 18. stavak 7.).

Zahtjev 10 (povezan s ciljem S10): ACER je zadužen da Komisiji uputi preporuku o prijedlogu usklađene metodologije za tarife (članak 61. stavak 5.a).

1.3.3. Očekivani rezultati i učinak

Sredstva će omogućiti Komisiji (GU ENER i GU JRC) i ACER-u da obavljaju zadaće potrebne za ispunjavanje svojih ovlasti prema zakonodavstvu EU-a u skladu sa zahtjevima iz ovog Prijedloga.

Očekuje se da će se Prijedlogom pospješiti troškovno učinkovit, siguran i digitalni rad elektroenergetskog sustava tako što će se poboljšati regulatorni okvir za pametne elektroenergetske mreže, razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži i pametne sustave mjerenja. Sredstva povezana s Prijedlogom trebala bi osigurati učinkovitu provedbu tih novih elemenata i donijeti konkretne koristi za regulatorna tijela, operatore sustava, sudionike na tržištu i korisnike električne energije.

Komisija (GU ENER i GU JRC)

Zahtjevi 1 i 2: Očekuje se da će dodjeljivanje odgovornosti povezanih s provedbom odredaba o razmjeni podataka o elektroenergetskoj mreži Komisiji dovesti do uspostave dosljednijeg okvira na razini Unije za uvođenje pametnih i digitalnih rješenja za mreže. To bi trebalo dovesti do dosljednijeg praćenja napretka u svim državama članicama, boljeg utvrđivanja najboljih praksi i uspostave čvršćeg temelja za regulatorne poticaje kojima se nastoji postići učinkovit rad i razvoj mreže. Posebno se očekuje da će olakšati razvoj, testiranje i skaliranje inovativnih digitalnih rješenja i rješenja koja se temelje na UI-ju za rad i optimizaciju mreže, čime će se

poboljšati praćenje mreže, učinkovitost sustava i integracija obnovljivih izvora energije, upravljanja potrošnjom i nefosilnih rješenja za fleksibilnost.

Zahtjev 3: Zadužiti Komisiju za pripremu i donošenje provedbenog akta o usklađenoj metodologiji za tarife kako bi se uspostavio usklađeniji i predvidljiviji okvir za nacionalnu regulatornu provedbu. Time bi se trebala smanjiti rascjepkanost nacionalnih pristupa, poboljšati pravna sigurnost za regulatorna tijela i operatore sustava te povećati učinkovitost šire reforme radi smanjenja troškova sustava.

Zahtjev 4: Očekuje se da će se zaduživanjem Komisije za pripremu i donošenje provedbenog akta o pokazateljima pametnih mreža uspostaviti usklađeniji i predvidljiviji okvir za nacionalnu regulatornu provedbu. Time bi se trebala smanjiti rascjepkanost nacionalnih pristupa, poboljšati pravna sigurnost za regulatorna tijela i operatore sustava te povećati učinkovitost šire reforme radi smanjenja troškova sustava. Osim toga, očekuje se da će zajednička provedbena pravila o ponovnoj upotrebi podataka o mreži olakšati sigurne i interoperabilne inovacije u cijeloj Uniji koje će koristiti operatorima i korisnicima elektroenergetskih sustava.

Zahtjev 5: Očekuje se da će zaduživanje Komisije (GU ENER) za praćenje provedbe članka 18.b o pametnim sustavima mjerenja doprinijeti dosljednijoj primjeni zahtjeva o minimalnoj stopi uvođenja pametnih sustava mjerenja u svim državama članicama. To uključuje praćenje toga da države članice postignu minimalnu stopu uvođenja te da se primjenjuje pojašnjenje da se procjene troškova i koristi mogu provoditi samo iznad te minimalne stope pokrivenosti. To bi trebalo doprinijeti većoj pravnoj sigurnosti, poboljšati uvođenje pametnih sustava mjerenja i pomoći s uspostavljanjem djelotvornijeg i usklađenijeg okvira za sudjelovanje potrošača i učinkovitost sustava u korist potrošača, operatora sustava i regulatornih tijela.

ACER

Zahtjev 6: Očekuje se da će se povjeravanjem izrade preporuke o pokazateljima pametnih mreža ACER-u potaknuti dosljedniji pristup mjerenju digitalizacije i inovacija u elektroenergetskim mrežama u cijeloj Uniji. To bi trebalo dovesti do boljeg praćenja napretka, šireg uvođenja pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja te učinkovitijeg i modernijeg korištenja elektroenergetske infrastrukture, od čega će koristi imati operatori prijenosnih i distribucijskih sustava, regulatorna tijela i korisnici mreže.

Zahtjev 7: Očekuje se da će se zaduživanjem ACER-a da izvješćuje o napretku u razvoju i uvođenju rješenja za pametne mreže i učinkovitom korištenju elektroenergetske infrastrukture poboljšati praćenje uvođenja pametnih mreža i učinkovitosti infrastrukture na razini Unije. To bi trebalo dovesti do bolje informiranog regulatornog nadzora te učinkovitijeg i modernijeg korištenja elektroenergetske infrastrukture, od čega će koristi imati operatori prijenosnih i distribucijskih sustava, regulatorna tijela i korisnici mreže.

Zahtjev 8: Očekuje se da će zaduživanje ACER-a da pomaže regulatornim tijelima u utvrđivanju pokazatelja uspješnosti poboljšati transparentnost, dosljednost i dokaze na kojima se temelji regulatorni nadzor u cijeloj Uniji. To bi trebalo dovesti do bolje informiranih regulatornih odluka i boljih poticaja za učinkovit rad mreže i ulaganja u korist regulatornih tijela, operatora sustava i korisnika električne energije.

Zahtjev 9: Očekuje se da će zaduživanje ACER-a da provodi i objavljuje usporedbu učinkovitosti operatora prijenosnih sustava i njihovih troškova pomoći u prepoznavanju dobrih praksi i neučinkovitosti kod svih operatora prijenosnih

sustava. To bi trebalo dovesti do boljeg ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima u cijeloj Uniji, učinkovitijeg rada mreže i boljih odluka o ulaganjima u korist regulatornih tijela, operatora sustava i korisnika električne energije.

Zahtjev 10: Očekuje se da će se zaduživanjem ACER-a da izda preporuku Komisiji o prijedlogu usklađene metodologije za tarife povećati dosljednost i predvidljivost u pristupima određivanju tarifa u državama članicama. To bi trebalo dovesti do usklađenijeg regulatornog okvira, manje rascjepkanosti nacionalnih pristupa te jasnijeg i dosljednijeg temelja za osmišljavanje mrežnih tarifa u korist regulatornih tijela, operatora sustava i sudionika na tržištu.

1.3.4. Pokazatelji uspješnosti

Za praćenje napretka i postignuća inicijative vidjeti obrazloženje.

1.4. Prijedlog se odnosi na:

☒ novo djelovanje

☐ novo djelovanje nakon pilot-projekta / pripremnog djelovanja[1]

☐ produljenje postojećeg djelovanja

☐ spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.5. Osnova prijedloga

1.5.1. Potrebe koje treba zadovoljiti kratkoročno ili dugoročno, uključujući detaljan vremenski okvir provedbe inicijative

Komisija (GU ENER i GU JRC)

Zahtjev 1: GU ENER zadužen je za nadzor provedbe okvira za razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži u svrhu inovacija, uključujući koordinaciju cijelog postupka provedbe s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove, OPS-ovima, ODS-ovima, državama članicama i drugim relevantnim dionicima te osiguravanje usklađenosti sa širim okvirom Unije (članak 18.a stavak 5.). Osim toga, Komisija je dužna primiti, ocijeniti i pratiti elemente o kojima su je obavijestili ENTSO za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove i uključeni OPS-ovi i ODS-ovi, a koji se odnose na upravljanje, pravila sudjelovanja, tehničke i operativne mjere, zaštitne mjere u području kibernetičke sigurnosti, mehanizme za životni ciklus i okvire za testiranje, dostaviti mišljenje u roku od tri mjeseca i pratiti kako je to mišljenje uzeto u obzir. Namjenska sredstva osobito bi olakšala opću koordinaciju postupka provedbe s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove, operatorima sustava, državama članicama i drugim dionicima; izradu mišljenja Komisije na temelju članka 18.a stavka 5.; daljnje postupanje povezano s politikama i pravnim pitanjima, među ostalim preporukama ACER-a i pitanjima upravljanja podacima, kibernetičke sigurnosti, UI-ja i kritične infrastrukture; te sudjelovanje dionika, praćenje i moguća buduća ažuriranja provedbenog okvira.

JRC daje tehničke i znanstvene savjete za razvoj dobrovoljnog okvira za sigurnu razmjenu podataka o električnoj energiji na temelju članka 18.a stavka 5. To uključuje pripremu smjernica za pristupe testiranju i validaciji te bitnih zahtjeva kibernetičke sigurnosti. JRC bi prema potrebi mogao doprinijeti oblikovanju pravodobnih primjera upotrebe relevantnih za politiku koji su povezani s planiranjem, radom i optimizacijom elektroenergetske mreže. Osim toga, JRC bi

[1] U smislu članka 58. stavka 2. točke (a) ili (b) Financijske uredbe.

davao tehničke informacije za provedbene akte iz članka 61. stavka 5.b, čime bi pridonio tehničkom ocjenjivanju dobrovoljnog okvira za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži iz članka 18.a stavka 5.

Zahtjev 2: Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata kojima se utvrđuju smjernice kako bi se omogućila zakonito, sigurno i kontrolirano ponovno korištenje postojećih podataka o elektroenergetskoj mreži u istraživanjima i inovacijama od javnog interesa koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava u skladu s člankom 18.a (članak 61. stavak 5.b). To uključuje tehničku i pravnu pripremu, savjetovanje s dionicima, izradu nacrta i praćenje provedbe. Za to je potrebna suradnja GU-a ENER i JRC-a, pri čemu će JRC sudjelovati u pripremi tih provedbenih akata tako što će davati tehničke informacije, među ostalim o podatkovnim modelima, ontologijama, sučeljima, arhitekturama interoperabilnosti i tehničkim specifikacijama. Ti resursi konkretno bi se upotrebljavali za pripremu, sastavljanje i upravljanje postupkom donošenja provedbenih akata iz članka 61. stavaka 5.a i 5.b, uključujući savjetovanje među službama i savjetovanje s državama članicama u okviru relevantnog postupka odbora.

Zahtjev 3: Komisija može donijeti provedbeni akt kojim se utvrđuju smjernice za usklađenu metodologiju za tarife u skladu s člankom 18. (članak 61. stavak 5.a). Za tu su zadaću potrebni analitički, regulatorni i koordinacijski kapaciteti GU-a ENER. Ti potrebni resursi upotrebljavali bi se osobito za daljnje korake u pogledu politika i pravnih pitanja.

Zahtjev 4: Komisija može donijeti provedbeni akt o pokazateljima pametnih mreža u skladu s člankom 18.a (članak 61. stavak 5.a). Za tu su zadaću potrebni analitički, regulatorni i koordinacijski kapaciteti GU-a ENER. Ti potrebni resursi upotrebljavali bi se osobito za daljnje korake u pogledu politika i pravnih pitanja.

Zahtjev 5: Smatra se da nisu potrebni zasebni ljudski resursi za GU ENER u vezi s člankom 18.b s obzirom na to da se napredak u uvođenju pametnog mjerenja već prati u okviru postojećih postupaka.

ACER

Zahtjev 6: ACER je dužan, u bliskoj suradnji s operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava i relevantnim dionicima, izdati preporuku upućenu regulatornim tijelima o pokazateljima pametnih mreža kako bi se mjerilo uvođenje pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama (članak 18.a stavak 2.). Ta se preporuka treba izdati samo jednom, u roku od godine dana od stupanja na snagu ove Uredbe.

Zahtjev 7: ACER je dužan objaviti izvješće o napretku na razini Unije s ocjenom razvoja i uvođenja rješenja za pametne mreže te učinkovitog korištenja elektroenergetske infrastrukture (članak 18.a stavak 3.). To se izvješće opetovano objavljuje, najmanje svake tri godine nakon objave preporuke ACER-a o pokazateljima pametnih mreža.

Da bi se zajedno ispunili zahtjevi 6 i 7, ACER-u je potrebno dodatno osoblje koje bi vodilo i obavljalo stručni rad, uključujući početne preporuke i redovito praćenje OPS-ova i ODS-ova, te pomagalo u prikupljanju podataka i drugim administrativnim zadaćama svojstvenima toj aktivnosti.

Zahtjev 8: ACER treba pomagati regulatornim tijelima u utvrđivanju pokazatelja uspješnosti (članak 18. stavak 7.).

Zahtjev 9: ACER je zadužen za objavljivanje izvješća s usporedbom učinkovitosti operatora prijenosnih sustava i njihovih troškova do prvog dana mjeseca koji slijedi 12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe i svake četiri godine nakon toga (članak 18. stavak 7.).

Zahtjev 10: ACER je zadužen da Komisiji uputi preporuku o prijedlogu usklađene metodologije za tarife (članak 61. stavak 5.a).

Da bi se ispunili zahtjevi 8, 9 i 10, ACER-u su potrebni dodatni ljudski resursi za horizontalnu potporu i opće poslove, kao i operativna sredstva za specijalizirano savjetovanje i razvoj.

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ovog odjeljka „dodana vrijednost sudjelovanja EU-a" je vrijednost koja proizlazi iz djelovanja EU-a i dodatna je u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

Okvir na razini EU-a za troškove energije, uključujući naknade za mrežu, učinkovitiji je od zasebnih nacionalnih mjera jer se njime izbjegava fragmentacija. Države članice ne mogu same provesti potrebne reforme u granicama postojećeg okvira EU-a na temelju Uredbe o električnoj energiji. Zajednički pravni i politički okvir ujedno omogućuje ambicioznije i troškovno učinkovitije djelovanje.

Prijedlogom se uspostavlja dosljedan pristup EU-a za bežična, pametna i digitalna rješenja u svim elektroenergetskim sustavima, uključujući minimalnu stopu uvođenja pametnih brojila, veće sudjelovanje potrošača, pokazatelje pametnih mreža pod vodstvom ACER-a i interoperabilnu razmjenu podataka o mreži.

Predložene mjere proporcionalne su jer se njima uvode samo mjere potrebne za poboljšanje učinkovitosti mreže, transparentnosti i poticaja za elektrifikaciju, a da se pritom ne nameće jedinstveni tehnološki model ili prekomjerno administrativno opterećenje. Budući da se inicijativom uglavnom dodaju i prilagođavaju odredbe u postojećem zakonodavstvu EU-a, akt o izmjeni odgovarajući je pravni instrument.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Iskustvo stečeno u provedbi postojećeg okvira tržišta električne energije pokazalo je da je za povećanje elektrifikacije, brzo uvođenje obnovljivih izvora energije i širenje digitalizacije elektroenergetskog sustava potreban učinkovitiji pristup radu i korištenju elektroenergetskih mreža koji će se više temeljiti na cjelini sustava. Postojeći regulatorni okviri ne sadržavaju nužno dovoljno jake poticaje za učinkovito korištenje mreže, fleksibilnost, pravodoban pristup mreži ili uvođenje pametnih i digitalnih rješenja.

I u novijim inicijativama politike, uključujući Akcijski plan za priuštivu energiju, Paket mjera za europske mreže i AccelerateEU, ističe se da je radi ostvarivanja ciljeva elektrifikacije, priuštivosti i konkurentnosti potreban dosljedniji pristup regulatornim komponentama koje doprinose troškovima električne energije, uključujući naknade za mrežu i oporezivanje.

Prethodno iskustvo stečeno u provedbi zakonodavstva Unije o tržištu električne energije nadalje je pokazalo da je, s obzirom na to da su regulatorni okviri sve više tehnički i zahtijevaju veliku količinu podataka, potrebno uspostaviti odgovarajuće tehničke i regulatorne kapacitete te kapacitete za praćenje na razini Unije, među ostalim u ACER-u i Komisiji.

1.5.4. *Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima*

Prijedlog je u skladu s ciljevima navedenima u Komunikaciji AccelerateEU i Planu za čistu industriju.

Ciljevi Prijedloga koji se odnose na zaštitu potrošača, poboljšanje konkurentnosti industrije EU-a te poticanje ulaganja u obnovljive izvore energije i niskougljična ulaganja također su u potpunosti u skladu s okvirom europskog zelenog plana i Plana za čistu industriju, kao i dosljedni i komplementarni trenutačnim inicijativama. Prijedlogom se rješavaju problemi utvrđeni u Komisijinu Akcijskom planu za priuštivu energiju iz veljače 2025., tj. da visoki troškovi energije ugrožavaju konkurentnost europskih poduzeća i uvelike opterećuju potrošače. Stoga se nužno pobrinuti da učinkovito korištenje energetskog sustava, koje prati odgovarajuća porezna struktura, bude važan čimbenik koji će korisnicima električne energije omogućiti da ostvare korist od predvidljivijih i nižih troškova energije.

Predložena inicijativa čvrsto je povezana i komplementarna zakonodavnim prijedlozima iznesenima u Paketu mjera za mreže, koji je ključni rezultat Plana za čistu industriju i Akcijskog plana za priuštivu energiju i dio programa rada Komisije za 2025.

U prijedlogu Komisije za novi višegodišnji financijski okvir (VFO) za razdoblje 2028. – 2034. ističe se „izuzetna važnost istinske energetske unije i dobre integracije EU-ovih infrastrukturnih mreža”, što se odražava u znatno povećanom proračunu predloženom za Instrument za povezivanje Europe (CEF) za energetiku.

1.5.5. *Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele*

Potrebni su EPRV-ovi za dodatne zadaće koje obavlja ACER, a postojeće zadaće neće se smanjiti u doglednoj budućnosti.

U mjeri u kojoj je to pravno moguće, dodatni EPRV-ovi zatraženi za ACER financirat će se iz relevantne omotnice programa u okviru istog naslova VFO-a, ovisno o ishodu dogovora o VFO-u za razdoblje 2028. – 2034.

1.6. Trajanje prijedloga i njegova financijskog učinka

☐ **ograničeno trajanje**

☐ na snazi od [DD. MM.] GGGG. do [DD. MM.] GGGG.

☐ financijski učinak od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za preuzimanje obveza i od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za plaćanje

☒ **neograničeno trajanje**

početna provedba od GGGG. do GGGG., pa

redovna provedba.

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna

☒ **Izravno upravljanje** Komisije

☒ preko njezinih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije

☐ preko izvršnih agencija

☐ **Podijeljeno upravljanje** s državama članicama

☒ **Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

☐ trećim zemljama ili tijelima koja su one imenovale

☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)

☐ Europskoj investicijskoj banci i Europskom investicijskom fondu

☒ tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe

☐ tijelima javnog prava

☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva

☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva

☐ tijelima ili osobama kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike u skladu s glavom V. Ugovora o Europskoj uniji i koji su navedeni u relevantnom temeljnom aktu

☐ tijelima osnovanima u državi članici koja su uređena privatnim pravom države članice ili pravom Unije i ispunjavaju uvjete da im se u skladu sa sektorskim pravilima povjeri izvršavanje sredstava Unije ili proračunskih jamstava, ako su ta tijela pod nadzorom tijela javnog prava ili tijela uređenih privatnim pravom koja pružaju javne usluge i ta su im nadzorna tijela dala odgovarajuća financijska jamstva u obliku solidarne odgovornosti ili jednakovrijedna financijska jamstva, koja za svako djelovanje mogu biti ograničena na najviši iznos potpore Unije.

Napomene

Nije primjenjivo

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

U skladu sa svojom financijskom uredbom ACER u kontekstu svojeg programskog dokumenta mora dostaviti godišnji program rada koji uključuje pojedinosti o financijskim i ljudskim resursima za svaku od provedenih aktivnosti.

ACER mjesečno izvješćuje GU ENER o izvršenju proračuna, uključujući obveze i plaćanja po proračunskim naslovima, te o stopama slobodnih radnih mjesta prema vrsti osoblja.

Osim toga, GU ENER izravno je zastupljen u upravljačkim tijelima ACER-a. Putem svojih predstavnika u Upravnom odboru GU ENER bit će obaviješten o korištenju proračuna i planu radnih mjesta na svakom sastanku tijekom godine.

Naposljetku, također u skladu s financijskim pravilima, ACER je dužan godišnje izvještavati o aktivnostima i korištenju resursa, što čini u Upravnom odboru i godišnjem izvješću o radu.

Zadaće koje izravno provodi GU ENER, uz potporu GU-a JRC prema potrebi, slijedit će godišnji ciklus planiranja i praćenja kako se provodi u Komisiji i izvršnim agencijama, uključujući izvješćivanje o rezultatima u okviru godišnjih izvješća o radu GU-a ENER i GU-a JRC.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina izvršenja proračuna, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

Kad je riječ o zahtjevima koji su u nadležnosti Komisije, te će zadaće prvenstveno obavljati GU ENER, uz znanstvenu i tehničku potporu GU-a JRC. Ovisno o potrebama za provedbu, neke aktivnosti potpore mogu se provoditi javnom nabavom, uključujući stručne studije, tehničku potporu, radionice, izradu prototipa ili validaciju. U takvim bi se slučajevima javna nabava provodila pod izravnim upravljanjem i u potpunosti u skladu s Financijskom uredbom. Strategija kontrole tih rashoda temeljila bi se na Komisijinim standardnim *ex ante* i *ex post* pravnim, financijskim i operativnim kontrolama.

Kad je riječ o zahtjevima koji su u nadležnosti ACER-a, ta agencija može najbolje obaviti zadaće povezane s pripremom preporuka i izvješća o napretku za pokazatelje pametnih mreža na razini Unije. Neovisno o tome što će ACER morati steći novo stručno znanje, nove zadaće u okviru ovog Prijedloga najisplativije je dodijeliti nekoj postojećoj agenciji koja već radi na sličnim zadaćama.

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima za njihovo smanjenje

GU za energetiku

Elementi kojima izravno upravlja GU za energetiku mogu podlijegati uobičajenim rizicima koji utječu na postupke javne nabave. Ti se rizici smatraju niskima u pogledu zakonitosti i pravilnosti rashoda. Uspostavljene su odgovarajuće i učinkovite kontrole na korporativnoj razini i razini glavnih uprava. Kad je riječ o uspješnosti, glavni su rizik pogrešne procjene opterećenja koje proizlazi iz ovog Prijedloga s obzirom na to da se njime uvode nove zadaće. Taj je rizik potrebno prihvatiti jer je,

ako se potrebe za dodatnim resursima ne uključe u početni prijedlog, vrlo teško kasnije ispraviti tu situaciju, kao što je pokazalo iskustvo.

JRC

U okviru postupka procjene rizika za svoje znanstvene aktivnosti JRC utvrđuje potencijalne rizike, ocjenjuje njihovu razinu i planira potrebne mjere ublažavanja te utvrđuje postojeće kontrole. Utvrđeni ključni rizik odnosi se na (a) procjenu povezanog radnog opterećenja za nove zadaće koje proizlaze iz ovog Prijedloga (radno opterećenje za neke od zadaća moglo bi biti podcijenjeno), (b) nedovoljnu količinu ili kvalitetu podataka za potporu raznim novim zadaćama. Za navod iz točke (a) rizik se mora prihvatiti, a mjere ublažavanja uključuju pažljivo planiranje osoblja za cijelog trajanja aktivnosti kako bi se osiguralo odgovarajuće stručno znanje. Za navod iz točke (b) mjere uključuju rano sudjelovanje u osmišljavanju i oblikovanju postupaka prikupljanja podataka, kao i rano utvrđivanje, u okviru svakog zadatka za koji su potrebne aktivnosti s velikom količinom podataka, mogućih prepreka za dobivanje pristupa podacima od interesa te ranu komunikaciju s GU-om ENER i relevantnim dionicima kako bi se postavilo pitanje dostupnosti podataka.

ACER

Prijedlog uključuje nekoliko novih zadaća ACER-a kojima se ublažava taj rizik jer, iako se radno opterećenje za obavljanje nekih budućih zadaća moglo podcijeniti, za druge bi ga se moglo precijeniti, čime se ostavlja prostor za preraspodjelu.

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrola i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

GU za energetiku i GU JRC

Zadaće dodijeljene GU-u za energetiku provodit će se u skladu s postojećim sustavom kontrole, a očekuje se da će omjer troškova kontrole ostati stabilan (5 – 6 % sredstava kojima se upravlja na temelju nedavnih aktivnosti).

ACER

Ne očekuje se da će dodjela dodatnih zadaća u okviru postojećeg mandata ACER-a dovesti do posebnih dodatnih kontrola na razini Agencije, što znači da se omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja neće promijeniti.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

GU za energetiku

GU za energetiku donio je revidiranu strategiju za borbu protiv prijevara 2020., a 2023. revidirani akcijski plan za razdoblje 2023. – 2025. GU za energetiku trenutačno revidira svoju strategiju za borbu protiv prijevara za razdoblje 2026. – 2028., u skladu s metodologijom OLAF-a. Strategija GU-a za energetiku temelji se na Komisijinoj strategiji za borbu protiv prijevara i posebnoj unutarnjoj procjeni rizika kako bi se utvrdila područja koja su najizloženija prijevarama, već uspostavljene kontrole i mjere potrebne za poboljšanje kapaciteta GU-a za energetiku za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevara.

JRC

Strategija JRC-a za borbu protiv prijevara, zajedno s popratnim akcijskim planom, donesena je 2020. i izmijenjena 2024. kako bi se revidirao i ažurirao plan za razdoblje 2025. – 2027. Ažurirani plan uključuje tri nove mjere: kampanju za podizanje razine osviještenosti usmjerenu na etička pitanja Komisije i mjere za borbu protiv prijevara, s relevantnim primjerima prilagođenim znanstvenom osoblju JRC-a, pokrenutu u prvoj polovini 2025.; prošireni program osposobljavanja s tematskim tečajevima o temama kao što su, među ostalim, sukob interesa, autorstvo, upotreba umjetne inteligencije, zviždači i kanali za prijavljivanje; ažurirane Sharepoint stranice posvećene etičkim pitanjima i mjerama za borbu protiv prijevara. Tim novim mjerama dopunjuju se trenutačna nastojanja iz akcijskog plana za razdoblje 2021. – 2024. i sudjelovanje JRC-a u Komisijinom akcijskom planu u okviru strategije za borbu protiv prijevara. JRC cijeni suradnju s OLAF-om, timom za unutarnju kontrolu i drugim dionicima u zajedničkom trudu u borbi protiv prijevara.

ACER

ACER primjenjuje načela decentraliziranih agencija EU-a za borbu protiv prijevara, u skladu s pristupom Komisije i smjernicama OLAF-a iz 2024. za decentralizirane agencije i zajednička poduzeća. Agencija je u prosincu 2024. donijela novu strategiju za borbu protiv prijevara kojom se stavlja izvan snage Odluka 15/2021 Upravnog odbora Agencije. Nova strategija za razdoblje 2025. – 2027. temelji se na sljedećim strateškim ciljevima: optimizirati postojeće mjere za sprečavanje prijevara, poboljšati pravodobnost i točnost postojećih sustava za otkrivanje, ojačati istražne protokole i optimizirati korektivne mjere za brze povrate.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	Dif./nedif. [1]	zemalja EFTA-e[2]	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata[3]	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
1.	02.10.03 Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora (ACER)	Dif.	DA	NE	NE	NE

[1] Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.
[2] EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.
[3] Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.

☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

3.2.1.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

U milijunima EUR (na tri decimale)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira		Broj	1.					
Glavna uprava: JRC			Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
Odobrena sredstva za poslovanje								
Proračunska linija	Obveze	(1a)					**0,000**	
	Plaćanja	(2a)					**0,000**	
Proračunska linija	Obveze	(1b)					**0,000**	
	Plaćanja	(2b)					**0,000**	
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe								
Proračunska linija 01 01 01 / Rashodi za potporu programu Obzor Europa		(3)				**0,255**	**0,255**	**1,782**
UKUPNA odobrena sredstva za GU JRC	Obveze	=1a+1b+3	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,255**	**0,255**	**1,782**
	Plaćanja	=2a+2b+3	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,255**	**0,255**	**1,782**

Odobrena sredstva za koja je utvrđeno da su potrebna u liniji za potporu programu Obzor Europa (izravno istraživanje) preraspodijelit će se iz omotnice programa dodijeljene JRC-u i ne traže se dodatna sredstva povrh trenutačne razine odobrenih sredstava zatraženih u kontekstu nacrta proračuna za 2027.

U milijunima EUR (na tri decimale)

ACER	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**

Proračunska linija: 02.10.03 / Doprinos agenciji iz proračuna EU-a				0,391	**0,391**	**10,039[1]**

Odobrena sredstva / doprinos agenciji iz proračuna EU-a nadoknadit će se smanjenjem omotnice za program Instrument za povezivanje Europe – Energetika / proračunsku liniju: 02.03.01 / u godini: 2027.

Iznos odobrenih sredstava koji će se dodijeliti agenciji u sljedećem VFO-u okviran je i podliježe dogovoru o VFO-u. Trebalo bi ga uključiti u subvenciju Agencije zbog trajne prirode zadaća dodijeljenih ovim prijedlogom i, prema potrebi, nadoknaditi jednakovrijednim smanjenjem relevantne omotnice programa u okviru istog naslova VFO-a. Ako je potrebno kompenzacijsko smanjenje, možda će biti potrebno revidirati sredstva dodijeljena Agenciji i u okviru godišnjeg proračunskog postupka.

			Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje (uključujući doprinos decentraliziranoj agenciji)	Obveze	(4)	0,000	0,000	0,000	0,391	**0,391**	**10,039**
	Plaćanja	(5)	0,000	0,000	0,000	0,391	**0,391**	**10,039**
UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)	0,000	0,000	0,000	0,255	**0,255**	**1,782**
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.	Obveze	=4+6	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,645**	**0,645**	**11,821**
višegodišnjeg financijskog okvira	Plaćanja	=5+6	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,645**	**0,645**	**11,821**

			Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
• UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje (svi naslovi za poslovanje)	Obveze	(4)	0,000	0,000	0,000	0,391	**0,391**	**10,039**
	Plaćanja	(5)	0,000	0,000	0,000	0,391	**0,391**	**10,039**

[1] Tom se brojkom uzima u obzir kumulativna godišnja indeksacija od 2 %.

• UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe (svi naslovi za poslovanje)		(6)	0,000	0,000	0,000	0,255	**0,255**	**1,782**
UKUPNA odobrena sredstva iz naslova 1. – 6. višegodišnjeg financijskog okvira (referentni iznos)	Obveze	=4+6	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,645**	**0,391**	**11,821**
	Plaćanja	=5+6	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,645**	**0,391**	**11,821**

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	**7.**	„Administrativni rashodi”

Glavna uprava: ENER			Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
• Ljudski resursi			0,000	0,000	0,000	0,404	**0,404**	**2,828**
• Ostali administrativni rashodi			0,000	0,000	0,000	0,018	**0,018**	**0,126**
UKUPNO GU ENER			**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,422**	**0,422**	**2,954**
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira		(Ukupne obveze = ukupna plaćanja)	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,422**	**0,422**	**2,954**

U milijunima EUR (na tri decimale)

		Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1. – 7.	Obveze	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**1,067**	**1,067**	**14,775**
višegodišnjeg financijskog okvira	Plaćanja	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**1,067**	**1,067**	**14,775**

3.2.2. Procijenjena ostvarenja financirana odobrenim sredstvima za poslovanje

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u milijunima EUR (na tri decimale)

Navesti ciljeve i ostvarenja ⇩			Godina **2024.**		Godina **2025.**		Godina **2026.**		Godina **2027.**		Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti odjeljak 1.6.)						**UKUPNO**	
	OSTVARENJA																	
	Vrsta[2]	Prosječni trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Ukupni broj	Ukupni trošak
SPECIFIČNI CILJ br. 1[3]…																		
– Ostvarenje																		
– Ostvarenje																		
– Ostvarenje																		
Međuzbroj za specifični cilj br. 1																		
SPECIFIČNI CILJ br. 2...																		
– Ostvarenje																		
Međuzbroj za specifični cilj br. 2																		
UKUPNO																		

[2] Ostvarenja se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (npr. broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica).

[3] Kako je opisan u odjeljku 1.3.2. „Specifični ciljevi”.

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.

☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

3.2.3.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
NASLOV 7.						
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,404	**0,404**	2,828
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,018	**0,018**	0,126
Međuzbroj za NASLOV 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,422**	**0,422**	**2,954**
Izvan NASLOVA 7.						
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,255	**0,255**	1,782
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	0,000
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,255**	**0,255**	**1,782**
UKUPNO	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,677**	**0,677**	**4,736**

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode u 2027. pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Procijenjeni učinak na rashode i osoblje za 2028. i nakon toga dodaje se samo u ilustrativne svrhe i ne prejudicira sljedeći višegodišnji financijski okvir. Izvor financiranja i opseg financijske obveze Unije u razdoblju nakon 2027. i dalje ovise o ishodu međuinstitucijskih pregovora o VFO-u za razdoblje 2028. – 2034., a nakon toga se utvrđuju u okviru godišnjeg proračunskog postupka. Sva odobrena proračunska i kadrovska sredstva od 2028. okvirna su.

3.2.4. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima

☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.

☒ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

3.2.4.1. Financirano iz izglasanog proračuna

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena (EPRV)

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**Nakon 2027.**
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)					
20 01 02 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)	0	0	0	1	1
20 01 02 03 (Delegacije EU-a)	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (Neizravno istraživanje)	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (Izravno istraživanje)	0	0	0	0,5	0,5
Druge proračunske linije (navesti)	0	0	0	0	0
• Vanjsko osoblje (EPRV)					
20 02 01 (UO, UNS iz „globalne omotnice”)	0	0	0	2	2
20 02 03 (UO, LO, UNS i MSD u delegacijama EU-a)	0	0	0	0	0
Linija za administrativnu potporu [XX 01 YY YY] – u sjedištu	0	0	0	0	0
Linija za administrativnu potporu [XX 01 YY YY] – u delegacijama EU-a	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (UO, UNS – neizravno istraživanje)	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (UO, UNS – izravno istraživanje)	0	0	0	1,5	1,5
Druge proračunske linije (navesti) – naslov 7.	0	0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – izvan naslova 7.	0	0	0	0	0
UKUPNO	**0**	**0**	**0**	**5**	**5**

	Sadašnje osoblje službi Komisije	**Dodatno osoblje***		
		Financira se u okviru naslova 7. ili istraživanja	**Financira se iz linije BA**	**Financira se iz naknada**
Radna mjesta prema planu radnih mjesta	1 ČLAN GU-a ENER 0,5 ČLANOVA AD-a GU-a JRC		nije primjenjivo	
Vanjsko osoblje (UO, UNS, UsO)	2 ČLANA UO-a GU-a ENER 1,5 ČLANOVA UO-a GU-a JRC			

Procijenjeni učinak na rashode i osoblje za 2028. i nakon toga dodaje se samo u ilustrativne svrhe i ne prejudicira sljedeći višegodišnji financijski okvir. Izvor financiranja i opseg financijske obveze Unije u razdoblju nakon 2027. i dalje ovise o ishodu međuinstitucijskih pregovora o VFO-u za razdoblje 2028. – 2034., a nakon toga se utvrđuju u okviru godišnjeg proračunskog postupka. Sva odobrena proračunska i kadrovska sredstva od 2028. okvirna su.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Provedbom odredaba o naknadama za mrežu, pokazateljima pametnih mreža, razmjeni podataka o elektroenergetskoj mreži i ponovnoj upotrebi podataka o elektroenergetskoj mreži u istraživanjima i inovacijama uvodi se niz novih zadaća za Komisiju za čiju su djelotvornu i pravodobnu provedbu potrebni resursi. Te su zadaće međusektorske prirode i obuhvaćaju propise o energiji, digitalnu politiku, upravljanje podacima, kibernetičku sigurnost i potporu inovacijama, a u obavljanju tih zadaća potrebno je kontinuirano surađivati sa širokim spektrom aktera na razini Unije i nacionalnoj razini. GU ENER Potrebno je dodijeliti **jedan EPRV stalnog službenika (AD)** u GU-u ENER kako bi se osigurali dugoročno upravljanje, koordinacija i regulatorni nadzor novog okvira uspostavljenog člankom 18.a. To uključuje upravljanje provedbom okvira za razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži, usklađivanje sa širim pravnim okvirom Unije (uključujući Akt o podacima, Akt o umjetnoj inteligenciji i zakonodavstvo o kibernetičkoj sigurnosti), koordinaciju s ACER-om, mrežom ENTSO-E, tijelom EU-a za ODS-ove i državama članicama te nadzor daljnjeg postupanja na temelju mišljenja Komisije o koordiniranom mehanizmu. Ti resursi bili bi povezani sa zahtjevom 1 i obuhvaćali bi posebno sljedeće: Upravljanje procesima i regulatorna koordinacija - Koordiniranje cijelog postupka provedbe s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove, OPS-ovima, ODS-ovima, državama članicama i drugim relevantnim dionicima. - Upravljanje pripremom mišljenja Komisije o koordiniranom mehanizmu priopćenom u skladu s člankom 18.a stavkom 5., uključujući ocjenu upravljanja, sudjelovanja, tehničkih i operativnih elemenata te elemenata transparentnosti i kibernetičke sigurnosti. - Usklađivanje inicijative sa širim okvirom Unije za tržišta električne energije, digitalizaciju, kibernetičku sigurnost, zaštitu podataka, umjetnu inteligenciju i industrijsku politiku. Daljnje postupanje povezano s politikama i pravnim pitanjima - Procjenjivanje regulatornih posljedica ACER-ovih preporuka i izvješća o napretku za pokazatelje pametnih mreža. - Praćenje provedbe dobrovoljnog okvira za razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži, uključujući način na koji se mišljenje Komisije uzima u obzir. - Koordinacija s relevantnim službama Komisije, posebno kad je riječ o pitanjima povezanima s upravljanjem podacima, kibernetičkom sigurnošću, umjetnom

	inteligencijom i kritičnom infrastrukturom. Sudjelovanje dionika i praćenje - Organizacija i daljnje postupanje nakon sastanaka, stručnih radionica i ciljanih savjetovanja s OPS-ovima, ODS-ovima, mrežom ENTSO-E, tijelom EU-a za ODS-ove, ACER-om, industrijom, akterima u području istraživanja i drugim dionicima. - Praćenje napretka provedbe i, prema potrebi, pružanje podrške pri budućim ažuriranjima provedbenog okvira. Te su zadaće strukturne i dugoročne prirode jer se odnose na stalno praćenje i razvoj digitalizacije elektroenergetskih mreža na razini Unije te upravljanje njome. Nisu obuhvaćene trenutačnim opsegom aktivnosti GU-a ENER, koje ne uključuju operativni nadzor nad okvirom na razini Unije za razmjenu podataka o mreži i inovacije. To bi uključivalo i ograničeno praćenje provedbe povezano s člankom 18.b o pametnim sustavima mjerenja. JRC GU JRC detaljno je ocijenio tehničku i znanstvenu potporu koja je potrebna da bi se Prijedlog proveo i ispitao je mogućnost unutarnje preraspodjele. S obzirom na to da postoje određene sinergije s aktualnim aktivnostima u području digitalizacije energetskog sustava i kibernetičke sigurnosti, za provedbu tih dodatnih aktivnosti potrebno je **0,5 EPRV-a AD-a, preraspodijeljenih iz unutarnjih resursa**, koji će pružati potporu u izradi provedbenih akata. To uključuje davanje tehničkih informacija radi pripreme provedbenih akata u skladu s člankom 61. stavkom 5.b, među ostalim o podatkovnim modelima, ontologijama, sučeljima, arhitekturama interoperabilnosti i tehničkim specifikacijama.
Vanjsko osoblje	GU ENER Potrebna su **dva EPRV-a privremenog ugovornog osoblja (UO)** za pripremu, izradu nacrta i donošenje **provedbenih akata** u skladu s člankom 61. (tarifna metodologija te pokazatelji pametnih mreža i ponovna upotreba podataka) koji se odnose na sljedeće zahtjeve: - Zahtjev 2: Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata kojima se utvrđuju smjernice kako bi se omogućila zakonito, sigurno i kontrolirano ponovno korištenje postojećih podataka o elektroenergetskoj mreži u istraživanjima i inovacijama od javnog interesa koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava u skladu s člankom 18.a (članak 61. stavak 5.b). To uključuje tehničku i pravnu pripremu, savjetovanje s dionicima, izradu nacrta i praćenje provedbe. Procjenjuje se da je za tu zadaću potrebno 0,5 EPRV-a iz GU-a ENER. Ti resursi konkretno bi se upotrebljavali za pripremu, sastavljanje i upravljanje postupkom donošenja provedbenih akata iz članka 61. stavaka 5.a i 5.b, uključujući savjetovanje među službama i savjetovanje s državama članicama u okviru relevantnog postupka odbora.

	- Zahtjev 3: Komisija može donijeti provedbeni akt kojim se utvrđuju smjernice za usklađenu metodologiju za tarife u skladu s člankom 18. (članak 61. stavak 5.a). Za tu zadaću potrebni su dodatni analitički, regulatorni i koordinacijski kapaciteti unutar GU-a ENER, uključujući procijenjeni jedan EPRV za pripremu provedbenog akta. Ti resursi upotrebljavali bi se osobito za daljnje korake u pogledu politika i pravnih pitanja. - Zahtjev 4: Komisija može donijeti provedbeni akt o pokazateljima pametnih mreža u skladu s člankom 18.a (članak 61. stavak 5.a). Za tu zadaću potrebni su analitički, regulatorni i koordinacijski kapaciteti unutar GU-a ENER, uključujući procijenjenih 0,5 EPRV-a za pripremu provedbenog akta. Ti resursi upotrebljavali bi se osobito za daljnje korake u pogledu politika i pravnih pitanja. Te su aktivnosti koncentriranije u početnoj fazi provedbe i tijekom periodičnih ažuriranja provedbenog okvira. Za njih su potrebni veliki analitički i koordinacijski kapaciteti u određenom razdoblju, ali se ne očekuje potreba za trajnim osobljem nakon uspostave glavnog provedbenog okvira. <u>JRC</u> GU JRC detaljno je ocijenio tehničku i znanstvenu potporu koja je potrebna da bi se Prijedlog proveo i ispitao je mogućnost unutarnje preraspodjele. S obzirom na to da postoje određene sinergije s aktualnim aktivnostima u području digitalizacije energetskog sustava i kibernetičke sigurnosti, za provedbu tih dodatnih aktivnosti potrebno je **1,5 EPRV-a ugovornog osoblja, koje će GU JRC preraspodijeliti iz svojih unutarnjih resursa** radi davanja tehničkih i znanstvenih savjeta u postupku razvoja dobrovoljnog okvira za sigurnu razmjenu podataka o električnoj energiji u skladu s člankom 18.a stavkom 5. To uključuje pripremu smjernica za pristupe testiranju i validaciji te bitnih zahtjeva kibernetičke sigurnosti. U postupku razvoja okvira za razmjenu podataka GU JRC posvetio bi posebnu pozornost: - pomaganju u oblikovanju pravodobnih primjera upotrebe relevantnih za politiku koji su povezani s planiranjem, radom i optimizacijom elektroenergetske mreže, - pomaganju u razvoju dobrovoljnog okvira za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži izradom metodologija za neovisno testiranje, ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima i validaciju inovativnih digitalnih alata koje treba razviti u skladu s člankom 18.a stavkom 5. koji su relevantni za rad i optimizaciju elektroenergetske mreže.

3.2.5. Pregled procijenjenog učinka na ulaganja povezana s digitalnom tehnologijom

Obvezno: u sljedećoj tablici treba navesti najbolju procjenu ulaganja povezanih s digitalnom tehnologijom koja proizlaze iz prijedloga/inicijative.

Iznimno, ako je to potrebno za provedbu prijedloga/inicijative, odobrena sredstva iz naslova 7. treba navesti u za to predviđenoj liniji.

Odobrena sredstva iz naslova 1. – 6. trebaju se navesti kao „Rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe u okviru određene politike”. Ti se rashodi odnose na odobrena sredstva za poslovanje koja će se iskoristiti za ponovnu upotrebu / kupnju / razvoj IT platformi / alata izravno povezanih s provedbom inicijative i s povezanim ulaganjima (licencije, studije, pohrana podataka itd.). Informacije u tablici trebaju biti u skladu s podacima navedenima u odjeljku 4. „Digitalni aspekti”.

UKUPNA odobrena sredstva za IT i digitalnu tehnologiju	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**
NASLOV 7.					
Rashodi za informacijsku tehnologiju (institucijski)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Međuzbroj za NASLOV 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
Izvan NASLOVA 7.					
Rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe u okviru određene politike	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
UKUPNO	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**

3.2.6. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog/inicijativa:

☒ može se u potpunosti financirati preraspodjelom unutar relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO)

☐ zahtijeva upotrebu nedodijeljene razlike u okviru relevantnog naslova VFO-a i/ili upotrebu posebnih instrumenata kako su definirani u Uredbi o VFO-u

☐ zahtijeva reviziju VFO-a

3.2.7. Doprinos trećih strana

Prijedlog/inicijativa:

☒ ne predviđa sudjelovanje trećih strana u financiranju

☐ predviđa sudjelovanje trećih strana u financiranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (na tri decimale)

	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	Ukupno
Tijelo koje sudjeluje u financiranju					
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva					

3.2.8. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima i odobrenim sredstvima u decentraliziranoj agenciji

Potrebe za osobljem (EPRV)

Agencija: ACER	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**VFO 2028. – 2034.**
Privremeno osoblje (razredi AD)					
Privremeno osoblje (razredi AST)					
Međuzbroj za privremeno osoblje (AD + AST)	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Ugovorno osoblje				2	2
Upućeni nacionalni stručnjaci					
Međuzbroj za ugovorno osoblje i upućene nacionalne stručnjake	***0***	***0***	***0***	***2***	***2***
UKUPNO osoblje	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**

Odobrena sredstva koja se pokrivaju iz proračuna EU-a, u milijunima EUR (na tri decimale)

Agencija: ACER	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**UKUPNO 2028. – 2034.**
Glava 1.: rashodi za osoblje				0,091[1]	**0,091**	1,379
Glava 2.: Rashodi za infrastrukturu i rashodi poslovanja					**0,000**	
Naslov 3.: Operativni izdaci				0,300	**0,300**	8,660
UKUPNA odobrena sredstva koja se pokrivaju iz proračuna EU-a	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,391**	**0,391**	**10,039[2]**

[1] Rashodi za osoblje prilagođeni su kako bi se uzela u obzir pretpostavka da će do zapošljavanja doći u srpnju.

Stoga se za 2027. u obzir uzima samo 50 % prosječnog troška.

[2] Ta brojka uključuje kumulativni učinak godišnje indeksacije od 2 %.

Pregled/sažetak ljudskih resursa i odobrenih sredstava (u milijunima EUR) potrebnih za prijedlog/inicijativu u decentraliziranoj agenciji

Agencija: ACER	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**UKUPNO 2028. – 2034.**
Privremeno osoblje (AD + AST)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Ugovorno osoblje	**0**	**0**	**0**	2	**2**	**2**
Upućeni nacionalni stručnjaci	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Ukupno osoblje	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**2**
Odobrena sredstva koja se pokrivaju iz proračuna EU-a	0,000	0,000	0,000	0,391	**0,391**	**10,039**
Odobrena sredstva koja se pokrivaju naknadama (ako je primjenjivo)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	**0,000**
Sufinancirana odobrena sredstva (ako je primjenjivo)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	**0,000**
UKUPNA odobrena sredstva	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,391**	**0,391**	**10,039**

Opis zadaća ACER-a:

Zahtjev 6: ACER je dužan, u bliskoj suradnji s operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava i relevantnim dionicima, izdati preporuku upućenu regulatornim tijelima o pokazateljima pametnih mreža kako bi se mjerilo uvođenje pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama (članak 18.a stavak 2.). Ta se preporuka treba izdati samo jednom, u roku od godine dana od stupanja na snagu ove Uredbe.

Zahtjev 7: ACER je dužan objaviti izvješće o napretku na razini Unije s ocjenom razvoja i uvođenja rješenja za pametne mreže te učinkovitog korištenja elektroenergetske infrastrukture (članak 18.a stavak 3.). To se izvješće opetovano objavljuje, najmanje svake tri godine nakon objave preporuke ACER-a o pokazateljima pametnih mreža.

Da bi se zajedno ispunili zahtjevi 6 i 7, ACER-u je potrebno dodatno osoblje koje bi vodilo i obavljalo stručni rad, uključujući početne preporuke i redovito praćenje OPS-ova i ODS-ova, te pomagalo u prikupljanju podataka i drugim administrativnim zadaćama svojstvenima toj aktivnosti.

Zahtjev 8: ACER treba pomagati regulatornim tijelima u utvrđivanju pokazatelja uspješnosti (članak 18. stavak 7.).

Zahtjev 9: ACER je zadužen za objavljivanje izvješća s usporedbom učinkovitosti operatora prijenosnih sustava i njihovih troškova do prvog dana mjeseca koji slijedi 12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe i svake četiri godine nakon toga (članak 18. stavak 7.).

Zahtjev 10: ACER je zadužen da Komisiji uputi preporuku o prijedlogu usklađene metodologije za tarife (članak 61. stavak 5.a).

Da bi se ispunili zahtjevi 8, 9 i 10, ACER-u su potrebni dodatni ljudski resursi za horizontalnu potporu i opće poslove, kao i operativna sredstva za specijalizirano savjetovanje i razvoj.

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

☒ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.

☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:

- ☐ na vlastita sredstva
- ☐ na ostale prihode
- ☐ navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (na tri decimale)

Proračunska linija prihoda:	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative[3]			
		Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**
Članak …….					

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije)

[3] Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) moraju se navesti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % za troškove naplate.

4. DIGITALNI ASPEKTI

4.1. Zahtjevi relevantni za digitalizaciju

opći opis zahtjeva relevantnih za digitalizaciju i povezanih kategorija (podaci, digitalizacija i automatizacija procesa, digitalna rješenja i/ili digitalne javne usluge)

Upućivanje na zahtjev	**Opis zahtjeva**	**Dionici na koje zahtjev utječe ili na koje se odnosi**	**Opći procesi**	**Kategorije**
Zahtjev 1 (Z1) – članak 18.a stavci 2., 3. i 6. te članak 61. stavak 5.a: pokazatelji pametnih mreža i povezani upravljački okvir	Taj se zahtjev odnosi na uspostavu okvira na razini Unije za pokazatelje pametnih mreža, uključujući preporuku ACER-a, periodično izvješćivanje o napretku na razini Unije i mogućnost da Komisija donese provedbene akte o usklađenoj metodologiji. Digitalno je relevantan jer se odnosi na mjerenje i praćenje uvođenja pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosnim i distribucijskim mrežama.	ACER, Komisija, nacionalna regulatorna tijela, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava.	Praćenje, izvješćivanje, regulatorna ocjena i razvoj usklađenih metodologija.	**Podaci.**
Zahtjev 2 (Z2) – članak 18.a stavak 4.: upravljanje podacima o mreži i njihova razmjena za potrebe rada pametne mreže	Taj se zahtjev odnosi na obvezu operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava da upravljaju podacima o mreži i razmjenjuju ih na usklađen način kako bi se omogućili razvoj, uvođenje i učinkovito korištenje pametnih elektroenergetskih mreža i inovativnih	Operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava i, neizravno, drugi relevantni akteri uključeni u rad sustava i integraciju fleksibilnosti.	Razmjena podataka, rad mreže, praćenje, optimizacija i koordinacija rada elektroenergetskog sustava.	**Podaci** **Digitalizacija i automatizacija procesa.**

	rješenja temeljenih na podacima za praćenje, optimizaciju i koordinaciju rada mreže. Digitalno je relevantan jer se njime uređuje razmjena i korištenje mrežnih, tržišnih i operativnih podataka te potiče digitalizacija rada sustava.			
Zahtjev 3 (Z3) – članak 18.a stavak 5. i članak 61. stavak 5.b: dobrovoljni okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži radi inovacija	Taj se zahtjev odnosi na dobrovoljnu uspostavu okvira za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži koji zajednički koordiniraju ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove radi razvoja, testiranja, integracije i uvođenja inovativnih tehnologija za rad i optimizaciju mreže te na s tim povezanu ovlast Komisije da donosi provedbene akte kojima se utvrđuju smjernice za zakonito, sigurno i kontrolirano korištenje postojećih podataka za potrebe istraživanja i inovacija od javnog interesa. Digitalno je relevantan jer se odnosi na strukturiranu razmjenu podataka, zajedničke podatkovne modele, formate, ontologije i sučelja te digitalne mehanizme za testiranje, ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima, validaciju, interoperabilnost i upravljanje životnim ciklusom digitalnih alata.	Operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava, ENTSO za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove, Komisija i relevantni uključeni dionici kao što su istraživačke i tehnološke organizacije te pružatelji industrijskih rješenja.	Razmjena podataka, siguran pristup podacima, testiranje i validacija digitalnih alata, upravljanje interoperabilnošću i potpora inovacijama.	**Podaci**, **digitalna rješenja** te **digitalizacija i automatizacija procesa**.

4.2. Podaci

Opći opis relevantnih podataka

Vrsta podataka	**Upućivanja na zahtjeve**	**Norma i/ili specifikacija**
Ti podaci odnose se na uvođenje pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja u prijenosne i distribucijske mreže te na učinkovito iskorištavanje elektroenergetske infrastrukture. Očekuje se da će se ti podaci prvenstveno temeljiti na postojećim nacionalnim izvješćima iz članka 59. točke (l) Direktive (EU) 2019/944, prema potrebi dopunjenima dodatnim podacima navedenima u preporuci ACER-a i, ako budu doneseni, provedbenim aktima Komisije o pokazateljima pametnih mreža.	Zahtjev 1 (pokazatelji pametnih mreža)	U ovoj fazi u pravnom tekstu nije propisana konkretna tehnička norma; svako daljnje usklađivanje metodologije, pokazatelja ili formata za izvješćivanje provelo bi se u preporuci, a potencijalno i u provedbenom aktu.
Riječ je o podacima o elektroenergetskoj mreži potrebnima za razvoj, uvođenje i učinkovito korištenje pametnih elektroenergetskih mreža i inovativnih rješenja temeljenih na podacima koji se koriste u radu mreže. Ovisno o namjeni, ti podaci mogu obuhvaćati topologiju mreže i podatke o sredstvima, operativna mjerenja, tokove opterećenja, podatke o naponu i zagušenju, podatke o isključenju i održavanju, podatke o dispečiranju i ograničavanju, podatke o priključenju i kapacitetu, podatke povezane s fleksibilnošću te operativna predviđanja i ograničenja relevantna za rad prijenosnog i distribucijskog sustava.	Zahtjev 2 (razmjena podataka o mreži za rad pametne mreže)	Samim pravnim tekstom ne propisuju se detaljni tehnički standardi. Postojeće sektorske specifikacije i modeli, uključujući, prema potrebi, standard za razmjenu zajedničkih modela mreže (CGMES) ili druga rješenja za interoperabilnost elektroenergetskog sektora, mogu biti relevantni u fazi provedbe.
Riječ je o podacima o elektroenergetskoj mreži i povezanim tehničkim informacijama koje se upotrebljavaju unutar dobrovoljnog sigurnog okvira za istraživanja i inovacije od javnog interesa koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava. Ovisno o konkretnoj namjeni,	Zahtjev 3 (okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži radi	Prijedlogom je propisano da se provedbenim aktima Komisije mogu utvrditi ili ažurirati podatkovni modeli, formati,

takvi podaci mogu obuhvaćati operativne podatke, podatke o planiranju, sredstvima, fleksibilnosti i učinkovitosti sustava koje dostavljaju uključeni operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava te metapodatke, podatke o referentnim vrijednostima i rezultate aktivnosti testiranja i validacije.	inovacija)	ontologije i sučelja relevantni za okvir, kao i uvjeti u pogledu transparentnosti, odgovornosti, kibernetičke sigurnosti i ublažavanja rizika.

Usklađenost s Europskom strategijom za podatke

Objasniti kako su zahtjevi usklađeni s Europskom strategijom za podatke

Zahtjev 1 (pokazatelji pametnih mreža) usklađen je s Europskom strategijom za podatke u mjeri u kojoj doprinosi dosljednoj i pravednoj upotrebi podataka za regulatorno praćenje i razvoj politika u energetskom sektoru, pri čemu se koriste postojeće strukture za izvješćivanje u tom sektoru.

Zahtjev 2 (razmjena podataka o mreži za rad pametne mreže) usklađen je s Europskom strategijom za podatke jer omogućuje razmjenu i interoperabilnost podataka specifičnih za sektor na način koji je u skladu s pravilima Unije o zaštiti podataka, kibernetičkoj sigurnosti i pravednom pristupu podacima. Ujedno dopunjuje postojeći okvir za podatke o energiji bez udvostručavanja Akta o podacima jer se odnosi na regulirane podatke o mreži i suradnju među reguliranim subjektima za potrebe rada sustava.

Zahtjev 3 (okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži radi inovacija) usklađen je s Europskom strategijom za podatke jer mu je cilj omogućiti zakonitu, sigurnu i kontroliranu ponovnu upotrebu podataka unutar sektorskog okvira, pri čemu se poštuju pravila EU-a iz Opće uredbe o zaštiti podataka, Akta o podacima, Akta o umjetnoj inteligenciji i drugog primjenjivog zakonodavstva. U praksi taj okvir može biti koristan i za razvoj i uvođenje rješenja koja se temelje na UI-ju i koja bi doprinijela radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava. Svaki takav razvoj i uvođenje trebali bi se provoditi u skladu s Uredbom (EU) 2024/1689 (Akt o umjetnoj inteligenciji) i drugim primjenjivim zakonodavstvom Unije, posebno u pogledu upravljanja rizicima, upravljanja podacima, transparentnosti, ljudskog nadzora, otpornosti i kibernetičke sigurnosti.

Usklađenost s načelom „samo jednom”

Objasniti kako je uzeto u obzir načelo „samo jednom” i razmotren potencijal ponovnog korištenja postojećih podataka

U kontekstu zahtjeva 1 (pokazatelji pametnih mreža) Prijedlog je u skladu s načelom „samo jednom” jer se temelji, u mjeri u kojoj je to

moguće, na postojećim nacionalnim obvezama izvješćivanja, a ne na stvaranju potpuno novog sustava izvješćivanja.

U kontekstu zahtjeva 2 (razmjena podataka o mreži za rad pametne mreže) načelo „samo jednom” poštuje se na način da se odredba temelji na podacima koje su operatori sustava već generirali i upotrebljavali u uobičajenom tijeku rada sustava; njome se ne stvara opća obveza ponovnog prikupljanja istih informacija iz novih izvora, već se nastoji poboljšati način na koji se postojeći podaci razmjenjuju i upotrebljavaju.

U kontekstu zahtjeva 3 (okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži radi inovacija), provedba okvira trebala bi se temeljiti na načelu „samo jednom”, posebno tako da se ponovno upotrebljavaju postojeći sektorski skupovi podataka, kanali za izvješćivanje i tehnička rješenja, ako je to moguće, te izbjegne nepotrebno udvostručavanje obveza prikupljanja ili prijenosa podataka.

Objasniti kako će novi podaci biti vidljivi, dostupni, interoperabilni i ponovno iskoristivi te kako će biti u skladu sa standardima visoke kvalitete

nije primjenjivo.

Tokovi podataka

Opći opis tokova podataka

Vrsta podataka	**Upućivanja na zahtjeve**	**Subjekti koji dostavljaju podatke**	**Primatelji podataka**	**Povod za razmjenu podataka**	**Učestalost (ako je primjenjivo)**
Podaci povezani s uvođenjem pametnih i inovativnih mrežnih tehnologija i digitalnih rješenja	Zahtjev 1 (pokazatelji pametnih mreža)	Nacionalna regulatorna tijela i, prema potrebi, operatori sustava	ACER prima podatke za pripremu svoje preporuke i izvješća o napretku te šalje podatke Komisiji u obliku tih dokumenata.	Početni povod bilo bi stupanje na snagu Uredbe.	Nakon toga slijedi priprema preporuke ACER-a u roku od jedne godine, a potom se ponavlja redoviti trogodišnji ciklus izvješćivanja.
Riječ je o podacima o elektroenergetskoj mreži potrebnima za razvoj, uvođenje i učinkovito	Zahtjev 2 (razmjena podataka o mreži	Mrežni operatori	Mrežni operatori	Operativni sustav treba biti povezan s praćenjem,	Učestalost takvih razmjena ovisila bi o operativnoj

korištenje pametnih elektroenergetskih mreža i inovativnih rješenja temeljenih na podacima koji se koriste u radu mreže.	za rad pametne mreže)			optimizacijom i koordinacijom rada mreže, uključujući integraciju upravljanja potrošnjom, obnovljivih izvora energije i nefosilnih rješenja za fleksibilnost.	namjeni i može varirati od razmjena u gotovo stvarnom vremenu do periodične razmjene statičnih podataka ili podataka povezanih s planiranjem.
Riječ je o podacima o elektroenergetskoj mreži i povezanim tehničkim informacijama koje se upotrebljavaju unutar dobrovoljnog sigurnog okvira za istraživanja i inovacije od javnog interesa koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava.	Zahtjev 3 (okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži radi inovacija)	Podaci bi se uglavnom kretali od uključenih operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava do koordiniranog mehanizma, između sudionika unutar tog okvira na temelju dogovorenih pravila upravljanja, od ENTSO-a za električnu energiju i tijela EU-a za ODS-ove do Komisije pri informiranju o upravljačkim i tehničkim mehanizmima te od Komisije natrag do sudionika u obliku mišljenja i, ako ih donese, u obliku provedbenih akata.		Povod za to bio bi da zainteresirani operatori dobrovoljno uspostave koordinirani mehanizam, nakon čega bi Komisija bila obaviještena o relevantnim upravljačkim i tehničkim elementima.	Daljnja razmjena podataka ovisila bi o sudjelovanju u okviru i o konkretnim aktivnostima istraživanja, testiranja, ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima i uvođenja koje se u njemu provode.

4.3. Digitalna rješenja

Opći opis digitalnih rješenja

Digitalno rješenje	Upućivanja na zahtjeve	Najvažnije obvezne funkcionalnosti	Odgovorno tijelo	Kako se postiže pristupačnost?	Kako je uzet u obzir potencijal da se rješenje ponovno iskoristi drugdje?	Upotreba tehnologija umjetne inteligencije (ako je primjenjivo)
Digitalno rješenje br. 1 Postojeći sustavi izvješćivanja, praćenja i analize za pokazatelje pametnih mreža	Zahtjev 1	Prijedlogom se ne stvara samostalna nova digitalna platforma Unije. Relevantna digitalna rješenja postojeći su sustavi izvješćivanja, praćenja i analize koje ACER i nacionalna regulatorna tijela upotrebljavaju za prikupljanje, obradu i ocjenjivanje informacija o radu mreže i uvođenju pametnih i digitalnih mrežnih rješenja. Ovisno o budućim provedbenim aktima, možda će biti potrebno ažurirati postojeće sustave kako bi se uzela u obzir usklađenija metodologija pokazatelja, zajedničke	ACER je odgovoran za preporuku i izvješće o napretku na razini Unije. Nacionalna regulatorna tijela odgovorna su za nacionalno praćenje i izvješćivanje.	Nisu utvrđeni posebni zahtjevi za pristupačnost jer su to prvenstveno regulatorni sustavi i sustavi za stručnjake, a ne digitalne usluge za javnost. Rezultati kao što su izvješća ACER-a ipak bi trebali ostati javno dostupni u skladu s postojećim praksama transparentnosti. Mogućnost ponovne upotrebe zajamčena je time što se koriste postojeći alati za regulatorno izvješćivanje i analizu, umjesto da se od nule stvara novo rješenje.		Trenutačno se Prijedlogom ne propisuje korištenje UI-ja za to digitalno rješenje.

		strukture za izvješćivanje i usporedivi analitički rezultati.			
Digitalno rješenje br. 2 Sučelja, sustavi i komponente interoperabilnosti za razmjenu podataka o mreži za potrebe rada pametne mreže	Zahtjev 2	Relevantna digitalna rješenja su sučelja, sustavi i komponente interoperabilnosti koje operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava koriste za usklađenu razmjenu i obradu podataka o mreži. To može uključivati sučelja između strojeva, pristupnike za razmjenu podataka, zajedničke semantičke modele, sustave za upravljanje podacima i druge digitalne alate koji omogućuju praćenje, optimizaciju i koordinaciju rada mreže.	Operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava koji djeluju u okviru svojih postojećih operativnih odgovornosti.	Prijedlogom se ne uspostavlja digitalna usluga za građane i stoga nije potrebno razmotriti konkretna pitanja pristupačnosti za širu javnost. Digitalnim rješenjima nastoji se poboljšati interoperabilnost i ponovna upotreba podataka i trebala bi se, ako je to moguće, temeljiti na postojećim sektorskim rješenjima i standardima, a ne potpuno novoj arhitekturi.	U tekstu se predviđa razvoj i rad inovativnih rješenja temeljenih na podacima, koja mogu sadržavati alate za predviđanje, optimizaciju ili praćenje sustava koji se temelje na UI-ju.
Digitalno rješenje br. 3 Okvir za sigurnu razmjenu podataka o	Zahtjev 3	Relevantno digitalno rješenje okvir je za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži uspostavljen dobrovoljno	Prvenstveno su odgovorni uključeni operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava, a mehanizam	Prijedlogom se ne propisuje posebna tehnološka arhitektura, što znači da se može nadograditi postojeća infrastruktura ili razviti pilot-infrastruktura. Mogućnost ponovne upotrebe središnja je	Okvir je izričito osmišljen za inovativne tehnologije i može

elektroenergetskoj mreži radi inovacija		na temelju mehanizma koji zajednički koordiniraju ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove. U tom se okviru mogu upotrebljavati digitalne platforme, sigurna okruženja za obradu, zajednička okruženja za testiranje i ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima, alati za validaciju i druga digitalna infrastruktura potrebna za razvoj, testiranje, integraciju i uvođenje inovativnih tehnologija za rad i optimizaciju mreže.	zajednički koordiniraju ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove. Komisija provodi nadzor u obliku mišljenja o priopćenim upravljačkim i tehničkim mehanizmima te u obliku potencijalnih provedbenih akata iz članka 61. stavka 5.b.	značajka jer je cilj okvira omogućiti da razvijena inovativna rješenja upotrebljavaju drugi europski operatori prijenosnih i distribucijskih sustava koji zatraže pristup kroz koordinirani mehanizam. Nema posebnih zahtjeva za pristupačnost jer usluga nije namijenjena javnosti.	uključivati alate koji se temelje na UI-ju, među ostalim za modeliranje, testiranje, optimizaciju ili validaciju.

Za svako digitalno rješenje objasniti kako je usklađeno s primjenjivim digitalnim politikama i zakonodavnim aktima

Digitalno rješenje br. 1

Digitalna i/ili sektorska politika (ako je primjenjivo)	Objašnjenje usklađenosti
Akt o umjetnoj inteligenciji	Ako ACER ili nacionalna regulatorna tijela u budućnosti budu upotrebljavali analitičke alate koji se temelje na UI-ju, trebali bi ih upotrebljavati u skladu s Aktom o umjetnoj inteligenciji.
Okvir EU-a za kibernetičku sigurnost	Rješenje mora biti u skladu i s općim okvirom Unije za zaštitu podataka i kibernetičku sigurnost.
Uredba eIDAS	Nije konkretno povezano.
Jedinstveni digitalni pristupnik i Informacijski sustav unutarnjeg tržišta (IMI)	Nije konkretno povezano.
Ostalo	

Digitalno rješenje br. 2 Sučelja, sustavi i komponente interoperabilnosti za razmjenu podataka o mreži za potrebe rada pametne mreže

Digitalna i/ili sektorska politika (ako je primjenjivo)	Objašnjenje usklađenosti
Akt o umjetnoj inteligenciji	Ako se koriste takvi alati, trebali bi biti u skladu s primjenjivim okvirom Unije, a posebno prema potrebi s Aktom o umjetnoj inteligenciji.
Okvir EU-a za kibernetičku sigurnost	Ako se upotrebljavaju takvi alati, trebali bi biti u skladu s primjenjivim okvirom Unije, posebno obvezama povezanima s Direktivom NIS 2 koje se primjenjuju na predmetne subjekte, i drugim zahtjevima kibernetičke sigurnosti na temelju sektorskog prava.
Uredba eIDAS	Nije konkretno povezano.

Jedinstveni digitalni pristupnik i Informacijski sustav unutarnjeg tržišta (IMI)	Nije konkretno povezano.
Ostalo	

<u>Digitalno rješenje br. 3</u> Okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži radi inovacija

Digitalna i/ili sektorska politika (ako je primjenjivo)	**Objašnjenje usklađenosti**
Akt o umjetnoj inteligenciji	Ako se upotrebljavaju alati koji se temelje na UI-ju, izričito je relevantna usklađenost s Aktom o umjetnoj inteligenciji, kao i Općom uredbom o zaštiti podataka, Aktom o podacima, pravilima o kibernetičkoj sigurnosti i drugim primjenjivim zakonodavstvom Unije.
Okvir EU-a za kibernetičku sigurnost	Ako se upotrebljavaju alati koji se temelje na UI-ju, bitna je usklađenost s pravilima o kibernetičkoj sigurnosti i drugim primjenjivim zakonodavstvom Unije.
Uredba eIDAS	Nije konkretno povezano.
Jedinstveni digitalni pristupnik i Informacijski sustav unutarnjeg tržišta (IMI)	Nije konkretno povezano.
Ostalo	

4.4. Procjena interoperabilnosti

Zahtjevima iz ove zakonodavne inicijative koji se odnose na razmjenu podataka, pokazatelje pametnih mreža, koordinirani okvir za inovacije i pametne sustave mjerenja ne uspostavlja se transeuropska digitalna javna usluga u smislu Akta o interoperabilnoj Europi niti oni utječu na takvu uslugu. Prvenstveno se odnose na regulatorne obveze, mehanizme za razmjenu operativnih podataka i digitalnu infrastrukturu reguliranih subjekata u elektroenergetskom sektoru, a ne na digitalne usluge koje subjekti Unije ili tijela javnog sektora pružaju jedni drugima, građanima ili poduzećima. Inicijativa politike ne utječe na prekogranične digitalne javne usluge i stoga se odjeljak o procjeni interoperabilnosti ne primjenjuje.

4.5. Mjere za potporu digitalnoj provedbi

Opći opis mjera za potporu digitalnoj provedbi

Opis mjere	**Upućivanja na zahtjeve**	**Uloga Komisije** (ako je primjenjivo)	**Dionici koje treba uključiti** (ako je primjenjivo)	**Očekivani vremenski okvir** (ako je primjenjivo)
Za zahtjev 1 važna provedbena mjera je ACER-ova priprema preporuke o pokazateljima pametnih mreža, nakon koje, prema potrebi, slijede provedbeni akti Komisije kojima se utvrđuje usklađena metodologija. Ova mjera doprinosi postupnom razvoju dosljednijeg okvira na razini Unije za mjerenje uvođenja pametnih i digitalnih mrežnih rješenja i njihova doprinosa učinkovitom korištenju elektroenergetske infrastrukture.	Zahtjev 1 (pokazatelji pametnih mreža)	Uloga Komisije bila bi procijeniti potrebu za daljnjim usklađivanjem i, prema potrebi, donijeti provedbene akte.	Uključeni dionici bili bi ACER, Komisija, nacionalna regulatorna tijela, operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava i relevantni dionici.	Prva ključna etapa bila bi preporuka ACER-a koju donosi **u roku od jedne godine od stupanja na snagu**, nakon čega bi, prema potrebi, u kasnijoj fazi potencijalno bili doneseni provedbeni akti.
Za zahtjev 2 glavna je provedbena mjera postupna prilagodba mehanizama kojima se operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava koriste za upravljanje podacima, njihovu razmjenu i interoperabilnost kako bi se podaci o mreži mogli upotrebljavati na usklađeniji način i tako doprinijeti uvođenju pametnih mreža i inovativnih rješenja temeljenih na podacima. To je	Zahtjev 2 (razmjena podataka o mreži za rad pametne mreže)	Uloga Komisije uglavnom bi se sastojala od praćenja politika i daljnjeg postupanja u kontekstu provedbe Uredbe.	Uključeni dionici bili bi operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava, nacionalna regulatorna tijela i, prema potrebi, ENTSO za električnu energiju	Provedba bi započela **od datuma početka primjene Uredbe** i odvijala bi se postupno kako operatori budu prilagođavali postojeće sustave i procese.

prvenstveno operativna provedbena mjera na sektorskoj razini, a ne mjera koja će se utvrditi aktom Komisije.			i tijelo EU-a za ODS-ove.	
Za zahtjev 3 ključna provedbena mjera jest uspostava mehanizma koji zajednički koordiniraju ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove, uključujući razvoj pravila o upravljanju, sudjelovanju te tehničkih, operativnih i kibernetičkih sigurnosnih pravila za dobrovoljni okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži. Dodatna mjera potpore je donošenje provedbenih akata Komisije na temelju članka 61. stavka 5.b kojima se utvrđuju zajedničke smjernice za zahtjeve za podatkovne modele, formate, ontologije, sučelja, transparentnost i upravljanje rizicima.	Zahtjev 3 (okvir za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži radi inovacija)	Stoga bi uloga Komisije obuhvaćala primanje obavijesti i davanje mišljenja o mehanizmima i, prema potrebi, donošenje provedbenih akata u svrhu dosljednijeg i sigurnijeg uvođenja.	Uključeni dionici bili bi Komisija, ENTSO za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove, uključeni operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava te relevantni europski dionici kao što su istraživačke i tehnološke organizacije te pružatelji industrijskih rješenja.	Očekuje se da će se koordinirani mehanizam razviti **nakon stupanja na snagu Uredbe**, a zatim će uslijediti provedbeni akti, ovisno o tome kako okvir napreduje i je li nešto potrebno dodatno odrediti.

PRILOG

IZVJEŠTAJU O FINANCIJSKIM I DIGITALNIM ASPEKTIMA ZAKONODAVNOG PRIJEDLOGA

Naslov prijedloga:

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni Uredbe (EU) 2019/943 u pogledu postizanja dugoročne održivosti računa za električnu energiju, smanjenjem troškova sustava i poticanjem elektrifikacije i digitalizacije

1. BROJ I TROŠAK LJUDSKIH RESURSA KOJI SE SMATRAJU NUŽNIMA
2. TROŠAK DRUGIH ADMINISTRATIVNIH RASHODA
3. UKUPNI ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI
4. METODE IZRAČUNA PRIMIJENJENE NA PROCJENU TROŠKOVA

4.1. Ljudski resursi

4.2. Ostali administrativni rashodi

1. Troškovi ljudskih resursa koji se smatraju nužnima

☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.

☒Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

1.1. Financirano iz izglasanog proračuna

1.1.1. GU ENER

U milijunima EUR (na tri decimale)

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira		**2024.**		**2025.**		**2026.**		**2027.**		**UKUPNO 2021. – 2027.**		**UKUPNO 2028. – 2034.**	
		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	**EPRV**	**Odobrena sredstva**	**EPRV**	**Odobrena sredstva**
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)													
20 01 02 01 – Sjedište i predstavništva	AD		0,000		0,000		0,000	1	0,194	**1**	**0,194**	**1**	**0,194**
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
20 01 02 03 – Delegacije Unije	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
Vanjsko osoblje													
20 02 01 i 20 02 02 – Vanjsko osoblje – Sjedište i predstavništva	UO		0,000		0,000		0,000	2	0,210	**2**	**0,210**	**2**	**0,210**
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
20 02 03 – Vanjsko osoblje – Delegacije Unije	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
	LO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
	MSD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**

Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (navesti)	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**
Međuzbroj za ljudske resurse – NASLOV 7.		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**3**	**0,404**	**3**	**0,404**	**3**	**0,404**

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira		**2024.**		**2025.**		**2026.**		**2027.**		**UKUPNO 2021. – 2027.**		**UKUPNO 2028. – 2034.**	
		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)													
01 01 01 01 Neizravno istraživanje	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
01 01 01 11 Izravno istraživanje	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Ostalo (navesti)	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Vanjsko osoblje													
Vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje	– u sjedištu UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	– u sjedištu UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	– u delegacijama Unije UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	– u delegacijama Unije LO									**0**	**0,000**		
	– u delegacijama Unije UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		

	MSD									**0**	**0,000**		
01 01 01 02 Neizravno istraživanje	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
01 01 01 12 Izravno istraživanje	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (navesti)	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Međuzbroj za ljudske resurse – izvan NASLOVA 7.		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**		
Ukupno za ljudske resurse (svi naslovi VFO-a)		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**3**	**0,404**	**3**	**0,404**	**3**	**0,404**

1.1.2. GU JRC

U milijunima EUR (na tri decimale)

NASLOV 7.		2024.		2025.		2026.		2027.		UKUPNO 2021. – 2027.		UKUPNO 2028. – 2034.	
višegodišnjeg financijskog okvira		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	**EPRV**	**Odobrena sredstva**	**EPRV**	**Odobrena sredstva**
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)													
20 01 02 01 – Sjedište i predstavništva	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
20 01 02 03 – Delegacije Unije	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Vanjsko osoblje													
20 02 01 i 20 02 02 – Vanjsko osoblje – Sjedište i predstavništva	UO		0,000		0,000		0,000		0,000		**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
20 02 03 – Vanjsko osoblje – Delegacije Unije	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	LO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	MSD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (navesti)	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**

Međuzbroj za ljudske resurse – NASLOV 7.	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira		**2024.**		**2025.**		**2026.**		**2027.**		**UKUPNO 2021. – 2027.**		**UKUPNO 2028. – 2034.**	
		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)													
01 01 01 01 Neizravno istraživanje	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
01 01 01 11 Izravno istraživanje	AD		0,000		0,000		0,000	0,5	0,097	**0,5**	**0,097**	**0,5**	**0,679**
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Ostalo (navesti)	AD		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	AST		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Vanjsko osoblje													
Vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje – u sjedištu	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje – u delegacijama Unije	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	LO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	MSD									**0**	**0,000**		
01 01 01 02 Neizravno istraživanje	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		

	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
01 01 01 12 Izravno istraživanje	UO		0,000		0,000		0,000	1,5	0,158	**1,5**	**0,158**	**1,5**	**1,103**
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (navesti)	UO		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
	UNS		0,000		0,000		0,000		0,000	**0**	**0,000**		
Međuzbroj za ljudske resurse – izvan NASLOVA 7.		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**2**	**0,255**	**2**	**0,255**	**2**	**1,782**
Ukupno za ljudske resurse (svi naslovi VFO-a)		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**2**	**0,255**	**2**	**0,255**	**2**	**1,782**

1.1.3. Ukupno

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira		2024.		2025.		2026.		2027.		UKUPNO 2021. – 2027.		UKUPNO 2028. – 2034.	
		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	**EPRV**	**Odobrena sredstva**	**EPRV**	**Odobrena sredstva**
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)													
20 01 02 01 – Sjedište i predstavništva	AD	0	0,000	0	0,000	0	0,000	1	0,194	**1**	**0,194**	1	1,358
	AST	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
20 01 02 03 – Delegacije Unije	AD	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	AST	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
Vanjsko osoblje													
20 02 01 i 20 02 02 – Vanjsko osoblje – Sjedište i predstavništva	UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	2	0,210	**2**	**0,210**	2	1,470
	UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
20 02 03 – Vanjsko osoblje – Delegacije Unije	UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	LO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	MSD	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (navesti)	UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
Međuzbroj za ljudske		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**3**	**0,404**	**3**	**0,404**	**3**	**2,828**

resurse – NASLOV 7.															
Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira		**2024.**		**2025.**		**2026.**		**2027.**		**UKUPNO 2021. – 2027.**		**UKUPNO 2028. – 2034.**	
		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)													
01 01 01 01 Neizravno istraživanje	AD	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	AST	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
01 01 01 11 Izravno istraživanje	AD	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0,5	0,097	**0,5**	**0,097**	**0,5**	**0,679**
	AST	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
Ostalo (navesti)	AD	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	AST	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
Vanjsko osoblje													
Vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje	– u sjedištu	UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
		UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	– u delegacijama Unije	UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
		LO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
		UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
		MSD	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
01 01 01 02 Neizravno istraživanje		UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
		UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		

01 01 01 12 Izravno istraživanje	UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	1,5	0,158	**1,5**	**0,158**	**1,5**	**1,103**
	UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (navesti)	UO	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
	UNS	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	**0**	**0,000**		
Međuzbroj za ljudske resurse – izvan NASLOVA 7.		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**2**	**0,255**	**2**	**0,255**	**2**	**1,782**
Ukupno za ljudske resurse (svi naslovi VFO-a)		**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**0**	**0,000**	**5**	**0,659**	**5**	**0,659**	**5**	**4,610**

2. Trošak drugih administrativnih rashoda

☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.

☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

2.1. Financirano iz izglasanog proračuna

2.1.1. GU ENER

U milijunima EUR (na tri decimale)

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	**2024.**	**2025.**	**2026.**	**2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**UKUPNO 2028. – 2034.**
U sjedištu ili na području EU-a:						
20 02 06 01 – Troškovi službenih putovanja i reprezentacije				0,018	**0,018**	**0,126**
20 02 06 02 – Troškovi konferencija i sastanaka					**0,000**	
20 02 06 03 – Odbori					**0,000**	
20 02 06 04 – Studije i savjetovanja					**0,000**	
20 04 – Rashodi za informacijsku tehnologiju (institucijski)[1]					**0,000**	

1 Potrebno je mišljenje Glavne uprave za digitalne usluge (GU DIGIT) – tima za ulaganja u informacijske tehnologije (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020) 6126 final, 10.9.2020., str. 7.).

Druge proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (navesti prema potrebi)					**0,000**	
U delegacijama Unije						
20 02 07 01 – Troškovi službenih putovanja, konferencija i reprezentacije					**0,000**	
20 02 07 02 – Dodatno osposobljavanje osoblja					**0,000**	
20 03 05 – Infrastruktura i logistika					**0,000**	
Druge proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (navesti prema potrebi)					**0,000**	
Međuzbroj za ostalo – NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,018**	**0,018**	**0,126**

U milijunima EUR (na tri decimale)

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	**2024.**	**2025.**	**2026.**	**2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**NAKON 2027.**
Rashodi za tehničku i administrativnu pomoć (isključujući vanjsko osoblje) iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”):	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
– u sjedištu					**0,000**	
– u delegacijama Unije					**0,000**	
Ostali rashodi upravljanja za istraživanje					**0,000**	
Rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe u okviru određene politike[2]					**0,000**	
Institucijski rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe[3]					**0,000**	
Druge proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (navesti prema potrebi)					**0,000**	
Međuzbroj za ostalo – izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	

2 Potrebno je mišljenje Glavne uprave za digitalne usluge (GU DIGIT) – tima za ulaganja u informacijske tehnologije (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020) 6126 final, 10.9.2020., str. 7.).

3 Ta stavka uključuje lokalne administrativne sustave i doprinose za sufinanciranje korporativnih informatičkih sustava (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020)6126 final, 10.9.2020.)

Ukupni ostali administrativni rashodi (svi naslovi VFO-a)	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,018**	**0,018**	**0,126**

2.1.3. Ukupno

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO 2021. – 2027.	NAKON 2027.
U sjedištu ili na području EU-a:						
20 02 06 01 – Troškovi službenih putovanja i reprezentacije	0,000	0,000	0,000	0,018	**0,018**	**0,126**
20 02 06 02 – Troškovi konferencija i sastanaka	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
20 02 06 03 – Odbori	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
20 02 06 04 – Studije i savjetovanja	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
20 04 – Rashodi za informacijsku tehnologiju (institucijski)[4]	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Druge proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (navesti prema potrebi)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
U delegacijama Unije						
20 02 07 01 – Troškovi službenih putovanja, konferencija i reprezentacije	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
20 02 07 02 – Dodatno osposobljavanje osoblja	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
20 03 05 – Infrastruktura i logistika	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Druge proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (navesti prema potrebi)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Međuzbroj za ostalo – NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,018**	**0,018**	**0,126**

4 Potrebno je mišljenje Glavne uprave za digitalne usluge (GU DIGIT) – tima za ulaganja u informacijske tehnologije (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020) 6126 final, 10.9.2020., str. 7.).

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO 2021. – 2027.	NAKON 2027.
Rashodi za tehničku i administrativnu pomoć (isključujući vanjsko osoblje) iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”):	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
– u sjedištu	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
– u delegacijama Unije	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Ostali rashodi upravljanja za istraživanje	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe u okviru određene politike[5]	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Institucijski rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe[6]	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Druge proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (navesti prema potrebi)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Međuzbroj za ostalo – izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	
Ukupni ostali administrativni rashodi (svi naslovi VFO-a)	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,018**	**0,018**	**0,126**

5 Potrebno je mišljenje Glavne uprave za digitalne usluge (GU DIGIT) – tima za ulaganja u informacijske tehnologije (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020) 6126 final, 10.9.2020., str. 7.).

6 Ta stavka uključuje lokalne administrativne sustave i doprinose za sufinanciranje korporativnih informatičkih sustava (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020)6126 final, 10.9.2020.)

3. Ukupni administrativni troškovi (svi naslovi VFO-a)

3.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

3.1.1. GU ENER

U milijunima EUR (na tri decimale)

Sažetak	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO 2021. – 2027.	UKUPNO 2028. – 2034.
Naslov 7. Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,404	**0,404**	2,828
Naslov 7. Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,180	**0,180**	0,126
Međuzbroj za naslov 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,584**	**0,584**	**2,954**
Izvan naslova 7. Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	0,000
Izvan naslova 7. Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	0,000
Međuzbroj za ostale naslove	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
UKUPNO NASLOV 7. i izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,584**	**0,584**	**2,954**

3.1.2. JRC

Sažetak	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO 2021. – 2027.	UKUPNO 2028. – 2034.
Naslov 7. Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	0,000
Naslov 7. Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	0,000
Međuzbroj za naslov 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
Izvan naslova 7. Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,255	**0,255**	1,782
Izvan naslova 7. Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	0,000
Međuzbroj za ostale naslove	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,255**	**0,255**	**1,782**
UKUPNO NASLOV 7. i izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,255**	**0,255**	**1,782**

3.1.3. UKUPNO

Sažetak	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO 2021. – 2027.	UKUPNO 2028. – 2034.
Naslov 7. Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,404	**0,404**	2,828
Naslov 7. Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,018	**0,018**	0,126
Međuzbroj za naslov 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,422**	**0,422**	**2,954**
Izvan naslova 7. Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,255	**0,255**	1,782
Izvan naslova 7. Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	0,000
Međuzbroj za ostale naslove	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,255**	**0,255**	**1,782**
UKUPNO NASLOV 7. i izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,677**	**0,677**	**4,736**

Ostala potrebna administrativna odobrena sredstva pokrit će se odobrenim sredstvima koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena te, prema potrebi, dodatnim odobrenim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

4. Metode izračuna upotrijebljene za procjenu troškova

4.1. Ljudski resursi

GU ENER pažljivo je procijenio ljudske resurse potrebne za provedbu ovog Prijedloga i proveo interno preispitivanje kako bi utvrdio bi li se neka od novih aktivnosti mogla pokriti preraspodjelom unutar Glavne uprave. Procjenom je potvrđeno da se te zadaće ne mogu apsorbirati unutarnjom preraspodjelom bez negativnog utjecaja na ostvarivanje postojećih temeljnih prioriteta, posebno s obzirom na već veliko radno opterećenje povezano s provedbom reforme modela tržišta električne energije, Paketa mjera za mreže i šireg plana digitalizacije u energetskom sektoru. Stoga su za Prijedlog potrebna ciljana dodatna sredstva kako bi se osigurala djelotvorna i pravodobna provedba. Procjenom je zaključeno da **unutarnja preraspodjela nije održiva opcija**. Prijedlog uzrokuje znatno povećanje radnog opterećenja, posebno u okviru zahtjeva od 1 do 5 (vidjeti odjeljak 1.5.1.), koje nije popraćeno odgovarajućim smanjenjem postojećih aktivnosti. Osim toga, zadaće povezane s Prijedlogom zahtijevaju specijalizirano tehničko stručno znanje i kontinuiran dugoročni doprinos.

Postojeće osoblje već radi punim kapacitetom i preopterećeno je zbog paralelnih prioriteta politike i energetske krize, što im ne ostavlja puno prostora da preuzmu dodatne odgovornosti. Privremena rješenja stoga ne bi bila pouzdana ili održiva. U tom je kontekstu za provedbu zakonodavnog prijedloga potrebno namjensko pojačanje kako bi se GU ENER mogao nositi sa složenim i trajnim novim zadaćama.

Kako bi provedba Prijedloga bila učinkovita potrebno je zaposliti dodatno osoblje, odnosno potreban je jedan dodatni EPRV službenika za trajnu, dugoročnu aktivnost povezanu s okvirom za razmjenu podataka i dva dodatna EPRV-a ugovornog osoblja za potporu razvoju i pripremi provedbenih akata. Zahvaljujući tim ulogama GU ENER moći će učinkovito i održivo ispunjavati nove zakonodavne obveze.

GU JRC proveo je temeljitu evaluaciju dodatnih ljudskih resursa potrebnih za ovaj Prijedlog i interno preispitivanje kako bi utvrdio bi li se nove aktivnosti mogle provoditi preraspodjelom unutar Glavne uprave, uzimajući u obzir i sve sinergije s aktualnim aktivnostima. **GU JRC preraspodijelit će unutarnje resurse** za provođenje tih dodatnih aktivnosti (za koje su potrebna dva EPRV-a).

Osoblje potrebno za provedbu prijedloga (EPRV):

	Interno preraspoređeno		**Dodatno osoblje**		
	Unutar glavnih uprava zaduženih za provedbu*	**Iznimno, iz Komisijina fonda za preraspodjelu nakon smjernica korporativnog upravnog odbora****	**Financira se u okviru naslova 7.*** / Istraživanja**	**Financira se iz linije BA**	**Financira se iz naknada**
Radna mjesta prema planu radnih mjesta	0,5 ČLANOVA AD-a GU-a JRC	1 ČLAN GU-a ENER		nije primjenjivo	
Vanjsko osoblje (UO, UNS, UsO)	1,5 ČLANOVA UO-a GU-a JRC	2 ČLANA UO-a GU-a ENER			

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira

NB: prosječni troškovi za svaku kategoriju osoblja u sjedištu dostupni su na BUDGpedia: https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/financial-statement.aspx

☒ Dužnosnici i privremeno osoblje

Provedbom odredaba o naknadama za mrežu, pokazateljima pametnih mreža, razmjeni podataka o elektroenergetskoj mreži i ponovnoj upotrebi podataka o elektroenergetskoj mreži u istraživanjima i inovacijama uvodi se niz novih zadaća za Komisiju za čiju su djelotvornu i pravodobnu provedbu potrebni resursi. Te su zadaće međusektorske prirode i obuhvaćaju propise o energiji, digitalnu politiku, upravljanje podacima, kibernetičku sigurnost i potporu inovacijama, a u obavljanju tih zadaća potrebno je kontinuirano surađivati sa širokim spektrom aktera na razini Unije i nacionalnoj razini.

GU ENER

Potrebno je dodijeliti **jedan EPRV stalnog službenika (AD)** u GU-u ENER kako bi se osigurali dugoročno upravljanje, koordinacija i regulatorni nadzor novog okvira uspostavljenog člankom 18.a. To uključuje upravljanje provedbom okvira za razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži, usklađivanje sa širim pravnim okvirom Unije (uključujući Akt o podacima, Akt o umjetnoj inteligenciji i zakonodavstvo o kibernetičkoj sigurnosti), koordinaciju s ACER-om, mrežom ENTSO-E, tijelom EU-a za ODS-ove i državama članicama te nadzor daljnjeg postupanja na temelju mišljenja Komisije o koordiniranom mehanizmu.

Ti resursi bili bi povezani sa zahtjevom 1 i obuhvaćali bi posebno sljedeće:

Upravljanje procesima i regulatorna koordinacija

- Koordiniranje cijelog postupka provedbe s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove, OPS-ovima, ODS-ovima, državama članicama i drugim relevantnim dionicima.
- Upravljanje pripremom mišljenja Komisije o koordiniranom mehanizmu priopćenom u skladu s člankom 18.a stavkom 5., uključujući ocjenu upravljanja, sudjelovanja,

tehničkih i operativnih elemenata te elemenata transparentnosti i kibernetičke sigurnosti.

- Usklađivanje inicijative sa širim okvirom Unije za tržišta električne energije, digitalizaciju, kibernetičku sigurnost, zaštitu podataka, umjetnu inteligenciju i industrijsku politiku.

Daljnje postupanje povezano s politikama i pravnim pitanjima

- Procjenjivanje regulatornih posljedica ACER-ovih preporuka i izvješća o napretku za pokazatelje pametnih mreža.
- Praćenje provedbe dobrovoljnog okvira za razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži, uključujući način na koji se mišljenje Komisije uzima u obzir.
- Koordinacija s relevantnim službama Komisije, posebno kad je riječ o pitanjima povezanima s upravljanjem podacima, kibernetičkom sigurnošću, umjetnom inteligencijom i kritičnom infrastrukturom.

Sudjelovanje dionika i praćenje

- Organizacija i daljnje postupanje nakon sastanaka, stručnih radionica i ciljanih savjetovanja s OPS-ovima, ODS-ovima, mrežom ENTSO-E, tijelom EU-a za ODS-ove, ACER-om, industrijom, akterima u području istraživanja i drugim dionicima.
- Praćenje napretka provedbe i, prema potrebi, pružanje podrške pri budućim ažuriranjima provedbenog okvira.

Te su zadaće strukturne i dugoročne prirode jer se odnose na stalno praćenje i razvoj digitalizacije elektroenergetskih mreža na razini Unije te upravljanje njome. Nisu obuhvaćene trenutačnim opsegom aktivnosti GU-a ENER, koje ne uključuju operativni nadzor nad okvirom na razini Unije za razmjenu podataka o mreži i inovacije. Postojeće osoblje već je u potpunosti uključeno u aktualnu zakonodavnu provedbu i razvoj politika te nema kapaciteta za preuzimanje tih dodatnih horizontalnih i koordinacijski intenzivnih odgovornosti.

To bi uključivalo i ograničeno praćenje provedbe povezano s člankom 18.b o pametnim sustavima mjerenja.

☒ Vanjsko osoblje

GU ENER

Potrebna su **dva EPRV-a privremenog ugovornog osoblja (UO)** za pripremu, izradu nacrta i donošenje **provedbenih akata** u skladu s člankom 61. (tarifna metodologija te pokazatelji pametnih mreža i ponovna upotreba podataka) koji se odnose na sljedeće zahtjeve:

- Zahtjev 2: Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata kojima se utvrđuju smjernice kako bi se omogućila zakonito, sigurno i kontrolirano ponovno korištenje postojećih podataka o elektroenergetskoj mreži u istraživanjima i inovacijama od javnog interesa koji doprinose radu i optimizaciji elektroenergetskog sustava u skladu s člankom 18.a (članak 61. stavak 5.b). To uključuje tehničku i pravnu pripremu, savjetovanje s dionicima, izradu nacrta i praćenje provedbe. Procjenjuje se da je za tu zadaću potrebno 0,5 EPRV-a iz GU-a ENER. Ti resursi konkretno bi se upotrebljavali za pripremu, sastavljanje i upravljanje postupkom donošenja provedbenih akata iz članka 61. stavaka 5.a i 5.b, uključujući savjetovanje među službama i savjetovanje s državama članicama u okviru relevantnog postupka odbora.
- Zahtjev 3: Komisija može donijeti provedbene akte u kojima se utvrđuju smjernice za usklađenu metodologiju za tarife u skladu s člankom 18. (članak 61. stavak 5.a). Za tu zadaću potrebni su dodatni analitički, regulatorni i koordinacijski kapaciteti unutar GU-a ENER, uključujući procijenjeni jedan EPRV za pripremu provedbenih akata. Ti resursi upotrebljavali bi se osobito za daljnje korake u pogledu politika i pravnih pitanja.
- Zahtjev 4: Komisija može donijeti provedbene akte o pokazateljima pametnih mreža u skladu s člankom 18.a (članak 61. stavak 5.a). Za tu zadaću potrebni su dodatni

analitički, regulatorni i koordinacijski kapaciteti unutar GU-a ENER, uključujući procijenjenih 0,5 EPRV-a za pripremu provedbenih akata. Ti resursi upotrebljavali bi se osobito za daljnje korake u pogledu politika i pravnih pitanja.

Te su aktivnosti koncentriranije u početnoj fazi provedbe i tijekom periodičnih ažuriranja provedbenog okvira. Za njih su potrebni veliki analitički i koordinacijski kapaciteti u određenom razdoblju, ali se ne očekuje potreba za trajnim osobljem nakon uspostave glavnog provedbenog okvira.

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira

☒ Samo radna mjesta koja se financiraju iz proračuna za istraživanje

JRC

GU JRC detaljno je ocijenio tehničku i znanstvenu potporu koja je potrebna da bi se Prijedlog proveo i ispitao je mogućnost unutarnje preraspodjele. S obzirom na to da postoje određene sinergije s aktualnim aktivnostima u području digitalizacije energetskog sustava i kibernetičke sigurnosti, za provedbu tih dodatnih aktivnosti potrebno je 0,5 EPRV-a AD-a, preraspodijeljenih iz unutarnjih resursa, koji će pružati potporu u izradi provedbenih akata. To uključuje davanje tehničkih informacija radi pripreme provedbenih akata u skladu s člankom 61. stavkom 5.b, među ostalim o podatkovnim modelima, ontologijama, sučeljima, arhitekturama interoperabilnosti i tehničkim specifikacijama.

☒ Vanjsko osoblje

JRC

GU JRC detaljno je ocijenio tehničku i znanstvenu potporu koja je potrebna da bi se Prijedlog proveo i ispitao je mogućnost unutarnje preraspodjele. S obzirom na to da postoje određene sinergije s aktualnim aktivnostima u području digitalizacije energetskog sustava i kibernetičke sigurnosti, za provedbu tih dodatnih aktivnosti potrebno je **1,5 EPRV-a ugovornog osoblja, koje će GU JRC preraspodijeliti iz svojih unutarnjih resursa** radi davanja tehničkih i znanstvenih savjeta u postupku razvoja dobrovoljnog okvira za sigurnu razmjenu podataka o električnoj energiji u skladu s člankom 18.a stavkom 5. To uključuje pripremu smjernica za pristupe testiranju i validaciji te bitnih zahtjeva kibernetičke sigurnosti.

U postupku razvoja okvira za razmjenu podataka GU JRC posvetio bi posebnu pozornost:

- pomaganju u oblikovanju pravodobnih primjera upotrebe relevantnih za politiku koji su povezani s planiranjem, radom i optimizacijom elektroenergetske mreže,
- pomaganju u razvoju dobrovoljnog okvira za sigurnu razmjenu podataka o elektroenergetskoj mreži izradom metodologija za neovisno testiranje, ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima i validaciju inovativnih digitalnih alata koje treba razviti u skladu s člankom 18.a stavkom 5. koji su relevantni za rad i optimizaciju elektroenergetske mreže.

4.2. Ostali administrativni rashodi

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira

GU za energetiku: Predviđeni troškovi službenih putovanja i sastanaka za svako radno mjesto iznose oko 6000 EUR

po osobi godišnje.

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira